

BL. JINDŘICH SUSO

O VĚČNÉ
MOUDROSTI

EDICE KRYSTAL L. P. 1937

Dřevoryt z XV. stol.

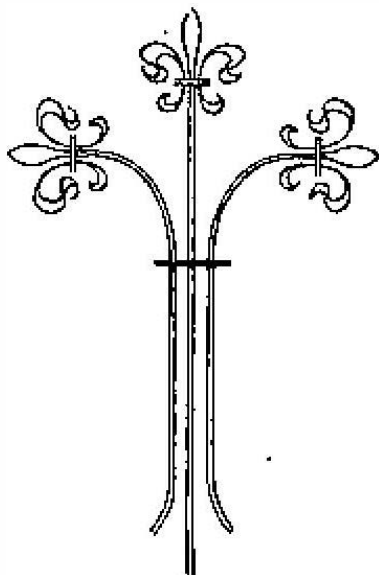
PRÁTELE BOŽÍ
POD OCHRANOU VĚČNÉ MOUDROSTI.

BL. JINDŘICH SUSO

O VĚČNÉ MOUDROSTI

Přeložil

P. SILV. M. BRAITO O. P.

EDICE KRYSTAL L. P. 1937

Počátky řeholní obnovy v dominikánském řádu, která se u nás uskutečnila před sedmdesáti lety, byly provázeny živým rozmachem dominikánského ducha. Tehdy začali vydávati čeští dominikáni vlastní první lidový náboženský časopis *Růži dominikánskou*, začaly slibně jejich misie. Tehdy dali dominikáni řadu vynikajících spisovatelů a kazatelů. Jedním z nich byl velký a dosud nedoceněný P. Angel Lubojacký. On také uvedl k nám do češtiny první překlad Susonovy knihy *O věčné Moudrosti*.

*Knih*a *O věčné Moudrosti* jest hlavním dílem Susonovým, které několikrát zpracoval. První překlad vyšel před padesáti lety. Dnes jest již vlastně vzácností. Z nové generace nikdo tohoto překladu nezná. Proto jej podáváme znovu. Vydáváme jej, protože je to květ mystické literatury všech dob.

Jindřich Suso prošel výhnní zkoušek Božích. Bůh si ho ode všeho odtrhoval. Všechno mu vzal, dopustil, aby byl připraven i o svou čest. Byl hluboce zraněn ve cti své a své sestry. Byl podezírán z kacířstva. A při tom jeho apoštolská horlivost jej hnala s místa na místo, všude hledal duše, které by mohl zapálit láskou

k Bohu. Byl trubadurem velké lásky Boží k nám a volal ustavičně, že tato láska si zaslouží, aby byla milována, aby byla mnoho milována, aby ji člověk dal celý svůj život, aby se jenom do ní pohroužil.

Vydali jsme v nakladatelství Vyšehrad jeho svěživotopis a nyní vydáváme jeho hlavní duchovní dílo O věčné Moudrosti. Dojemné, krásné rozhovory Boha s duší, která sedí jako žák u nohou Věčné moudrosti, zosobněné Ježíšem Kristem. Celý lidský život, všechny jeho těžkosti a otázky jsou tu Věčnou Moudrostí probírány na příkladě života Spasitelova a všude ukazuje věčná Moudrost, jak člověka moudře vede a jak vše před ním prožila a jak proto se ji člověk musí dětinně, klidně, důvěryplně oddati.

Podáváme tuto knihu všem, kteří touží hlouběji sestoupiti do propasti Božích tajemství, kteří se touží přiblížiti důvěrněji k Bohu.

I tento překlad pochází z dob mého noviciátu, tedy z doby před dvaceti lety. I on je přeložen ze staroněmeckého textu vydání Bihlmeyerova.

Na hromnice L. P. 1937.

P. dr. Silv. M. Braitto.

PŘEDMLUVA.

Kdysi stál před křížem bratr kazatel a stěžoval si upřímně Bohu, že nemůže rozjímati o jeho utrpení a bolestech, a že je mu to velmi nepříjemné; až do této chvíle působilo mu to prý nesmírné obtíže. A co si tak stěžoval, dostalo se mu neobyčejného vytržení mysli. Rázem se mu vše vyjasnilo: „Učiň sto venií a každou venií provázej rozjímáním o nějakém mém utrpení; rozjímání spoj s vroucí touhou. Každou pak strast vtiskni si hluboko do srdce, abys ji pro mne též vytrpěl, pokud ti ovšem možno.” A když byl tak obklopen jasnem a začal je počítati, našel jich více než devadesát. Tu povzdechl k Bohu: „Milý Pane, tys jich minil sto, a já jich nenalézám více než devadesát.”

Bylo mu ukázáno ještě deset, o nichž byl již dříve v kapitole rozjímal, dříve než šel s Pánem po jeho odsouzení na smrt a než přišel ke kříži. Tu seznal, že těch sto rozjímání vskutku zahrnuje v sobě celé utrpení od začátku až do konce. A když se dle daného návodu počal v tom cvičiti, změnila se mu bývalá trpkost a obtíž v milostiplnou slast. A snažně si žádal, aby, trpí-li též někdo podobnými obtížemi

v rozjímání svatého Ježíšova utrpení, podobně mu bylo pomoheno, by se tímto způsobem cvičil a neustal, dokud by nebyl vyléčen. Proto vypsál německy ona rozjímání, poněvadž mu bylo od Boha tak sděleno. Tato rozjímání způsobila, že se mu dostalo nejdříve světlého paprsku Boží pravdy, a že mezi ním a věčnou Moudrostí trval přátelský rozhovor. Nebyl to však tělesný rozhovor ani s odpověďmi snad v obrazech a představách. Vše se dalo v rozjímání, ve světle Písma svatého, jež nemůže klamati. Tyto odpovědi jsou buď z úst věčné Moudrosti, jež je pronesla v Evangeliu, nebo od nejznamenitějších učitelů. A obsahují buď tatáž slova, nebo tentýž smysl, nebo takovou pravdu, jež se shoduje s Písmem svatým, jehož ústy věčná Moudrost mluvila. Vidění pak, jež následují, též se nestala tělesným způsobem, jsou to jenom podobenství.

Odpověď na nářek naší Paní vyňal dle smyslu ze sv. Bernarda. Své nauky sestavil proto v podobě otázek, aby tím více poutaly, ne však jako by pouze jemu platily, nebo jako by sobě chtěl mluvit. Jeho úmyslem bylo pouze podati všeobecná naučení, v nichž ovšem může i jemu jako každému jinému něco patřiti. Bere na sebe jako dobrý učitel osobnost všech lidí. Jednou mluví v osobě hříšníkově, jindy zas jako dokonalý člověk, druhdy co obraz milující duše, potom zas jako hmota v podobě služebníka mluvícího

s věčnou Moudrostí. Mimo to jest skoro vše tajemným způsobem vyloženo. Jest zde též mnoho ve způsobu poučení, co by si pilný člověk mohl vzítí za předmět modliteb. Jen prostá jest moje myšlenka a ještě snad prostší slova, neboť vycházejí z prosté duše a pro prosté jsou určeny, totiž pro ty, jimž ještě třeba tu nebo onu chybičku odkládati.

Když počal tento bratr psáti o utrpení, o následování Páně a o ostatním, a když došel až k pojednání o lítosti, k slovům: „Nuže, vzhůru duše má...“, rozmrzel se poněkud na svou práci a v poledne se posadil do své stoličky. V osvětleném spánku spatřil, jak se před ním v duchovní podobě postavili dva hříšníci. Zdálo se mu, že je přísně káře, proč zahálejí a nic nekonají. I bylo mu sděleno, aby jim navlékl jehlu, již mu podali. Nit byla trojnásobná. Dvě části byly malé, třetí poněkud větší. Když pak všechny tři stáčet v jedno, nechtělo se mu to v rukou dařiti. Tu spatřil vedle sebe po pravici našeho Pána tak, jak ho odvázáli od sloupu. Stál před ním tak dobrotivě a přívětivě, tak jako by to byl jeho otec. Nyní poznal, že jeho útlé tělo mělo přirozenou barvu. Nebyl bělostný, měl barvu pšenice, růžovou a bílou, přirozenou. Viděl totiž, jak celé jeho tělo jest ranami poseto. Rány byly čerstvé a krvácely. Některé z nich byly kulaté, jiné hranaté, jiné zas hluboké a široké, jak ho šlehadla zranila. A když tak zde před ním

láskyplně stál a tak dobrotivě naň patřil, pozdvihl kazatel ruce, smočil je v krvavých ranách, pak vzal zas trojí nit a točil ji rychle v prstech, aby ji srovnal. Nyní se mu to podařilo. Porozuměl tomu tak, že to má nyní prováděti a že Bůh oděje svým purpurovým pláštěm, setkaným z vlastních ran, ve věčné kráse ty, kteří se jimi nyní zabývají.

Nezapomeňme však ještě na jednu věc! Jako jest veliký rozdíl, slyšíme-li sladké zvuky strunového nástroje a slyšíme-li jen o nich vypravovati, tak velmi se různí slova, jež z milosti byla člověku dopřána a jež prýští z živého srdce živými ústy, od oněch, jež jsou vtělena na mrtvý pergamen — zvláště v německé řeči. Neboť vychladnou, ani nevím jak, a uvadnou jako nalomené růže. Ona lahoda a něha, jež nade vše srdcem hýbe, sestoupí v poušť vyprahlého srdce. A byť zněla struna sebe příjemněji, přiložíš-li k polenu — oněmí. Nemilující srdce právě tak málo rozumí srdci milujícímu jako Němec Vlachovi. Proto má každá snaživá duše pospíchati k tryskajícímu pramenu tohoto učení, aby se naučila patřiti na ně v jeho původu, kde je ve své živoucí síle a rozkošné kráse.

A to je výron přítomné milosti, v níž se mrtvá srdce znovu křísí k životu. A ten, kdo ji již uzřel, ten stěží bude schopen toto čísti; naopak, jeho srdce musí býti pohnuto vnitřním plápolem lásky nebo

naplněno ošklivostí před hříchem, anebo
ohněm světla a touhy po Bohu, musí býti
alespoň stálou touhou, v níž pak duši ob-
noví milost.

DÍL I.

I.

BŮH TAHNE K SOBĚ DUŠE. ANIŽ TO POZORUJI.

Hanc amavi et exquisivi a iuventute mea et quaesivi mihi sponsam assumere. (Sap. VIII, 12.) Tato slova čteme v knize Moudrosti a byla pronesena krásnou, láskyplnou věčnou Moudrostí. Znamenají: Tu jsem vyhledával a miloval od svého mládí a snažil jsem se s ní zasnoubiti.

Neklidná duše zabočila na svých prvních krocích na scestí. Potkala ji v nevy-slovitelné podobě věčná Moudrost a sladkostí i hořkými léky ji přivedla na pravou cestu božské pravdy. A když přemýšlel o pravdivém řízení, pravil k Bohu: Milený, sladký Pane! Od dětství jsem něco hledal s palčivou žízni, a ještě jsem nepoznal dokonale, co to je. Pane, po mnoho let jsem se za tím usilovně pachtěl, a přece ještě toho nedostihl. Nevím, co to je, ale přece jest to něco, co táhne srdce i duši mou k sobě a bez čeho nenaleznu klidu. Zprvu jsem to chtěl hledati ve tvorech, jak jsem jiné viděl činiti, leč čím více jsem hledal, tím méně jsem našel, čím více jsem se tomu blížil, tím více se to

ode mne vzdalovalo. Neboť každá představa, na níž jsem utkvěl, dříve než jsem ji mohl dokonale prozkoumati nebo s klidem se jí oddati, hned na mne volala: „Nejsem to, co hledáš!“ Tak se mi dalo ve všem. Ó Pane, mé srdce dychtí po tom, tak rád bych to měl! Nejednou jsem poznal, co to není, co však to jest, o tom nebylo ještě poučeno mé srdce. Ach, milený Pane nebes, co to jest, nebo jak vypadá to, co se tak tajemně ve mně chvěje?

Věčná Moudrost: Nepoznáváš to? Již tolikráte tě to láskyplně objalo a tolik zatarasilo cestu, až tě to zcela a úplně pro sebe získalo.

Služebník: Nikdy jsem to, Pane, neviděl ani neslyšel.

Věčná Moudrost: Ne bez příčiny! Zavinila to tvoje důvěrnost s tvory, a tím jsi tomu byl tak odcizen a vzdálen. Leč nyní otevři svůj duchovní zrak a viz, kdo já jsem. Já jsem to, cos hledal, věčná Moudrost, jež tebe sama pro sebe na věky vyvolila svou božskou Prozřetelností. Já jsem se ti tolikrát postavila v cestu. Kolikrát by ses vzdálil ode mne, kdybych tě tobě samému ponechal! Ve všem jsi vždy našel nějaký odpor. To jest nejjistější znamení mých vyvolených, že je totiž chci míti pouze pro sebe.

Služebník: Dobrá, milená Moudrosti, tedy ty jsi to, co jsem tak dlouho hledal? Ty jsi to, za čím spěchala stále má duše?

Ó, žel, Bože, proč ses mi neukázal dříve? Proč jsi mi to tak dlouho skrýval? Co obtížných cest jsem tak schodil!

Věčná Moudrost: Kdybych to byl tehdy učinil, nepoznal bys tak dobře mne, Dobro, jako nyní je oceňuješ.

Služebník: Ó, nekonečné Dobro, jak sladkým a dobrotivým ses nyní ke mně ukázal! Když mne nebylo, dal jsi mi bytí, když isem se odloučil od Tebe, ty ses nevzdálil, a když jsem před Tebou unikal, něžně jsi mne zadržel. Ó věčná Moudrosti, kéž by se na tisíc kusů rozskočilo mé srdce a obíalo Tebe, svoji slast, a v ustavičném milování a chvalozpěvu všechny dny trávil s Tebou. Po tom touží mé srdce, neboť opravdu jen ten je šťasten, komu Ty tak láskyplně vycházíš vstříc a nenecháš ho na pokoji, dokud nezačne hledati svůj odpočinek v Tobě.

Má vyvolená Moudrosti, kdýž jsem nyní našel Tebe, miláčka své duše, nepuzuj svého ubohého tvora. Hleď, jak oněmělo mé srdce v slasti i strasti vůči tomuto světu. Mám býti stále a stále i k Tobě němý? Ó, dovol, dovol, milený Pane, mé ubohé duši jen jedno jediné slůvko, neboť mé srdce nevydrží déle tu opuštěnost, poněvadž nemá nikoho v širém světě, u něhož by se ochladilo, kromě Tebe, dobrý můj Pane a bratřel Pane, jen Ty znáš nitro milujícího srdce a víš, že nelze milovati to, co nelze vůbec poznati. Proto, když pouze tebe mám milovati, dej

se mi poznati, abych tě mohl milovati dokonale.

Věčná Moudrost: Nejvyšší původ všech bytostí z jejich pramene najdeme dle přirozeného pořádku, když sestupujeme od nejvyšších k nejnižším; chceme-li se však navrátiti k prameni, jest nám třeba od nejnižších postupovati. Proto chceš-li patřiti na mé nestvořené božství, nauč se mne znáti a milovati v mém trpícím člověčenství, toť jest nejrychlejší cesta k blaženosti.

Služebník: Proto též, Pane, i já ti připomínám tvoji nekonečnou lásku, že ses sklonil se svého vznešeného trůnu, se stolce otcovského, do bídy a potupy na třiatřicet let a že jsi svoji lásku ke mně a ke všem tvorům dokázal svým přehořkým utrpením a smrtí. Rozpomeň se na to a zjev se duchovně mé duši v té láskyhodné podobě, k níž tě snížila tvá nesmírná láska.

Věčná Moudrost: Čím jsem vysílenější a zuboženější svým milováním, tím láskyplnější jsem sebrané a spořádané mysli. Moje nekonečná láska se ukazuje v mém utrpení jako slunce v svém lesku, jako libá růže ve své vůni a jako oheň ve svém žáru. Proto poslouchej nábožně, jak láskyplně jsem pro tebe trpěl.

II.

PRED UKRIZOVANIM.

Když po poslední večeři dolehly na mne na hoře Olivetské smrtelné úzkosti, tak jako by již smrt na mne sahala, vynutil úděs mého srdce a strasti se všech stran mne obklopující krvavý pot. Pak jsem byl nepřáteli zajat, ztuhla zpoután a surově vlečen. Potom mne mučili ranami a potupami, zastřevše mi oči, časně zrána jsem byl před Kaifášem potupen a uznán hodným smrti. Viděl jsem nesmírnou bolest své přecisté Matky, již zakoušela od prvního pohledu na má muka až do ukřižování. Byl jsem hanebně postaven před Piláta, křivě obžalován a odsouzen k smrti. Se zuřivýma očima stáli proti mně jako směli obři, a já jsem stál před nimi jako tichý beránek. Já, věčná Moudrost, byl jsem před Herodem v bílý šat oblečen a jako blázen došel výsměchu. Ůtlé tělo mi bylo hrozně nesčetnými ranami rozedráno, hlava trny probodána a tvář potřísněna slinami a krví. Konečně jsem byl potupně odsouzen na kříž a vyveden k popravišti. Pokřikovali na mne a co chvíli ječelo vzduchem: Ukřižujte ho, ukřižujte ho, zloducha!

Služebník: Ach, Pane, je-li takový začátek, jaký pak teprve konec? Nesnesl bych, aby někdo přede mnou s dravou šelmou tak zacházel. Jakpak může klidně

vyslechnouti srdce a duše má o tomto utrpení! Leč je mi to divné! Milený Pane, hledám tvé božství, a ty mně ukazuješ své člověčenství; hledám tvou sladkost, a ty staviš přede mne svou trpkost; chtěl bych z tvého prsu ssátí mléko, a ty mi kážeš odříkati se. Pane, co tím míníš?

Věčná Moudrost: Nikdo nemůže dosáhnouti božských výšin ani oné nevýslovné sladkosti, neprojde-li prve mou hořkostí a lidským ponížením. A čím více se snaží kdo vyletět, aniž projde mým člověčenstvím, tím hlouběji klesne. Mé člověčenství je cesta, mé utrpení brána, již se třeba bráti tomu, kdo hledá to, co ty. Proto odvrhni bázeň a přístup ke mně na kolbiště rytířské statečnosti. Neboť nesluší služebníkovi mnoho mazlení tam, kde se Pán vydává v smělý zápas. Obleknu ti svoji zbroj, neboť veškeré mé utrpení musíš dle možnosti i ty vytrpět. Ozbroj se předem statečností, neboť mnohokráte tvé srdce dostane smrtelnou ránu, než přemůžeš svoji přirozenost a úzkosti nad mnohým bolestným utrpením, jímž si tě budu připravovati; musíš vyroniti krvavý pot, neboť chci tvoje sazeníště zúrodniti rudými květy. Musíš býti spoután vůči všem svým starým návykům a od mých nepřátel často tajně za špatného prohlášen a veřejně cti zbaven, a nejeden nesprávný a křivý úsudek o tobě lidé pronesou. Proto musíš vroucně a s mateřskou láskou chovati mé utrpení v srdci.

Najde se velmi mnoho lidí, kdo budou posuzovati tvůj zbožný život a tvé ctnostné jednání budou s lidského hlediska tupiti jako bláznovství. Tvé neumrtvené tělo bude bičováno tvrdým a přísným životem a ty budeš potupně trním korunován, totiž zesměšněním svého svatého života. Potom tě povedou jako mne křížovou cestou, jestliže se vzdáš vlastní vůle a sebe zapřeš a budeš-li zcela prost všech tvorů ve všem, co by tě mohlo oddáliti od cesty spásy, jako umírající, jenž se již loučí se světem a nic již s ním nechce mítí.

Služebník: Ach, Pane, toť příliš obtížná zábava. Celá má přirozenost se třese nad tvými slovy. Pane, jak to mám vše vytrpěti? Dovol mi, prosím, jen toto poznamenati: Nemohls ve své věčné moudrosti naléztí pro mne jiné cesty, abys mě zachránil a dokázal svou lásku ke mně, tak abys ušetřil sebe tak velkého utrpení a mne hořké soustrasti? Jak podivné jsou tvé úradky!

Věčná Moudrost: Nikdo se nemá snažit vniknouti do propasti mých tajemství, v nichž vše svou Prozřetelností řídím, neboť je nikdo nepochopí. Bylo v nich sice možno to neb ono a mnoho jiného, co se nikdy neuskutečnilo. Leč věz, že nemůže býti lepšího pořádku než tak, jak jest. Pán přirozenosti se neřídil tím, co by v ní dovedl a mohl, nýbrž co jednotlivému tvorů jest nejprospěšnější. Jak lépe by mohl člověk poznati božská tajemství než

v člověčenství, jež jsem oblékl? Jak správněji než trnitou cestou mohla býti člověku vrácena čistá radost, již svou žádostivostí ztratil? Kdo by nastoupil neznámou cestu tvrdého, odřikavého života, kdyby po ní Bůh nekrácel? Jakou větší lásku by ti mohl kdo prokázati než ten, kdo by za tebe, odsouzeného k smrti, obětoval život? Mohl by ti někdo projeviti větší věrnost a lásku anebo více tě k vděčné lásce povzbuditi? Co by pohnulo k vroucí lásce, co by obměkčilo tvrdé lidské srdce, kdyby to nedovedla má nesmírná láska, nevyslovitelné milosrdenství, jasné božství, lidi milující člověčenství, přátelská věrnost? Viz spořádanost a účelnost všeho tvorstva a otaž se některého, zda jsem se měl spravedlivěji k němu zachovati, zda jsem mohl jinak dokázati své milosrdenství, jinak zušlechtiť lidskou přirozenost, jinak svými dary zahrnouti, nebe a zemi smířiti, než svou přehořkou smrtí?

Služebník: Opravdu, i já začínám pozorovati, že jest tomu tak. A každý, kdo nemá zaslepený rozum a ponoří se v tyto myšlenky, musí to doznati a tento krásný způsob nade vše chváliti. Leč pohodlnému tělu se zdá následování velmi obtížné.

Věčná Moudrost: Nedej se zastrašiti mým utrpením, neboť ten, ke komu se Bůh tak sklání, že mu utrpení ulehčuje, nemá si co naříkati. A nikdo nepožívá mé

nesmírné sladkosti, kdo nestál se mnou v nejtvrdějším hoři. Jen kdo nezná jádra, stěžuje si na tvrdost skořepiny. A ten má již napolovic vyhráno, kdo má dobrého společníka.

Služebník: Pane, tvá srdečná slova tak mne dojala, že se mi zdá, jako bych mohl vše dokázat i vše vytrpět. Proto snažně tě žádám, abys mi zcela odhalil poklad svého utrpení a ještě více mi o něm sdělil.

III.

CO VŠE SPASITEL NA KRÍŽI JAKO ČLO- VĚK SMYSLY VYTRPĚL.

Věčná Moudrost: Děsně zbědované bylo mé tělo, když jsem za tebe a všechny lidi z nevýslovné lásky pněl na vysokém kříži. Jasně oči pohasly a skoro v sloup se obrátily, uši byly rouháním a hanou naplněny, můj jemný čich a má chuť byly ošklivostí naplněny, ústa hořkým nápojem svlažena, hmat ztrýzněn ukrutnými ranami. Nemohl jsem si ani maličko odpočinouti, ježto krk byl zmučen a zraněn, obličej slinami potřísněn a celý zsinalý. A celé mé tělo tak bylo znetvořeno a zohaveno, jako bych byl vyvrhel lidské společnosti a nikoli věčná Moudrost.

Služebník: Ó rozkošné zrcadlo všech milostí, na tebe patří nebeští duchové a rozplývají se slastí v tomto pohledu; kéž

bych měl před sebou tvou milenou tvář, svlačil ji slzami svého srdce a popatřil na tvé krásné oči, jasnou líc a rty tak ztrnulé a pobledlé, abych občerstvil své srdce vroucí žalostí nad tím! Ó rozmilý Pane, někteří lidé cítí tak živě tvé utrpení, že nad ním z plna srdce lkají a upřímně tě želi. Ó Bože, kéž bych mohl za všechny lidi nad tebou lkáti, kéž bych mohl vyplakati slzy všech očí a vysloviti soustrastná slova všech jazyků; tak bych ti chtěl dnes ukázati, jak upřímně jsem účasten tvého utrpení.

Věčná Moudrost: Nikdo nedokáže lépe soustrast než svými skutky. Jest mi daleko milejší srdce nestarající se o pomíjející lásku, jež se stále snaží po nejvyšším, napodobující můj příkladný život, než kdybys mne stále oplakával a tolik slz vyronil v hoři nad mými strastmi, co dešťových kapek s nebe kdy skanulo, neboť proto jsem podstoupil tak přehořkou smrt, abych vás k svému následování povzbudil, ačkoliv i slzy jsou mi milé a příjemné.

Služebník: Ach, dobrý Pane, když je ti tak milé následování tvého tichého života a láskyplného utrpení, chci se pečlivě snažiti i tebe následovati i nad tebou lkáti, když si obojího přeješ. Proto nauč mne, jak se ti mám připodobniti v utrpení.

Věčná Moudrost: Vzdej se zalíbení v těkavých pohledech a v poslouchání

marných řečí. Naopak zamiluj si to, co ti bylo dříve odporné. Odlož pro mne zchoulostivělost svého těla. Všechn pokoj ve mně hledej, miluj tělesné nepohodlí, rád snášej příkoří, dychti po potupě, vyhýbej se svým žádostem a odumírej všem choutkám. To jest počátek ve škole moudrosti, jež lze čísti v otevřené a rozložené knize mého ukřižovaného těla. A i kdyby někdo učinil vše, co jest v jeho moci, vykoná tolik pro mne, co já pro něho?

IV.

LASKA PANĚ V UTRPENÍ.

Pane můj, i kdybych zapomněl i na tvoji velebnost, na tvé dary i na vše, přece jedno by mne samo dojalo a dotklo se mého srdce, kdybych uvažoval o způsobu našeho vykoupení, v němž tak nekonečná láska se zračí. Pane, často se nám dostává darů, při nichž poznáváme lásku a věrnost spíše ze způsobu, jakým jest nám dar podáván, než z daru samého. Malý dárek z laskavosti podaný bývá často milejší, než velký dar lhostejně poskytnutý. Leč, Pane, tvůj dar není pouze veliký, ale též s nekonečnou láskou nám daný. Tys nevytrpěl pouze pro mne smrt, ale tys ve své lásce hledal nejpotupnější, nejvyšší a nejskrytější způsob, jímž možno trpěti.

Věčná Moudrost: Nikdy nezatoužila žiznivá ústa tak horoucně po chladivém zřídle, ani žádný člověk po veselých a šťastných dnech, jako já jsem toužil pomoci všem hříšníkům a prokázati jim svoji lásku. Dříve bys svolal zpět všechny zašlé dny, rozzelenal zvadlé a uschlé květy, a dříve opět sebral všechny sprchlé dešťové kapky, než bys mohl změřiti moji lásku k tobě a ke všem tvorům. A proto jsem se takřka vyplýtvál v důkazech lásky, že na mém zmučeném těle nezbylo místa ani pro špendlíkovou hlavičku, jež by nebylo jakýmsi důkazem mé obzvláštní lásky. Slyš! Pravice byla hřebem proražena, levice natažena, pravá noha přibita, levá ke dřevu upoutána. Tak jsem visel v děsné mdlobě, veškeré mé kosti byly znaveny a údy na tvrdém kříži ztuha napjaty. Na mnohých místech vydrala se ven vřelá krev a zrosila zmírající tělo, jež bylo tak zkrváceno, že bylo smutno pohledět. A mladé, ušlechtilé, kvetoucí tělo počalo chladnouti, trnouti a tuhnouti, zmučená záda opírala se pouze o tvrdé dřevo, těžké tělo tlačilo dolů, a tak jsem byl celý zraněný — a to vše snášelo mé milující srdce s nevýslovnou láskou.

V.

POD KRÍŽEM MŮŽE DUŠE NABÝTI SRDEČNĚ LÍTOSTI A SLADKÉHO ODPUŠTĚNÍ.

Nuže, vzhůru, duše má! Sebeř se dokonale, vzdal se všeho vnějšího a uchyl se v tiché mlčení pravého vnitřního života, abys s napětím všech svých sil vyrazil a rozběhl se a ztratil se v širé poušti nekonečného žalu a na vysokých skalách rozjímání o mém utrpení. A abys se srdcem zármutkem naplněným volal přes hory a doly, aby až k nebeským sférám zaletělo tvé volání. Volej hlasem plným vzdechu: „Ó, vy ozvěnonosné skály, širé lučiny a světlé nivy, kdo mi dá moci, aby žhavý plamen mého naplněného srdce a vřící krůpěje mých slz vás vzbudily, abyste mi pomohly oplakávati mé hoře, jež nosím ukryté ve svém bídném srdci! Ó běda! Můj nebeský Otec mne vyznamenal nade všechna stvoření a vyvolil si mne za milujícího chotě — a já — jsem se mu odcizil. Ó, žel, ztratil jsem ho, ztratil jsem jedinou vyvolenou lásku! Běda, třikrát běda, běda mému nešťastnému srdci! Ztratil jsem i sebe i veškeru nebeskou slast. Vše, co by mne mohlo oblažiti — vše v dáli uplynulo. A tak sedím osamocen — neb moji nevěrní milovníci a přátelé — podvodníci — opustili mne

v bídě a zbavili mne toho všeho, čím mne obdařila tvá láska. Ach, běda, jak jsem zbaven vši cti, radosti a útěchy, neboť vzdech a stesk mi mají býti nyní útěchou. Kam se obrátím? Celý svět mne opustil za to, že jsem svou jedinou lásku opustil. Ó žel, ó žel, proč jen jsem to učinil! Nešťastná ona hodina! Pohleďte na mne, podzimní ocúny, popatřte na mne, pusté trní, vy rudé růže a bělostné lilie, a vizte, jak hynou, vadnou a usýchají květy, jichž se svět dotkl, jež svět utrhal. Neboť musím nyní zvolna umírat, v tak kvetoucím věku usychati, tak mlád zestárnouti a tak zdráv churavěti.

Leč, rozmilý Pane, to vše, co trpím, jest nepatrné proti té okolnosti, že jsem rozhněval tvou otcovskou tvář, neboť to se mi zdá peklem a hořem vše ostatní převyšující. Ach, tys mi s takovou láskou vyšel vstříc, tak něžně jsi mne zval a láskyplně k sobě táhl, a já, běda, na vše jsem zapomněl! Ó smrti! Ó srdce lidské, co vše znáš vytrpěti! Srdce mé, proč jsi tak kovové, že se nechceš žalem rozskočiti? Ach, žel, slul jsem dříve jeho milenkou a nejsem ani hoden být jeho pradlenou. Neodvážuji se hořkým studem ani oči pozdvihnouti a ústa má musí před ním oněměti v slasti i strasti. Ach, jak je mi úzko v tom širém světě! Ó, kéž bych mohl, milý Bože, býti v hustém lese, kde by mě nikdo neviděl ani neslyšel, a kde bych se mohl po libosti vykřičeti, abych

tak ulevil ubohému srdci! Neznám jiného léku a útěchy.

Nešťastný hříchu, do čeho jsi mne uvrhl! Běda, falešný světe, tomu, kdo ti slouží! Pěkně ses mi to odměnil, že musím býti navždy na obtíž sobě i jiným! Ó, jak jsou šťastné ony královny — duše, jež zmoudřely cizí škodou, jež si zachovaly svoji dětskou čistotu a nevinnost duše i těla! Jak šťastny jsou, aniž o tom vědí! Ach, čisté svědomí, neobtěžené srdce, ty nevíš o smutném stavu hříšného, obtíženého a tvrdého srdce. Ach, já nešťastná manželka! Jak mi bylo dobře u mého manžela a jak málo jsem to dříve poznala! Kdo mi dá tolik pergamenu, co nebe širé, tolik inkoustu, co skrývá v sobě vod mořská hlubina, a všechna stébla a trávu mi v péra změni, abych mohl vypsat bolest svého srdce a nenahraditelnou ztrátu, jež mi způsobilo odtrhnutí se od mého miláčka? Běda mi, že jsem se vůbec zrodil. Co mi zbývá, než vrhnouti se v propast černého zoufalství!

Věčná Moudrost: Přišel jsem přece pro tebe a pro ostatní hříšníky na svět, abych tě přivedl k svému nebeskému Otci, a to s takovým leskem a v takové čistotě, jak u tebe nikdy nebylo.

Služebník: Ach, co to zaznívá tak sladce v mrtvé a zavržené duši?

Věčná Moudrost: Nepoznáváš mne? Proč jsi klesl tak hluboko? Anebo ztratil jsi vědomí nesmírnou bolestí? Milé dítě,

to jsem já, něžná, milosrdná Moudrost, jež otevřela bezednou propast milosrdenství, jejíž hloubka i svatým jest nedozírná — aby vlídně přijala tebe i jiná kající srdce. Já jsem to, lahodná Moudrost, jež se stala chudou a bídnou, aby ti vrátila tvoji důstojnost, já jsem to, jenž jsem vytrpěl pro tebe hořkou smrt, abych ti život znovu získal. Stojím tu bled, zkrvácený — láskyplný jako kdysi na kříži — kde jsem pněl na usmířenou přísného soudu Otcova nad tebou. Já jsem to, tvůj bratr, slyš, já jsem to, tvůj choť! Dávno jsem již zapomenul na vše, čeho ses proti mně dopustil, tak jako by se to nikdy nebylo bývalo stalo, jen když se vrátíš ke mně a již se ode mne neodloučíš. Obmyj se v rozmilé růžové krvi, pozvedni hlavu, zvedni oči a buď dobré mysli! Na znamení našeho úplného smíření si navlékni snubní prsten, oblékni nejlepší šaty a obuv a přijmi zase krásné jméno mé vyvolené. Hleď, tak hořce jsem tě vykoupil! Proto též, kdyby byl celý svět ohněm a kdyby uprostřed ležela jen hrstka lnu, neschvátí by ho oheň tak brzo, jak přijme propast mého milosrdenství vracejícího se marnotratného syna.

Služebník: Ó, Otče, bratře můj, ó, mé vše, toť věru je s to rozradovati mé^s rdce! Jakže, ty chceš ještě poskytnouti milost mé ošklivé duši? Ó, jaká milost, jaké nekonečné milosrdenství! Klesám proto před tebou na kolena, nebeský Otče, a z plna

srdce Ti děkuji a prosím, abys popatřil na svého mileného, jednorozeného Syna, jehož jsi z lásky vydal k těžkému utrpení, a abys zapomněl na mé přechiny, rozpomeň se, nebeský Otče, že jsi dříve přislíbil Noemovi: „Svoji duhu v oblacích ustanovuji, aby byla znamením smlouvy uzavřené mezi mnou a zemí.“ (I. Mojž. 9. 13.) A pohled nyní, milý Otče, na svého Syna, jak rozpjat visí na kříži, takže možno sčisti všechny jeho kosti a všechna žebra; hled, jak ho rudě, zeleně, žlutě zbarvila láska! Popatř též na krutě napjaté ruce a nohy svého milovaného, jednorozeného Dítěte, i na jeho sličné tělo, tak zkrvavělé a zmučené, a zapomeň na svůj hněv proti mně! Rozpomeň se, proč sluješ laskavým Pánem, Otcem milosrdenství, než proto, že odpouštíš? Tak zní tvé jméno! Komu jsi dal svoji lásku (totiž svého Syna)? Hříšníkům. Pane, On jest můj, On vpravdě mi patří! Vrhám se v objetí jeho roztažených ramenou, objímám ho v hlubinách srdce i duše, a nikdy více v životě ani ve smrti se nechci od něho odloučiti. Proto ucti ho dnes na mně a zapomeň milostivě na vše, čím jsem tebe urazil, neboť raději bych smrt podstoupil, než abych tě, milený Otče, znovu těžce urazil. Všechna strast a utrpení, peklo, očistec, to vše neděsí a nebolí mne tak, jako to, že jsem kdy zneuctil a rozhněval těbe, svého Stvořitele, svého Pána, Boha, svého Vykupitele, ach, veškerou svou slast a

blaho! Ó, kéž bych mohl celým nebem vykřiknouti a volati ve své bolesti tak, aby se mé srdce na tisíce kousků v těle rozskočilo! A čím více mi odpustiš mé přečiny, tím více mě to bolí, že jsem byl vůči tvé velké dobrotě tak nevděčný.

Ach, věčná Moudrosti, má jediná útěcho! Jak ti mám náležitě poděkovati za tvůj nekonečný dar, že jsi svými ranami, svými bolestmi provedl smíření a zahojil ránu, již nikdo z tvorů nemohl vyléčiti? Proto, jediná má radosti, pouč mne, jak mám na svém celém těle nositi znamení tvé lásky, jak je mám chovati ve své mysli, aby spatřil celý svět i všechen nebeský sbor, že jsem ti vděčný za tak nesmírné dobro, jež jsi prokázal mé ubohé a ztracené duši, a to pouze ze své nekonečné dobroty.

Věčná Moudrost: Odevzdej mi dobrovolně sebe a vše své tak, aby nebylo již možno navrácení. Ani se netkni ničeho, co ti není nutné. Pak budou tvé ruce opravdu přibity se mnou na kříži. S radostnou myslí se chápej dobrých skutků a neupouštěj od nich! Tak jest připoutána tvá levá noha na kříž. Nedej usnouti ve vlažnosti svým tělesným i duševním schopnostem, ale ať jsou jako mé ruce napjaty v mé službě. A až onemocníš, bude nutno, aby tvé tělo, právě tak jako božské údy, zemdlelo ve svých cvičeních a při tom abys neměl možnosti vyplniti svých žádostí. A častěji přitiskne tě

mnohé, dosud nepoznané utrpení na můj tvrdý kříž, na němž budeš jako já krví zbrocen. Tvé tělesné strádání a ochotné snášení nechť mi vrátí moji krásu, nepohodlí ať poskytne odpočinek mým znaveným žádům. Tvé statečné odporování hříchu nechť poleví mé zmučené mysli, tvé zbožné srdce ať zmírní moji bolest a tvé planoucí srdce nechť zažehne mé milující srdce.

Služebník: Pomoz, věčná Moudrosti, provéstí mou dobrou vůli podle tvé nejmilejší vůle a k tvé chvále, neboť opravdu je sladké tvé jho a lehké tvoje břímě. To vědí všichni, kteří toho zkusili a kteří byli někdy přetíženi tíhou hříchů.

VI.

IAK IEST KLAMNÁ LASKA POMILUJICI
A IAK LASKYPINÝ IEST BŮH.

Mé svrchované dobro, když se od tebe seabeméně vzdálím, hned jsem jako laňka, jež ztratila matku a nemůže ji nalézt. Così uvnitř nedá jí pokoje a tak dlouho pobíhá sem a tam, až se zas vrátí na místo, odkud se vzdálila. Pane, já běžím, chvátám k tobě s vroucí žhavou žádostí, jako jelen ke zřídлу živých vod. Pane, jako celý dlouhý rok připadá mi hodinka ztrávená daleko od tebe, a celý den být mimo tebe se zdá milujícímu srdci jako tisíc let. Proto, snítko štěstí, májový proutku, rů-

žový kříčku, rozepni svou náruč, rozlož a rozevři rozkvetlé větve své božské i lidské přirozenosti! Pane, jak milostná je tvá tvář, tvá ústa plná živých slov, tvé chování jasné zrcadlo vši přisnosti i laskavosti. Ó, ty slastiplný poklade všech svatých, jak je blažen, kdo je hoden sladkého zasnoubení s tebou!

Věčná Moudrost: Mnoho lidí jest k tomu povoláno, ale jen málo z nich je k tomu vyvoleno.

Služebník: Milý Pane, zapuzuješ je ty, nebo oni tebe?

Věčná Moudrost: Pozdvihni oči a popať na zjevení, jež ti poskytnu.

Služebník vzhlédl a ulekl se. Chvěje se pak, pravil s vroucím povzdechem: „Ach, běda, Pane, proč jsem se jen kdy zrodil! Sním nebo bdím? Dříve zřel jsem tě jako bohatou krásu a tak roztomile něžného, a nyní vypadáš jak vyhnaný poutník, jenž se opírá o hůl a stojí před starým, zpustlým městem. Příkopy jsou strženy, hradby mají povážlivé trhliny, jen tu a tam vyčnívají ještě věže ze staré hradby. Město bylo dosti obydleno lidmi. Mezi nimi bylo mnoho lidí, podobajících se dravým zvířatům. Ubohý poutník chodil semo tamo a čekal, zda mu někdo podá ruku. A, ach, spatřil jsem, jak ho zástupy neuctivě od sebe odhánějí a jak nemají pro svá zaměstnání ani času, aby naň pohlédli. Než někteří z nich přece přišli a podávali mu ruku, tu však

přicházeli lidé ve zvířecí podobě a bránili jim. Zaslechl jsem, jak si vyhoštěný poutník z hloubi srdce povzdychl: „Ustrňte se, země i nebesa! Tak těžce jsem vykoupil toto město, a tak ošklivé odplaty se mi zde dostalo! Leč ti, kteří pro toto město nic nevykonali, takové vážnosti se zde těší!” — Pane, to jsem viděl. — Milý Bože, co to znamená? Viděl jsem dobře, nebo jsem se klamal?

Věčná Moudrost: Toto vidění jest úplně správné a pravdivé. Slyš tu hroznou věc a dej pohnouti k soucitu své srdce! Viz, já jsem ten ubohý, ode všech zapuzený poutník, jehož jsi viděl. Kdysi jsem byl ve světě ve velké vážnosti, nyní však jsem z něho bídne vyhnán a vypověděn.

Služebník: Ach, rozmilý Pane, co je to za město a lid v něm?

Věčná Moudrost: Rozvrácené město jest opravdový duchovní život. Dříve mi v něm věrně a horlivě sloužili. Byl tu dříve svatý a bezpečný život. Nyní však na mnoha místech valem schází. Příkopy jsou pomalu v rozvalinách, zdi se trhají, to jest, zbožná poslušnost, dobrovolná chudoba a úplná čistota počínají ztráceti svatou prostotu, takže pouze vysoké zdi jakž takž se navenek drží. Široké masy, divoká zvěř v lidském těle, to jsou zespětštělá srdce pod duchovním šatem, jež mne svými zbytečnými starostmi a neužitečným zaměstnáním zapuzují od sebe. Mnozí pak podávají mi ruce, ale druzí je

ode mne odvádějí. To znamená, že zlé rady a špatný příklad odvracejí mnohé duše toužící po mne. Hůl, o níž jsem se opíral, jest svatý kříž, na němž jsem trpěl, jímž jsem je vždy napomínal, aby se naň rozpomenuli a ke mně přece obrátili lásku svého srdce. Úpěnlivé volání, jež slyšíš, znamená moji smrt, jež mohutně volá k srdcím těch, jež ani moje láska ani moje smrt neobměkčila, a kteří mne přece zapuzují a vyhánějí.

Služebník: Ó Pane, jak mne to bodá do srdce a bolí v duši, že ty, jenž jsi tak láskyhodný, přece tak nepovšimnut jsi od mnohého srdce! Co však nabízíš, milý Pane, těm, kteří ti s láskou a věrností podávají ruce, i když jsi v té podobě, v jaké tě množství zavrhl?

Věčná Moudrost: Ti, kteří opovrhli pro mne pomíjející láskou a s věrností a láskou pouze mne objali a mne se stále přidržovali, zasnoubím se svou božskou láskou a sladkostí, a až budou umíratí, podám jim zase já ruku a povýším je před tváří celého světa na trůn své věčné velebnosti.

Služebník: Pane, jest mnoho lidí, kteří praví, že by tě rádi milovali, a přece by chtěli, aby nemusili pomíjející lásky zanechat. Chtějí ti býti milí a nicméně chtějí míti i časnou lásku.

Věčná Moudrost: To jest právě tak nemožno, jako stlačití a uzavřítí nebe do ořechové skořápky. Chtějí jen opentliti

své jednání. To znamená stavět na větru a tkát vzdušnou duhu. Jak může spolu trvati věčné a časné, když časné nemůže věčného snést? Velmi se klame, kdo myslí, že smí krále králů umístiti ve veřejné hospodě nebo ho odkázati do čeledníku. Kdo chce tohoto vzácného hosta přijmouti, musí se navždy odloučiti ode všech tvorů.

Služebník: Ó, sladká Moudrosti, jak jen mohou býti tak omámeni, že to nepozorujíl

Věčná Moudrost: Ti nešťastníci jsou velmi zaslepeni. Tak úporně se pachtí za radostmi, jež jim nemohou poskytnouti ani úplné radosti ani čisté lásky. Než se jim dostane jednoho zásvitu lásky, potká je deset utrpení, a čím více se snaží vyplnití svoji touhu, tím prázdnější se vracejí. Hled', srdce bezbožníků žijí v ustavičném strachu a hrůze. Tatáž kratičká radost, jež jim skane, obrátí se jim v takovou hořkost, a stojí je tolik námah! Získali je s tolika úzkostmi, a ještě s větším žalem je ztrácejí. Svět je vůbec pln klamů, nevěrností a nestálostí; přestane-li užitek, i přátelství obyčejně v něm končí. Nuže zkrátka: Ještě nikdo nezískal v tvorech pravou lásku, úplnou radost nebo stálý pokoj srdce.

Služebník: Ach, milý Otče, jak je to smutné! Tak mnohá vznešená duše, tak mnohé milující srdce, mnohý obraz učiněný k Božímu podobenství, jenž se měl

s tebou zasnoubiti a státi se tvou královnou a císařovnou, mocnou na nebi i na zemi, tak pošetile dal se ošáliti a ponížiti! Ach, ach, dobrý Bože, proč se jen dobrovolně řítí v záhubu! Lépe by jim bylo, aby se jejich duše odloučila od těla, než abys ty se musil vzdáliti a odloučiti od duše, v níž si nemůžeš zvoliti příbytek. Ó, pošetilci, čím dále tím větší jest vaše škoda a ztráta, proč ztrácíte krásný, příjemný čas, jenž se sotva či jistě nikdy více nevrátí? A vy se ještě tak vesele tváříte, jako by vám na tom pranic nezáleželo. Ó, sladká Moudrosti, kéž by to oni sami poznali a cítili!

Věčná Moudrost: Slyš divnou a bolestnou věc! Poznali a poznávají, cítí to každé hodiny, a přece toho nezanechají. Vědí o tom, a přece nechtějí o tom vědět. Okrašluji to, čeho se jim nedostává, umělou září, jež jest daleka skutečné pravdy, jak sami konečně cítí, leč až je již pozdě.

Služebník: Dobrá Moudrosti, jsou tak nerozumní nebo co?

Věčná Moudrost: Chtějí u mne uniknouti zlu a utrpení, a upadají do něho na druhé straně. A poněvadž nechtějí mne, věčné dobro, a nechtějí nésti mé sladké jho, bývají z dopuštění mé přísné spravedlnosti přetíženi mnohými břemeny. Bojí se jíní a zapadají do sněhu.

Služebník: Milosrdná Moudrosti, rozpomeň se, že nikdo nic nemůže bez tvé síly. Neznám pro ně jiné pomoci, než aby

k tobě pozvedli své zbědované oči a s hor-
kými slzami ti klesli k nohám, abys je
osvítil a zbavil těžkých pout, jež je víží.

Věčná Moudrost: Jsem stále hotov při-
spěti jim na pomoc, jen kdyby se k tomu
měli; já se od nich nevzdaluji, ale oni
spějí pryč ode mne.

Služebník: Pane, bolí, když se láskou
od lásky odlučuje.

Věčná Moudrost: To jest pravda, ale
já přece mohu a chci veškerou lásku
v srdci nahraditi.

Služebník: Ach, Pane, jest velmi obtíž-
né zanechat starých návyků.

Věčná Moudrost: Mnohem obtížnější
jim bude snášeti budoucí muka.

Služebník: Pane, možná, že jest jejich
nitro tak zařízeno, že jim ty návyky pra-
nic neuškodí.

Věčná Moudrost: Já jsem nejlépe uspo-
řádaný a přece nejopovrženější. Jak může
býti spořádané to, co svou přirozeností
srdce na scestí uvádí, mysl rozrušuje,
zbavuje ji vnitřní sebranosti a srdce po-
koje? Otvírá všem pěti smyslům bránu,
za níž jest božský život, olupuje o stydli-
vost a přináší drzost, zbavuje milostí a
odcizuje Bohu, přivádí vlašnost vnitřního
člověka a i zevnější lenost.

Služebník: Pane, možná, že ani netuší
překážky, jež se jim staví v cestu, poně-
vadž to, co milují, nese znak duchovního
života.

Věčná Moudrost: Někdy bývá čisté

oko právě tak oslepeno bílou moukou jako světlym popelem. Hleď, byla kdy neškodnější něčí přítomnost, než byla má u učedníků? Zde nebylo zbytečného slova, ani nevážnosti. Nebylo zde vysokých nadsmyslných začátků, jež by potom končily v ubohé nízkosti prázdných slov, zde nebylo nic, než opravdová vážnost a celá pravda bez jakéhokoliv příměsku klamu. A přece musila jim býti odňata moje tělesná přítomnost, aby mohli přijmouti Ducha svatého. A co teprve překážek skýtá lidská přirozenost! Dříve, nežli by je jeden na pravou cestu přivedl, tisíc jiných je vláčí sem a tam. Dříve, než by mohli býti jednou poučením vzděláni, nescíslněkrát bývají svedeni zlým příkladem. Zkrátka: Jako studený mrazík v květnu sžehne a zničí květy, tak šířá pomíjející láska božskou opravdovost a duchovní ukázněnost. A jestliže o tom ještě pochybuješ, rozhlédni se vůkol po krásných vinicích: byly dříve v plné životní síle, a nyní uschly a poztrácely květy, takže v nich možno naléztí pramálo vnitřní opravdovosti a neobyčejné zbožnosti. Leč ještě větší škodu působí, že se to stalo pomalu zvykem a že se to pokládá za duchovně zcela čestné a dovolené, a zatím to nepozorovaně připravuje duši o veškerou duchovní blaženost. A tím jest škodlivější, čím méně škodlivé se to zdá. Co jest rozkošných štěpnic pěkně upravených, jež byly nebeským rá-

jem, v němž Bůh se zalíbením přebýval, a pro pomíjející lásku zarostly býlím! Tam, kde dříve kvetly růže a lilie, jest vše trnám, kopřivami a bodlácím porostlé. A tam, kde dříve přebývali andělé, tam nyní vepři ryjí. (Pán Bůh mi hříchy odpustí!) Ach, hrozná hodina, v níž budeme musiti Bohu skládati účet ze všech nepotřebných slov, ze všeho promrhaného času a ze všeho zanedbaného dobra, a až budou veškerá nepotřebná slova, mluvená, myšlená, psaná, tajně či veřejně, před Bohem a celým světem veřejně čtena a až bude každý rozuměti celému jejich smyslu bez zatajení toho nejmenšího!

Služebník: Ó, Pane, jak ostrá jsou tato slova! Věru, muselo by býti kamenné srdce, jímž by nepohnula. Milý Pane, jest mnoho srdcí jemné přirozenosti, jež táhne spíše láska než bázeň, a poněvadž Ty, Pane, jsi její tvůrce, nikoli ničitel, poněvadž ji zdokonaluješ, ukonči, prosím, již tuto smutnou řeč a vypravuj mi raději o tom, jak jsi Matka krásného milování a jak sladká je tvá láska.

VII.

JAK LASKYHODNÝ JEST BŮH.

Pane, uvažuji o vybidnutí k lásce, jež jsi pronesl o sobě v knize Moudrosti: *Transite ad me omnes, qui concupiscitis me.* Pojdte ke mně všichni. kteří toužíte

po mně, a nasyťte se mým ovocem. (Sirach 24: 26, 24; 40: 20.)

Já jsem matka krásného milování a duch můj sladší jest nad med a dědictví mé nad med a strdí. Víno i hudba obveselují srdce, leč výše nade vše láska k moudrosti.

Ó, dobrý Pane, tak láskyplně a něžně se nám podáváš, že je to s to všechna srdce strhnouti a vzbuditi v nich palčivou touhu po tvé lásce. Tak živě plynou slova lásky z tvých sladkých úst, že mnohé srdce ranila ve dnech jeho rozkvětu, takže v něm pak nadobro pohasla pozemská láska. Pane, po tom dychtí mé srdce, po tom touží má mysl, o tom bych tak rád slyšel něco z tvých vlastních úst! Nuže, promluv, má jediná útěcho, jen jedno jediné slůvko k mé duši, k svému ubohému služebníku! Usnul jsem v tvém sladkém stínu, ač mé srdce bdí.

Věčná Moudrost: Nuže, slyš, dcero má, nakloň ke mně ucho, vejdi mocně do sebe a zapomeň na vše, i na sebe. Já jsem sám v sobě nepochopitelné dobro, jež vždy bylo a jest, a vždy týž, nevyslovitelný. Mohu se sice dáti vnitřně pocítiti mnohým srdcím, ale nikdo mne nevysloví ani neoznačí slovem. A přece, když sebe, nadpřirozené, nezměnitelné dobro, sdílím nějakému tvorů podle toho, jak je schopen, zahaluji v roušku svou sluneční září. A v sladkých slovech ti podávám duchovní ponaučení o sobě a o své sladké

lásce: Představím se něžně před oči tvého srdce, a nyní mě duchovně zdob a oblékej v drahocenný šat a snaž se dle svých sil zvýšiti můj lesk a dej mi vše, co může k obzvláštní lásce, k milování slasti, po-
hnouti tvé srdce. Hleď, toť vše, co si může člověk mysliti o mé podobě a kráse, jež jest daleko líbeznější, že to nikdo nemůže vysloviti. Tak se dávám poznati. Leč slyš dále! Pocházím ze vznešeného rodu. Jsem milované Slovo Otcovského srdce, v němž, totiž v milostné prohlubni mého synovství, mají jeho oči ve svém otcovství — nesmírné zalíbení, v sladké, vyšlehující lásce Ducha svatého. Jsem blažený trůn i koruna spásy. Moje oči jsou tak jasné, má ústa tak líbezná, mé tváře tak čisté a růžové a celá postava tak krásná a souladná, že kdyby někdo až do soudného dne chtěl státi v rozžhavené peci, aby si zasloužil jediný pohled na mne — ani tehdy by nebyl hoden. Tak nádherný šat mne zdobí a ozdoben jsem tak bujnou rozmanitostí živých květů, růží červených, bělostných lilií, útlých fialek a jiných květů, že všechna májová kvítka, zelená tráva usměvavých lučin a krásná kvítka šumících hájů v přirovnání k mé kráse jsou jen hloží a bodláčí.

Já hraji v Božství radostnou hru,
jež skýtá tolik slasti andělským sborům,
že celých tisíc let jest jim
jak krátká hodinka.

Celé nebe patří v stálém a vždy novém údivu na mne a pozoruje mne. Jejich oči jsou na mne obráceny a srdce ke mně přikloněna. Duše i mysl jejich se bez ustání nachyluje ke mně. Šťasten, kdo smí bezpečně po mém boku ruku v ruce se mnou provozovati sladkou hru lásky a radostný tanec. Jediné slůvko, jež tu vytryskne z mých sladkých úst, převyšuje veškerý zpěv andělů, zvuk všech harf i sladký úder strun. Slyš, jsem tak rozkošný k milování, tak líbezný k objetí a něžný k políbení pro čistou a milující duši, že by všechna srdce měla po mně toužiti. Jsem malý a ponížený a stále přítomen čistým duším. Jsem tajně při nich při stole, na loži, při jízdě i na cestě. Obracím se sem i tam, a ve mně není nic nelibého, naopak, vše jest uspořádáno dle všech tužeb srdce i duše. Hleď, já jsem úplné a čiré dobro. Komu se nyní pouze kapky ode mne dostane, tomu zhořkne veškerá radost tohoto světa a pozbude ceny veškeré jiné dobro a čest. Tito miláčkové budou obklopeni mou láskou a vplynou v jedno Jediné bez smyslné lásky a bez mluvených slov. Budou osvobozeni a vplují v dobro, odkud vypluli. Má láska dovede i začínající srdce pozbaviti tíhy jejich hříchů a dáti jim srdce svobodné, statečné a čisté, umí i jejich svědomí očistiti a zbaviti jeho výčitek. Rci, co v celém světě to vše vyváží? Ani celý svět by nemohl vyvážiti takové srdce, neboť člověk, jenž mi da-

roval srdce, blaženě žije a bezpečně umírá a má nebe zde i na věčnosti.

Mnoho jsem ti toho řekl, leč stůj pevně v mé kráse a nedej se tím příliš dotknouti, právě tak, jako nepohne tvůj malík okruhem zemským — poněvadž to ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo. Ale proto jsem ti řekl těchto několik přirovnání, aby sis mohl učiniti pojem o rozdílu mezi mou sladkou láskou a klamnou láskou pomíjející.

Služebník: Roztomilé, drobné polní kvítko, drahý miláčku, v objímajících tě ramenou čisté, milující duše, jak jest to jasno tomu, kdo tě kdy dobře poznal, a jak se to krásně a nezvykle poslouchá člověku, jenž tě nezná, jehož srdce i mysl jsou dosud smyslné! Ó, draze milované, nepochopitné dobro, jak sladká to hodina, jak milý okamžik, v němž mne to pudí odhaliti tobě své skryté rány, iež se ještě v srdci chvějí od tvého líbezného milování. Pane, rozdělení v lásce, toť jako voda v ohni. Milý Pane, ty víš, že pravá, horoucí láska nemůže dvou zároveň strpěti. Ó, dobrý a jediný Pane mého srdce a mé duše, proto touží po tobě tolik srdce mé, poněvadž jsi měl obzvláštní lásku ke mně a poněvadž tvé božské oči se zvláštním zalíbením na mně utkvěly. Ó Pane, máš tolik milujících srdcí, jež k tobě láskou planou a jež s tebou mnoho umějí; ó dobrý Pane, jak je to se mnou v této věci?

Věčná Moudrost: Já jsem takový milovník, jenž v jediném se nezmenšuje a množství nerozmnožuje, jen o tebe se starám a pečuji, jak bych se ti zalíbil a zdokonalil vše, co se tebe týká, tak, jako by kromě tebe ničeho nebylo.

Služebník: Anima mea, liquefacta est ut dilectus locutus est. Rozplynula se duše, když promluvil miláček můj. Ach, kam jsem byl zaveden či jsem zabloudil? Duše má se rozplývá po sladkých a přívětivých slovech miláčkových. Ó, odvráť ode mne své oči, neboť mne sžírají. I kdyby nějaké srdce bylo sebetvrdší a sebevlažnější a chladnější byla duše, jež by slyšela tvá sladká milující slova, jež jako oheň planou, musila by změknouti a vznítiti se v tvé sladké lásce. Ó, div nad všechny divy by to byl, kdyby se nerozplynulo láskou srdce toho, kdo takto na tebe patří. Jak šťasten milovník, jenž sluje a je tvým chotěm! Ó, co sladké útěchy a tajemné lásky se mu od tebe dostává! Ó, milá panno sv. Anežko, milenko věčné Moudrosti, vpravdě jsi mohla jásat ve svém snoubenci, když jsi děla: „Jeho krev zbarvila na růžovo moji tvář.“ Kéž bych byl, dobrý Pane, toho hoden, aby duše má slula tvojí milenkou! Hleď, kdyby bylo možno, aby veškerá slast, blaho i láska, jež může svět poskytnouti, byly v jednom člověku soustředěny, s radostí a svobodně bych ho obětoval. Ó, šťasten, že se kdy na svět zrodil, kdo sluje a je

tvým milovníkem. I kdyby měl člověk tisíc životů, všechny by je měl obětovati, jen aby tě získal.

Vy všichni Boží přátelé, všichni nebeští duchové, i ty, milá panno, sv. Anežko, pomozte mi Ho prositi, neboť nikdy jsem vlastně nevěděl, co jest jeho láska. Ach, srdce mé, odlož, odstraň veškerou váhavost a hled', zda docílíš ještě před svou smrtí, abys pocítilo jeho sladké lásky. Ó, dobrá, krásná, ze všeho vyvolená Moudrosti, jak daleko předčí milostná láska tvá lásku pomíjející! Jaký jest rozdíl mezi ním! Jak jest klamné a prázdné vše, co se zde láskou nebo něčím zdál. Teprve, když blíže k tomu přihlédneme, počneme věc vpravdě poznávati. Pane, kam jsem oči obrátil, všude jsem našel jen „nisi“, neb „kéž by toho nebylo!“ — neboť, když to bylo něco velmi pěkného, nemělo to vnitřního půvabu, bylo-li to krásné a rozkošné, scházel tomu výraz, anebo i když to zde bylo, přece jsem vždy něco na věci našel, co moje srdce odpuzovalo. Po delší době jsem seznal, že je to hrozně nudné. Leč ty jsi krása a nevýslovná vlídnost, ušlechtilost s milostí, slova s melodií, vnitřní svoboda s vnějším jasnem. Tys jedno jediné, jež jsem jinde nenalezl, tys právě nasycení duše toužící po síle a dychtivé vůle milujícího srdce. Čím lépe tě pozná, tím raději by si tě získal, čím vroucněji se k tobě přitulí, tím láskyplnějším tě nalezne. Ach, jak jsi

nekonečně pouhé dobro! Popatřte všechna srdce, jak jsou zklamáni všichni, kteří někomu jinému věnují lásku. Pryč, falešní milovníci, zpět ode mne a již nikdy se ke mně nepřibližujte, neboť jedinou lásku zvolilo si mé srdce, lásku, v níž jedině bude nasyceno mé srdce, moje duše i mé tužby a schopnosti, vroucí láskou, jež nikdy nechladne a nepomíjí. Ó, kéž bych si tě mohl vzít do svého srdce a do jeho hlubin zlatými písmeny zasaditi, aby mi tě nikdo odtud nemohl vyrvat! Jaké neštěstí, že se mé srdce tím vždy nezabývalo! Co mi zbylo po všech mých láskách? Ztracený čas, vyplýtvaná slova, prázdné ruce, několik dobrých skutků a chybami obtížené svědomí! Ó Pane, znič mne raději ve své lásce, leč nehnu se již od tvých svatých nohou.

Věčná Moudrost: Vycházím vstříc hledajícím mne a s radostným úsměvem přijímám ty, kdož po mně touží. A vše, čeho můžeš nyní okusiti z mé lásky, jest jako kapka vody proti moři, proti věčné, nepomíjející lásce.

VIII.

VÝKLAD OTÁZEK. JEZ BY MOHLY MILU- JÍCIHO U BOHA SNAD ZARAZITI.

První:

JAK TO, ŽE SE NAM NĚKDY ROZHŇEVA- NÝM ZDA, AČ PŘECE JEST TAK LASKY- PLNÝ.

Služebník: Pane, tři věci mne naplňují podivem. Nejprve, že jsi nade vše laskavý a dobrý, a přece tak přísně odsuzuješ hříchy. Když se zamyslím nad tvou strohou spravedlností, volám v roztoužení: Ach, nešťastní, kdož kdy zhřešili! Neboť kdyby věděli, jak mlčky a bez odporu přísně potrestáš každý hřích i u svých nejmilejších přátel, spíše by si zuby i vlasy vyrvali, než aby tě kdy hříchem urazili. Tvůj hněvivý pohled jest tak přísný, tvá nevole a tvé odvrácení tak nesnesitelné, a běda, tak palčivá tvá hřmějící slova, že pronikají duši i srdcem. Ach, Pane, skryj mne před svou rozhněvanou tváří a nečekej s pomstou na mne až na onom světě. Tuším-li pouze, že s nelibostí odvracíš svoji tvář ode mne, hříchy obtíženého, nemohu to snést a je mi to horčí než vše nepříjemné na tomto světě. Jak může, Pane a Otče můj, snést ubohé srdce pohled na tvoji rozhněvanou tvář? Když více přemýšlím o tvém rozhněvaném obličejí, ta-

kový děs pojme mou duši, že všechny síly a mohutnosti moje se chvějí a nic s tím nemohu srovnati, než snad obraz, když se nebe zatahuje, a když mraky rozráží burácející hrom, jenž otrásá zemi, a když se blesky v divoké spleti křížují a útočí na ubohého poutníka. Nechť se nikdo nespolehá na tvé mlčení, neboť ono právě předvídá brzo vybuchnoucí bouři. Pane, tvá rozhněvaná líc jest i lidem spravedlivým a bojícím se tebe nesnesitelným peklem; nechci ani mysliti na to, jak bude hrozná pro zlé a hříšné, až budou na tebe rozhněvaného patřiti v poslední den. Ó, běda, běda těm, které tato hrůza čeká!

Pane, tomu se divím, neboť ty právě hlásáš nám o své lásce a vlídnosti.

Věčná Moudrost: Jsem nezměnitelné dobro, jsem stále týž — neměním se. Že se jinak jevím, to pochází od různosti těch, kteří na mne patří — buď že jsou hříchy obtíženi nebo jich prosti. Jsem láskyplný svou přirozeností, ale přece jsem strašným soudcem zločinů. Chci, aby se mne moji přátelé jako dívky báli a jako dívky mne milovali, aby je bázeň chránila před hříchy a láska s něžnou věrností se se mnou spojila.

IX.

Druhá:

PROČ SE PAN VZDALUJE SVÝM PŘATE-
LŮM SVOU SLASTÍ A PO ČEM LZE PO-
ZNATI JEHO PRAVOU PŘITOMNOST.

Pane, se vším souhlasím, jen s jedním nikoliv. Hleď, když se některá duše upachtí za tebou a za sladkou líbezností tvé sladké přítomnosti, tu se odmlčíš a ani slůvka od tebe neuslyší. Pane, jak to nemá boleti, když ty, jediná a vyvolená slast, tak jako cizí se chováš a jenom mlčíš!

Věčná Moudrost: Všichni tvorové přece mne hlásají.

Služebník: Ach, Pane, to nestačí roz-toužené duši!

Věčná Moudrost: Každé slovo, o mně promluvené, jest m m poslíčkem lásky pro ni a každé slovo Písma svatého, jež o mně mluví, jest sladkým dopisem lásky, tak jako bych jej sám psal. Ještě ti to nestačí?

Služebník: Ach, žel, dobrá, vyvolená Lásko má, ty víš dobře, že nestačí milujícímu srdci, co není jeho jediná láska a útěcha sama. Pane, tys přece rozmilá, vyvolená, nekonečná láska, a i kdyby mi o tobě všichni andělé vyprávěli, přece stále bude láska má prahnouti po tom jediném, po čem dychtí. Milující duše zaměnila by i nebe za tebe, neb ty jsi právě

nebe. Pane, smím-li tak mluvit, mohl bys býti poněkud věrnější ubohým milujícím srdcím, jež po tobě žízni a schnou, jež tolik hlubokých povzdechů vyslaly k tobě, své jediné lásce, jež tak toužebně tebe očekávají a vroucně volají: Revertere, revertere! Vrať se, vrať! jež u sebe rozrušeně si šeptají: „Což, snad jsi ho nerozhněval, že tě chce nyní opustiti? Zda vrátí se ti ještě svou přítomností, abys ho mohl obejmouti v náruči a přitisknouti na srdce, aby zmizel veškeren tvůj žal? — Pane, ty vše slyšíš, ty o tom všem víš, a přece — mlčíš?

Věčná Moudrost: A když tak stále pátráš a tážeš se, odpověz mi též ty na otázku: Co jest nejpříjemnější ze všeho nejvyššímu stvořenému duchu?

Služebník: Pane, to ty mně zodpověz, neboť příliš vysoko se tážeš.

Věčná Moudrost: Nuže, řeknu ti. Nejvyšší anděl nezná větší záliby než plniti ve všem moji vůli. A kdyby věděl, že by sloužilo k mé chvále plíti kopřivy a jiné býli — s největší snahou by tak hleděl učiniti.

Služebník: Ó, Pane, jak mně zraňuješ touto otázkou, když chceš, abych byl odevzdán a lhostejný, co se týče slasti, a abych i v hořkosti právě tak jako v příjemné chvíli vyhledával tvoji chválu!

Věčná Moudrost: Odevzdanost nad veškerou odevzdanost jest odevzdanost v opuštěnosti.

Služebník: Ale, Pane, vždyť jest to tak bolestné!

Věčná Moudrost: V čem jiném možno osvědčiti ctnost než v protivenstvích? Leč, věz, že často přicházím a toužím vejíti do svého domu a — nejsem vpuštěn. Často mne přijmou jako pocestného a nedůstojně se mnou jednají a pak tvrdě vyhánějí. A přicházím též ke svým miláčkům a s radostí u nich přebývám. To se děje tajně, takže o tom nikdo neví kromě těch, kteří jsou již ode všeho odloučení a chápou mé cesty, kteří vždy stojí na stráži, aby spolupůsobili s mou milostí. Vzhledem k svému božství jsem svou podstatou čistý duch a pouze od čistého ducha bývám duchovně přijímán.

Služebník: Dobrý Pane, tak často se mi zdá, že skrýváš svoji lásku. Ó, dej mi proto nějaké znamení, podle něhož bych poznal tvoji přítomnost.

Věčná Moudrost: V ničem jiném nepoznáš lépe moji přítomnost, než tímto: Když se ukryji a vzdálím se duši, tu teprve poznáš, kdo jsem já a co jsi ty. Já jsem věčné dobro, bez něhož žádné dobro v sobě něco dobrého nemůže míti. A proto, když sebe, největší dobro, tak láskyplně sděluji a když hned vše, kam přicházím, dobrem oplývá, dle čeho jiného poznáš moji přítomnost, než dle čeho poznáváš slunce, totiž z jeho záře, když nemůžeš jeho podstaty viděti? Když mne někdy pocítíš, vejdi ihned do sebe a nauč

se růži od trní rozeznávat a mezi travou sbírat kvítka.

Služebník: Ach, Pane, opravdu pozuji a cítím v sobě velký nesoulad, když jsem opuštěn. Duše moje podobá se tu chorému člověku, jemuž nic nechutná, nic se mu nelíbí, tělo jest zmalátnělé, mysl těžká, uvnitř pouze tvrdost citi a navenek ho trýzní nevýslovný smutek. Mrzí mne pak vše, co vidím a slyším, byť to bylo sebelepší, a i mírnost má mne opouští. V takových chvílích jsem pak nakloněn k chybám, jsem sláb, abych odporoval nepřátelům, tak chladný a lhostejný ke všemu. Kdo ke mně přijde, najde prázdný dům, poněvadž není doma hospodář, jenž uděluje dobré rady a jenž domácí v dobré náladě udržuje. Když však nahlédne jistřenka do mé duše, mizí žal i chmury a jaré světlo vychází. Pane, pak se usmívá srdce, mysl se rozplývá štěstím a duše jásá. Je mi veselo jako na svatbě a vše se ve mně mění v tvou chválu. A co bylo těžké, obtížné a nemožné, obrací se v sladkost. Tak lehká jest potom modlitba, bdění, půst, utrpení, námaha, vše to zdá se mi ničím v tvé přítomnosti. Nabývám zase velké rozhodnosti, již však, žel, opět ztrácím v opuštěnosti. Duše jest zalita jase, pravdou a sladkostí, že zapomíná na veškerou námahu, srdce může sladce rozjímati, jazyk se stává výmluvným, tělo může se snadno všeho chápati, a kdo stále bádá, nalezne návod k nalezení všeho, po

čem touží. Připadá mi potom, jako by zmizel čas a prostor a jako bych stál v nádvoří věčné blaženosti. Ó Pane, kdo mi dá, aby to dlouho trvalo! Neboť ihned, v okamžiku to prchá, a já jsem zase sám a opuštěn. Někdy jdu blíže za tím, zda bych to nezískal, až to zase po hořkém očekávání samo přijde. Pane, jsem toho já příčina nebo ty, anebo co?

Věčná Moudrost: Ty, poněvadž od sebe nemáš nic než chyby, i já, poněvadž jest to hra mé lásky.

Služebník: Pane, co jest to hra lásky?

Věčná Moudrost: Pokud jest láska u lásky, neví, co jest to láska; když se však láska odloučí od lásky, teprve poznává její vzácnost.

Služebník: Ale, Pane, trochu bolestná hra! A tyto ustavičné proměny nikoho zde neušetří?

Věčná Moudrost: Jen málokteré, poněvadž neměnitelnost jest až na věčnosti.

Služebník: A kdo jsou ti šťastní lidé?

Věčná Moudrost: Nejčistší a věčnosti (Bohu) nejpodobnější.

Služebník: A kdo to jest?

Věčná Moudrost: Ten, kdo s velkým úsilím odstranil všechny překážky.

Služebník: Dobrý Pane, nauč mne, jak se mám v této věci snažiti po dokonalosti? t. j. abych nemusel více zakoušeti bolestných změn?

Věčná Moudrost: V tichých dnech pamatuj na dny bouřlivé a ve zlých nezapo-

meň na dobré, tak ti nebude moci uškodit ani nadšení v mé přítomnosti ani trdnomyslnost ve chvílích opuštěnosti. Nemůžeš-li pro svoji zakrnělost dosud zřici se mne co do slasti, aspoň na mne trpělivě čekej a s láskou hledej!

Služebník: Ach, ach, jak trapné jest dlouhé čekání!

Věčná Moudrost: I kdo si chce získati časnou lásku, musí snášeti příjemné i nepříjemné. Nestačí, aby mi byla dána nějaká část dne. Kdo chce ve svém nitru Boha přijmouti, naslouchati jeho tajemným slovům a patřiti na jeho tajemství, musí stále býti sebrán. Ach, jak často necháváš nestřeženě tékati oči i srdce, zatím co před tebou stojí líbezný, věčný Obraz, jenž ani na okamžik se od tebe neodvracil. Jak hluché jsou tvé uši, zatím co ti v ně tolik sladkých slov šeptám! A jak sebe zapomínáš, zatím co jsi ode všech obklopován věčným dobrem? Co hledá venku tvá duše, když sama v sobě chová skryté nebe?

Služebník: Pane, co jest nebe v duši?

Věčná Moudrost: Spravedlnost a radost v Duchu svatém.

Služebník: Pane, poznávám z tvé řeči, že často tajně dliš v duši, o čemž ona neví, a že táhneš do úkrytu duši a vedeš ji klidně k lásce a moudrosti svého božství, když se dříve zabývala pouze tvým sladkým člověčenstvím.

Třetí:

PROČ DOPOUŠTÍ PAN, ŽE SE ZDE TAK
ZLE VEDE JEHO PŘÁTELŮM?

Pane, mám něco na srdci, smím to sdělit? Smím s tvým dovolením disputovati s tebou jako sv. Jeremiáš? (Jer. 12. 1.) Nuže, nehněvej se, milý Pane, a trpělivě mne vyslechni. Pane, často jsem již slyšel mluvit: Byť byla sebesladší tvá láska a tvé přátelství, přece je občas činíš hezky hořkými utrpením, jimiž je v nitru a navenek zasypáváš, ať už různými potupami od světa nebo různým protivenstvím. Když někdo uzavře s tebou přátelství, aby prý byl první jeho krok připravit a odhodlati se k utrpení. Pane, pro tvoji dobrotu tě prosím, jakou z toho mohou míti sladkost tvoji přátelé, anebo jak se na to můžeš dívat, či nechceš o tom vědět?

Věčná Moudrost: Tak jak mne miluje můj Otec, tak já miluji své přátele. Zacházím s nimi nyní právě tak, jak jsem činil od začátku světa až po tento den.

Služebník: Právě to jest to, nač si stěžují. Práví, že proto máš tak málo přátel, poněvadž dopouštíš, aby se jim zde tak zle vedlo. Proto jest též mnoho lidí, kteří si získali tvé přátelství, a když je pak mají osvědčiti v utrpení, odpadají od tebe a — s bolestným srdcem a hořkými slzami to dím — vracejí se k tomu, co pro tebe opustili. Pane můj, co pravíš na to?

Věčná Moudrost: Tak si stěžují lidé slabé víry, malých činů, vlažného života a necvičeného ducha. Leč, ty miláčku, pozvedni se myslí z kalu a nízkosti tělesné rozkoše! Otevři své vnitřní smysly a duchovní oči. Hleď a pozoruj, co jsi, kde jsi a kde je tvé místo. Tak můžeš pochopiti, že se svými přáteli rozhodně co nejlépe smýšlím. Tys svou podstatou a přirozeností zrcadlo božství a obraz nejsv. Trojice (t. j. co do dvou nejvyšších sil). A jako já jsem nekonečné, nestvořené dobro, tak jako beze dna jsi i ty svou touhou. Jako vodní kapka nic neznamená v mořských spoustách, právě tak nic v celém světě nenasytí tvé touhy (poněvadž nikdy nepřestanu existovati).

Tak postaven v smutném údolí vzdechů, v němž hoře se slastí jest promíšeno, úsměv s lkáním, radost se zármutkem, v údolí, v němž si nikdy nezískalo nějaké srdce úplného blaha, poněvadž lže a klame, jak ti ukáži: Mnoho slibuje a málo podává, vše je v něm krátké, nestálé, proměnlivé. Dnes plno lásky, a zítra skloní srdce pod žalem — hle, tak si hraje tento svět a čas.

XI.

O VĚČNĚM STĚNANÍ PEKELNĚM.

Popatři, má vyvolená, z hloubi srdce na žalostné hoře. Kde jsou nyní všichni

ti, kteří tu v klidu a blaženosti, v rozněž-
nělosti a pohodlí trávili své dny? Ó, běda,
co jim pomohou veškeré časné radosti, jež
tak brzy uplynuly — jako by vůbec ne-
byly. Ó, jak brzo prchla láska, jejíž muka
vždy a věčně budou trvat! Ó, vy poše-
tilci, kde jest nyní váš jásot: Sem, jaré
děti, dejme výhost zármutku a trudu a
pijme sladkou radost! Co je vám platna
veškerá radost, již jste kdy užívali? Teď
snad žalostně lkáte: Ó, žel a běda, běda
nám, proč jsme se jen na světě zrodili?
Jak jsme se dali oklamati krátkým časem,
jak nás to překvapila smrt! Ó žel, jest
někdo na světě, kdo by byl tak oklamán
jako my, nešťastní? Zmoudří někdo z cizí
škody? Kdyby byl kdo stížen po tisíc
let utrpením všech lidí, jen jako okamžik
bylo by to proti našemu. Ó, šťastný, kdo
nikdy nehledal proti Bohu své radosti,
kdo si neučinil zde ani jednoho dobrého
dne! My bláhoví jsme mysleli, že spra-
vedliví jsou od Boha opuštěni a že na ně
zapomněl, a hle, jak je něžně objal na věč-
nosti a jaké cti požívají před tváří celého
nebe! Co jim škodí jejich utrpení a po-
tupy, když se jim v tak velké slast pro-
měnily? Ale jak úplně rozplynula se naše
láska! Ó, žel a běda — a věčně to musí
trvat! Ach, vždy a vždy — co je to? Ach,
konec bez konce, smrt horší než každá jiná
smrt; každé hodiny zmírati a přece nikdy
neumíti! Ach, otče, matko, a vše milé,
ochraňuj vás navždy Bůh, již na vás ne-

pohlédne náš milující zrak, neboť musíme na věky býti od sebe odloučení. Ó, odloučení, navždy, na věky, jak jsi bolestné! Ach, navždy spínati ruce, věčně skřípati zuby, lkáti a vzdychati! Ach, stále úpěti a volati, a přece nikdy nebýti vyslyšeni! Hle, naše oči již nemohou nic jiného viděti, než úzkost a děs, uši nic jiného slyšeti než vzdechy a sten. Ach, srdce veškerá, slitujte se nad žalostnou věčností; nechť vás dojme tak nešťastná věčnost! Ó, hory a propasti, nač čekáte, proč otálicate, proč nás šetříte a proč nás nepřikryjete před tak krutým divadlem?

Ach, jak se lišíš, utrpení na věčnosti, od utrpení na světě! Ó přítomnosti, jak zaslepuješ a mateš! Ó, že jsme toho nepředvidali v našem kvetoucím mládí, dříve za krásných, příjemných dnů, jež jsme tak marně prožili a jež se nikdy, nikdy nevrátí! Ach, žel, kdyby nám bylo popřáno aspoň jedno z dlouhých uprchlých let! Leč, to jest nám odepřeno božskou spravedlností a na věky bez naděje odepřeno musí zůstat! Hle, strast a tiseň a sten v ztracené zemi, v níž bez útěchy a jiskérky naděje navždy musíme býti odloučení ode vši lásky. Ach, nepřáli bychom si ničeho jiného, než aby byl mlýnský kámen tak široký jako země a tak vysoký, že by se všude nebes dotýkal, a aby každých sto tisíc let přiletěl ptáček a uzobl z kamene tolik, co desetina prosného zrnka, a vždy za sto tisíc let znovu

aby přišel a tolik z kamene udrobil, takže by za desetkrát stotisíc let tolik kamene ubylo, jak velké jest prosné zrno. My nešťastníci neměli bychom jiného přání, než aby též naše muka přestala, až by byl kámen roznesen, leč nemožno — vše marno!

Slyš, toť hymnus nářku, jenž čeká přátele tohoto světa!

Služebník: Ó přísný soudce, mé srdce se chví v hloubi a duše klesá zděšená hrůzou a soucitem s nešťastnými! I bezbožník slyšící o tom chvěl by se nad tím děsem. Ó, jediná lásko má, ach, neopouštěj mne! Jediná a vyvolená útěcho moje, neodlučuj mne tak od sebe! Nežli bych měl býti navždy a na věky odloučen od tebe — své jediné lásky — nedbám nyní jiného — ach, raději bych se dal každý den tisíckrát mučiti. Stačí, abych pouze pomyslně na odloučení, a již mne jímají úzkosti a mdloby. Proto, Otče a dobrý Pane můj, čiň se mnou zde, co chceš, jenom mne ušetři bolestného odloučení od Tebe; to jediné bych nesnesl.

Věčná Moudrost: Neboj se. Kdo zde byl se mnou spojen, i na věčnosti zůstane se mnou spjat.

Služebník: Ó, kéž by to, Pane, slyšeli všichni, kteří tak pošetile ztrácejí krásné dny, aby přišli k rozumu a polepšili svůj život, dříve než se jim též podobně přihodí.

XII.

O NESMÍRNÉ NEBESKÉ SLASTI.

Nyní pozdvihni oči a slyš, kde jest tvé místo. Patříš do rodné země nebeského ráje. Zde na zemi dlíš pouze jako host, chudý, ubohý poutník. A proto jako poutník rychle spěchá do vlasti, kde na něj čekají milí přátelé, kteří ho s toužebností očekávají, tak máš též ty pospíchat ke své otčině, v níž se na tebe vše tolik těší, kde tak vroucně očekávají tvé milé přítomnosti, kde tě tak něžně přijmou, abys na věky s nimi byl spojen v jejich veselé společnosti. A kdybys věděl, jak po tobě žízní a touží, poněvadž jsi tak statečný v utrpení a tak rytířsky si vedeš v protivenství, jež oni již překonali a na něž nyní s nevýslovnou slastí vzpomínají, ó, oč lehčí by ti bylo veškeré strádání, neboť čím více jsi trpěl, tím slavněji budeš v nebi přijat. Ó, jaká tě čeká pak čest, jaká radost prochvěje mvslí i srdcem, až milý Otec před celým nebem tak duši pochválí, povýší a oslaví za to, že na zemi tolik vytrpěla a přestála, což ovšem nepochopí ten, kdo netrpěl. Ach, jak se bude skvíti koruna, již jsi tak trpce vyzískal! Ó, jak se budou bleskotavě stkvíti všechny rány a známky utrpení, jež jsi z lásky ke mně obdržel! Hleď, v této vlasti jsi tak se všemi sblížen a zpřízněn, že i ten nejvzdálenější od tebe nekonečně více a

vroucněji tě láskou objímá, než na světě otec neb matka svého drahého jedináčka.

Služebník: Ó, Pane, tys tak dobrý, smím tedy prositi, abys mi více pověděl o této otčině, abych po ní ještě více vzdychal a tím lépe snášel veškerá utrpení? Pane, jak to tam vypadá, co se tam dělá? Jest jich tam mnoho a vědí tam, co se s námi děje, jak se zdá vyplývati z tvých slov?

Věčná Moudrost: Povstaň a pojď se mnou. Povedu tě tam v rozjímání a zdálky ti dám na to patřiti. byŕsi pouze v hrubých obrazech. Hleď nad devátým nebem,* jež má nesčíslně více než stotisíckráte větší rozlohu než celý zemský okruh, vytýčil jsem ještě jiné nebe, coelum empyreum, ohnivě nebe. Nesluje tak od ohně, ale pro svůj přirozený nesmírný a prozařující jas, a jest stále a neporušitelné. Toť vznešený palác, v němž bydlí nebeské voje, v němž mi chválu pěje jitřenka a jásavý hymnus prozpěvují veškeré Boží dítky. Zde ony věčné trůny, obklopené nepochopitelným světlem, s nichž byli svrženi zlí duchové a jež nyní nosí vyvolené. Rozkošné město se leskne ryzím zlatem. třpytí se vzácnými perlami, jest vydlážděno drahými kameny. jasnými iako křišťál a rozlévající nádech červených růží, bělostných lilií a jiných čerstvých květin. Nyní popatř na krásné ne-

* Ve středověku bylo více různých názorů o počtu nebe. Jinde jich přijímá Suso 8, zde však 9.

beské nivy. Ach, zde veškerá krása smavého léta, zde luhy v májovém rozkvětu, zde pravé údolí radosti, zde vidíme, jak milý na milého vesele pohlíží, zde harfy a housle, tu zpěv a výskot, tanec a choro-vody a radost veškerá, zde silné a mocné každé přání a radost bez pelyňku v usta-vičném bezpečí. A nyní pohled kolem sebe na nesčíslné zástupy, jež podle libosti pijí z věčně vytékajících, šumivých zřídél, jak upřeně zírají v jasném zrcadle čirého božství, v němž všechno vidí a pozná-vají.

Tajně se přibliž ještě více a viz, jak sladká Královna nebeské říše, již tak vroucně miluješ, svým plesem a svou vznešeností se vznáší nade všemi nebeskými duchy, obklopena jsouc květy růží a konvalinek. Hleď, jak její milostná krása rozsévá jas, radost a údiv na všechny blažené. A pozdrž se u toho, co tolik slasti skýtá tvému srdci i mysli, že totiž Matka milosrdenství tak láskyplně upírá na tebe a na všechny hříšníky své milosrdné oči, a viz, jak mocně je střeží a smířem jim vyprošuje u svého milého Synáčka.

Potom se obrať zrakem svého rozumu a hleď, jak vznešení Serafíni a láskou zanícené duše tohoto chóru* bez ustání ve mně planou a hoří, jak jasní cherubové

* Názor sv. Tomáše I. q. 108. a 8., že milost Boží mohou se lidé vyrovnati různým andělským kůrům.

a jejich společnost vnímají a vydechují mé věčné, nepochopitelné světlo, jak vysocí Trůnové a jejich družina sladce odpočívají ve mně a já v nich. Pak popatř na trojici druhých sborů: Knížata, Síly a Mocnosti, jak dokonale zachovávají věčný řád celé přírodě. Pohled též, jak třetí oddíl nebeských duchů vyplňuje má vznešená poselství a můj zákon v různých částech světa. Ach, viz, jak krásně, ladně a pestře je toto velké množství uspořádáno! Jak radostný pohled!

A nyní obrať zrak a viz, jak moji vyvolení učedníci a nejmilejší přátelé s velebným klidem a v povznesené cti sedí na čestných stolcích, jak se mučedníci skvějí ve svých různorodých šatech, a vyznavači září živou krásou, jak se cudné panny skvějí andělskou čistotou a jak celé nebeské vojsko oplývá božskou sladkostí. Ó, šťastný den zrození pro toho, komu je zde přáno přebývati!

Do této vlasti uvádím z bídy a nízkosti pod svoji střechu milovanou svoji nevěstu. Vedu ji za rámě, obdařenou bohatou výbavou. Uvnitř jsem ji ozdobil lepým rouchem světla slávy, jež ji povznáší nad veškeré její přirozené schopnosti.* Navenek ji přiodějí oslaveným tělem, sedmkrát jasnější než záře sluneční, jež se stane rychlým, jemným a neschopným utr-

* Světlo slávy jest dle sv. Tomáše nadpřirozená schopnost rozumu, udělená k nazírání na Boží podstatu.

pení. Na hlavu jí vsadím rozkošnou zlatou korunu a na ni zlatý věneček.

Služebník: Pane, co jest zde výbavou, korunou a věnečkem?

Věčná Moudrost: Výbava, toť jasné zření všeho, čemu zde musíš pouze věřiti, skutečné pojetí všeho, več zde doufáš, a milostiplné slastné požívání toho, co zde miluješ. Krásná koruna jest postata odměny, a věneček, ten pouze přidávám.

Služebník: Co to znamená, Pane?

Věčná Moudrost: Pouze přidávaná odměna, toť obzvláštní radost, již se duši dostává za zvláštní a veliké činy, jimiž na světě zvítězila. Požívají ji velcí svatí Učitelé, stateční mučedníci i čisté panny. Podstatná odměna záleží ve spojení duše s čirým Božstvím, neboť nenalezne dříve klidu a pokoje, dokud se nepovznese nad veškeré síly a schopnosti a dokud se neponoří v podstatu Osob a v nesloženou jednotu Podstaty. V jeho odrazu nalézají uspokojení a věčnou blaženost. A čím více se ode všeho odloučí a vzdálí, tím svobodněji se vznesou, tím hlouběji proniknou do nesmírné pouště a do bezedné propasti nekonečného Božství, v něž se hrouží, stápejí a sjednocují, takže nic jiného nechtějí než Boha. Tu jsou jako Bůh, jsou totiž blaženi milostí, jako On jest blažený svou přirozeností.

Nuže, pozdvihni s radostí zrak a zapomeň na chvíli na veškeré strádání, občerstvi své srdce v tlumeném tichu milou

společností, na niž tak tajuplně hledíš, a viz, jak se růžově a spanile skvějí obličej, jež na světě mnohokrát studem nad potupou pro mne nachem byly zalaty, pozdvihni své statečné srdce a rci: „Kde jest nyní trpké pohanění, jež vám tolikrát srdcem pronikalo? Kde skloněné hlavy, sklopené oči, kde skryté duševní bolesti, vnitřní povzdechy a hořké slzy? Kde jsou bledé tváře, všeliká chudoba a nedostatky? Kde úpějící hlas: Ach, Pane, ach, Bože můj, jak trpí mé srdce! Kde jsou všichni, kteří vás tupili a snižovali? Již neslyšíte: Vpřed, do zbraně! Vzhůru, bojovat! Vzhůru zápasiti dnem i nocí jako křížák bojující proti pohanům! Kde jest nyní onen hlas, jenž vám snad tisíckrát v přítomnosti milosti připomínal: Jsi hotov pevně stát ve chvílích opuštěnosti? Již není slyšeti lkavý váš hlas: Ó, Bože, rozbože, proč jsi mne opustil? V uších vám zaznívá sladký hlas: Pojdte ke mně, moji miláčkové, a vládněte věčným královstvím, jež jsem již od stvoření světa byl uchystal. Kam se podělo veškeré utrpení, strast, nepohodlí, jež vás na zemi stíhaly? Ó, Bože dobrý, jak to vše jako sen zmizelo, tak jako bych nikdy nebyl trpěl. Nevyzpytatelné pro nás tvé tajemné soudy — milý Pane! Ó, již nemusíte, vyvolení, zalézati do koutku a skrývati se před pošetilým bláznovstvím jiných. Kdyby se veškerá srdce v jediné srdce spojila, neuvážila by dostatečně velkou čest, ne-

smírnou důstojnost, pochvalu, slávu, jež na věky bude vašim podílem. Ó, jak rozkošné jsou vaše tváře, nebeská knížata, vy vzácní králové a císařové, věčné dítky Boží, jak slastiplné jest vaše srdce! Jak vysoko zalétáte svou myslí! Jak radostně se ozývá váš hlas v tomto zpěvu: Ó, dík a chvála, pozdrav a požehnání a milost a ples a věkůvěčná čest buď vzdána z celého srdce jemu, jehož milostí jsme toto vše navždy obdrželil — Hle, zde jest otčina, zde svatý klid a jásot v hlubinách srdce, zde věčný, nekonečný život!”

Služebník: Ó div větší veškerých divů! Co jsi, ó, dobro nesmírné? Sladký, vyvolený, milý Pane můj, jak dobře jest nám tu býti! Má láska jediná, nech mne tu zůstat!

Věčná Moudrost: Teď ještě nemožno. Musíš ještě mnohý litý boj podstoupiti. Tohoto nahlédnutí dostalo se ti proto, aby sis na to vzpomínal ve svých bolestech. Hleď, tak nikdy nezmalomyslníš a ihned zapomeň na utrpení. Též proto se ti dostalo té milosti, abys mohl odpověděti nerozumným lidem, pravícím, proč dopouštím, aby se zle vedlo mým přátelům.

Pohed', jak velký rozdíl jest mezi mým přátelstvím a mezi přátelstvím tohoto světa a jak vpravdě nevýslovně dobře vede se mým přátelům; nemluvím ani o těžkých starostech, námahách a strádáních, v nichž se brodí a tonou dnem i nocí, ani o tom, že jsou tak slepí, že to ani ne-

pozorují. Již od věků jsem tak zařídil, že neklidná a těkavá mysl sama sobě jest velkou mukou a těžkým trestem. Moji přátelé trpí tělesným nepohodlím, mají však zato mír a klid srdce; svět hedá tělesné rozkoše, a nalézá pouze utrpení srdce, duše i mysli.

Služebník: Pane, jak bláhoví a pošetilí jsou ti, kdo se odvažují porovnávat tvoji lásku s láskou klamného světa proto snad, že máš málo radostí! Tím jest vinna pouze jejich slepota; rovněž tak jest s těmi, kteří naříkají pro nějaké utrpení. Ó, jak jest sladká tvá otcovská metla! Šťasten, na kom jsi ji nešetřil! Pane, poznávám, že utrpení nepochází z tvé tvrdosti, nýbrž z něžné lásky. Ať mi již nikdo nepraví, že jsi zapomněl na své přátele. Na ty jsi zapomněl — a jich se vzdal — na nichž šetříš utrpením. Pane, ani jedinkého příjemného dne, ani lásky, ani co dobrého nemělo by se zde dostati těm, jež chceš uchrániti věčné bídy a kterým chceš udělití věčnou radost.

Uděl mi, dobrý Pane, milost, aby tyto dva pohledy (na peklo a na nebe) nikdy nezmizely z mého srdce, abych nikdy neztratil tvého přátelství.

XIII.

O VZNEŠENOSTI POZEMSKÉHO UTRPENÍ.

Laskavý Pane, rci mi: Jaké to míníš utrpení, jež jest tak dobré a užitečné?

Vroucně si žádám, abys mi o něm více sdělil, abych, až je na mne sešleš, s láskou a radostí je od tebe jako z otcovské ruky přijal.

Věčná Moudrost: Miluji každé utrpení jak dobrovolné, tak to, které přichází mimo očekávání. V něm může člověk činit z nutnosti ctnost, když se ho nechce proti mé vůli zbaviti a když je s pokornou a tichou trpělivostí mně ke chvále přináší. A tím je ušlechtilejší a mně milejší, čím dobrovolněji bývá přijímáno. Nuže, o tomto utrpení budu ti více vyprávěti. Proto naslouchej a vepiš si to v hlubinu svého srdce a postav si to jako znamení před svůj duchovní zrak.

Přebývám v čisté duši jako v rozkošném ráji, a proto nemohu trpěti, aby se k něčemu upoutala láskou nebo zalíbením. Ovšem, od své přirozenosti jest nakloněna k zalíbení ve škodlivých věcech. Proto ji zatarasím trním cestu, protivenstvím ji zahradím každou mezeru, ať je jí to milo nebo ne, aby mi neunikla. Všechny stezky ji poseji hořem, aby nikam jinam nemohla vstoupiti svým zalíbením než na výšiny mé božské přirozenosti. Kdyby se veškerá srdce slila v jediné, nesnesla by odměny, již chystám na věčnosti za nejmenší utrpení, jež snese člověk z lásky ke mně. Tak jsem to navždy ustanovil ve světě a nikdy od toho neustoupím. Vše dobré a vzácné musí býti pracně zaslouženo. Kdo zůstává pozadu,

nechť si zůstane! Jest mnoho povolaných, ale málo vyvolených.

Služebník: Dejme tomu, že jest utrpení takové dobro — jen kdyby nebylo tak nekonečné, odstrašující a neslýchané! Pane, Ty znáš všechny skryté věci, Ty jsi též stvořil vše — dle počtu i míry — a proto víš, že mé utrpení přesahuje veškerou míru, všechny mé síly. Kdo vytrpěl kdy v celém světě palčivější muka nežli já? Nemohu jich snést; jak je mám vytrpět? Kdybys mi seslal utrpení, ta bych Ti přinesl v obět, leč takto již nevím, jak snesu nezvyklá utrpení, jež tak skrytě hloďají na mé duši i mysl — jež pouze Ty dobře prohlédáš.

Věčná Moudrost: Každý nemocný se domnívá, že zakouší největších bolestí, a každý žíznící věří, že jest nejnešťastnější tvor na světě. A kdybych ti dal jiná utrpení, bylo by to právě takové. Jen se odvzdej klidně a svobodně do mé vůle, a to v každém utrpení, jež po tobě žádám, nevyjímaje to neb ono. Což nevíš, že chci pouze tvé dobro tak upřímně jako ty? Já jsem přece *Věčná Moudrost* a vím lépe, co je pro tebe nejlepší. Tak jsi snad též pocítil, že moje utrpení hlouběji zasahují a rychleji pohánějí k Bohu, než všechna dobrovolně si způsobená a náležitě snášená utrpení. Proč naříkáš? Takto rci ke mně: „Nejmilejší Otče můj, učiň se mnou, co chceš!”

Služebník: Ach, Pane, to se lehko řek-

ne, ale jak jest obtížné opravdu snášeti utrpení a protivenství, oh, jak to bolí!

Věčná Moudrost: Kdyby utrpení nebolo, nebylo by to utrpení. Není nic nepříjemnějšího než utrpení, ale též nic příjemnějšího nad utrpení překonané. Utrpení jest krátká strast, ale nekonečně dlouhá slast. Tomu, jemuž je utrpení bolestné, způsobí utrpení časem, že mu již nebude tak těžké. Kdybys měl tolik duchovní sladkosti, božské útěchy a blaha, že by ses vždy rozplýval nebeskou rosou, nebylo by to pro tebe příliš záslužné. To vše mnoho by ti nepřineslo, poněvadž by mne neučinilo tobě velkým dlužníkem, jako když z lásky ke mně snášíš utrpení neb opuštěnost v těžkých chvílích. Spíše sejde s cesty deset oněch, kteří žijí v rozkoši a sladkosti, než jeden zmítaný utrpením a protivenstvím. Kdybys měl tolik vědomostí jako hvězdáři, kdybys mohl o Bohu tolik mluvit, jako některé jazyky lidské i andělské, a kdybys měl vědecké bohatství všech mistrů, neprospělo by ti to vše tolik k dobrému životu, jako když se v každém utrpení umíš odevzdati a ponechat Bohu. Ony věci jsou společné dobrým i zlým, leč tyto jsou vlastní pouze mým vyvoleným. Kdyby někdo mohl správně oceniti časnost a věčnost, byl by hotov raději sto let ležeti ve žhavé peci, než přijít o nejmenší utrpení a nejnepatrnější odměnu. Utrpení končí, leč odměna trvá na věky.

Služebník: Ó, sladký, milovaný Pane! Jako sladké zvuky harfy znějí ta slova mému sluchu. Chceš-li mi, Pane, takto milostně pěti v mém utrpení, s radostí chci trpěti. Tak mi bude lépe s utrpením než bez něho.

Věčná Moudrost: Nuže, slyš sladkou píseň na strunách napjatých na člověku trpícím pro Boha, slyš, jak velebně se nese, jak sladce zaznívá!

Svět pohrdá utrpením a neváží si ho, leč přede mnou jest velmi vznešené. Utrpení tiší můj hněv a získává slávu mému jménu. Utrpení mi činí člověka milým a trpící člověk mně se podobá (totiž trpícímu Kristu). Utrpení jest skrytý poklad, jež nemožno ničím vyvážit. Kdyby někdo sto let klečel přede mnou, nezasloužil by si ho. Ono činí z přirozeného člověka člověka nadpřirozeného. Utrpení odcizuje světu a vrhá v mou náruč. Umenšuje přátele a rozmnožuje milost. Leč koho já se přátelsky ujmu, toho již musí celý svět zapřít a jeho se zřeknouti — nemožno jinak. Avšak to jest nejbezpečnější, nejkratší a nejbližší cesta. Kdo ví, jak vzácný dar jest utrpení, měl by je též jako vzácný dar přijímati z ruky Boží. Ó, kolik lidí bylo již syny smrti, kteří již byli tvrdě uspani a jež utrpení vyburcovalo k dobrému životu. Ó, co jest lidí, jež utrpení sevřelo do klece jako divoké zvíře nebo nezkraceného ptáka; a kdyby mu byla poskytnuta příležitost, ihned by unikl věčné

spáse. Utrpení chrání před těžkými pády; učí člověka sebe samého poznati, v sobě prodlévati a svému bližnímu věřiti. Utrpení udržuje duši v pokoře a učí trpělivosti; jest strážce čistoty a přináší korunu věčné blaženosti. Není snad nikoho, komu by utrpení neposkytlo něco dobrého. Ať jest v hříších pohroužen, ať je začátečník, ať pokračuje nebo dostupuje dokonalosti. Neb ono čistí železo, tříbí zlato a brousí drahokamy. Utrpení snímá hříchy, mírni očišťcový plamen, zahání pokušení, ničí poklesky, obrozuje ducha, poskytuje pravou důvěru, čistí svědomí a stálou, vysoko vzlétající mysl. Toť zdravý nápoj a léčivá bylina, lepší nade všechny byliny rajske. Trýzní tělo, ale to zahyne — zato však živí ušlechtilou duši, jež bude trvati věčně. Hleď, vznešené duši se daří po utrpení jako spanilé růži po tichounkém májovém deštičku. Utrpení poskytuje moudrost ducha a cvičí člověka. Co ví člověk, který nikdy netrpěl? Utrpení jest metla lásky, otcovská rána mého miláčka. Utrpení přitahuje a nutí k Bohu, ať je to člověku milé nebo ne. Kdo jest veselý v utrpení, tomu slouží vše, slast i strast, přítel i nepřítel. Jak často jsi udeřil do železné čelisti šklebícího se nepřítele a jak často jsi ho omráčil svou písní chvály a tichým utrpením! Než bych nechal bez starosti své přátele, raději bych ji z ničeho stvořil. V utrpení se osvědčí ctnost, ono šlechtí člověka, napravuje bliž-

ního, jím bývá Bůh chválen. Trpělivost v bolesti jest živá oběť, sladká vůně vzácného balsámu před mou božskou tváří, nesmírný div před nebeskou druží. Nikdy nebylo pohlíženo s takovým zájmem na zápasícího rytíře, jako se dívá nebeský sbor na dobře trpícího člověka. Všichni svatí jsou kredenty (ochutnavači nápojů a jídel) trpících, poněvadž sami dříve až do sytosti užili utrpení, a volají jednohlasně, že je to zdravý nápoj, nápoj bez jedu. Trpělivost v utrpení převyšuje křesení mrtvých neb každý jiný div. To je ta úzká stezka, jež se velebně vine až k nebeské bráně. Utrpení nás činí soudruhy mučedníků, přináší chválu, vítězství nade všemi nepřáteli. Utrpení přiodívá duši růžovým šatem, purpurem; a duše nese růžový věneček a palmu — za žezlo. Ono jest vyleštěný rubín ve sponě panen-ského pláště. Taková duše prozpěvuje pak sladkým hlasem na věčnosti a pěje směle nový hymnus, jež nedovedou ani andělé zpívati, poněvadž nezakusili utrpení. Zkrátka: Svět nazývá trpící ubohými, leč já je blahoslavím, neboť jsou to moji vyvolení.

Služebník: Ach, jak je zřejmé, že Ty jsi věčná Moudrost, poněvadž tak vroucně podáš pravdu, že již nikdo nemůže o ní pochybovati. Není divu, že jest pak lehký snášeti utrpení tomu, komu jsi je tak milým učinil. Pane, svými sladkými slovy jsi způsobil, že mně veškeré utrpení bude

lehčí a radostnější, a ne pouze mně. Hle, dobrý Otče, klekám dnes před tebou a chválím tě z plna srdce za všechna nynější utrpení a i za ta minulá, jež se mi tak velká zdála, poněvadž jaksi nepřátelsky vypadala.

Věčná Moudrost: A jak ti nyní připadají?

Služebník: Pane, když pohlédnu na Tebe, rozkošnou nivu svého srdce, zdá se mi, že všechna těžká a velká utrpení, jimiž jsi mne tak otcovsky vychovával, a jichž se hrozili tvoji zbožní přátelé, byla pouze vlahá májová rosa.

* * *

Když počal tento kazatel psáti o utrpení, spatřil ve vidění, jak již dříve bylo řečeno, seděti před sebou dva lidi zarmoucené a trpící. Jeden z nich ho žádal, aby jim zahrál na loutnu. Neschválil to řka, že se to nesluší pro duchovní lidi. Bylo mu řečeno, že jimi vyžádaný zpěv není neduchovní. Hned se objevil mladík a připravil loutnu (Psalterium, strunný nástroj). Když udeřil do strun, převázal na dvakrát struny a podal nástroj bratrovi. Nyní začal služebník mluvit o utrpení.

XIV.

O NEVÝSLOVNĚ SLASTI ROZJÍMANÍ

O BOŽSKÉM UTRPENÍ.

Pane, skoro opravdu nikomu není známa nesmírná slast, již nalézá v tvém utr-

pení ten, kdo se jím zabývá. Ach, cesta tvého utrpení jest spolehlivá stezka na cestě pravdy — jež vede až k nejvyššímu vrcholu vší dokonalosti. Ó, šťastné, jasné světlo mezi nebeskými hvězdami! Pavle, že jsi byl tak vysoko vynesena a tak hluboko uveden ve skryté tajemství čirého božství, kde jsi slyšel tajemná slova, o nichž nikdo nemůže mluvit, a přece nad to nade vše nevýslovně sladší ti bylo svaté utrpení Páně, dle tvých slov: „...Neznám nic než Ježíše Krista, a to ukřižovaného...” (Dle I. Kor. 2, 2.) Budiž požehnán též nade všechny učitele, sladký svatý Bernarde, jehož duše byla prozářena jasnem věčného Slova, a jehož jazyk tak sladce z plnosti srdce oplýval oslavou utrpení Bohočlověka, když jsi děl: „Položil jsem si na ňadra rozkvetlý mvrhový kříček hořkého utrpení svého milného Pána a něžně zasadil uprostřed svého srdce. Nehledám jako nevěsta, kde On v poledne bude odpočívati, neboť Ho ve mém srdci objímám; neptám se, kde bude stolovati On, na nějž tak milostně utkvěla na kříži má duše. Ono jest vznešenější, toto zase sladší. Tímto milovaným utrpením zcela nahradím své nepatrné zásluhy. — V něm spočívá má dokonalá spravedlnost. Rozjímání o tomto utrpení nazývám věčnou moudrostí, náplní veškerého vědění, bohatým zdrojem spásy a dovršením odměny. Ve štěstí mne drží v pokore a pozdvihuje mne v protivenstvích;

zachovává mne v lhostejnosti vůči slasti i strasti pozemské a s úplnou bezpečností chrání mne proti všemu zlému. Někdy mi bylo hořkým nápojem, jindy však zas nápojem božské útěchy a duchovní sladkosti." Ach, milý svatý Bernarde, bylo lehké, aby oplýval sladkostí tvůj jazyk, když bylo tvé srdce naplněno sladkostí Božího utrpení. Ó, vím, věčná Moudrosti, že kdo touží po velké odměně, po velké spáse, vysoké vědě a hluboké moudrosti, kdo chce býti stejně pevný v štěstí i v hoři a úplně býti zabezpečen přede vším zlem, kdo chce pít nápoj tvého hořkého utrpení a nevýslovné sladkosti, musí povždy mítí Tebe, ukřižovaný Ježíši, před svým duchovním zrakem.

Věčná Moudrost: Ani nevíš, co dobra v něm! Hleď, horlivé rozjímání mého utrpení činí z prostého člověka vysokého, učeného mistra. Ono jest živá kniha, v níž vše lze naléztí. Ó, jak šťastný jest člověk, jenž ji vždy má před sebou a stále z ní studuje! Co si může tak získati moudrosti a milosti, útěchy a sladkosti, i odložení některých chyb, a moji přítomnost. Před mnoha lety byl kterýsi kazatel navštíven při svém začátku nesmírnou trudnomyslností, jež ho časem tak zasypala bolestmi, že to nikdo nepochopí, kdo to též nezažil. Kdysi seděl po snídani ve své cele, a tu ho přepadla ona muka, takže nemohl ani studovati ani se modliti, ani co jiného dobrého činiti. Seděl jen ve své světničce,

složil ruce v klín, jako by chtěl ke cti Boží aspoň v cele seděti, když každého jiného úkonu duchovního byl neschopný. Když tak bez útěchy seděl, zdálo se mu, jako by mu cosi v mysli pravilo: „Proč tu sedíš, povstaň a ponoř se v moje utrpení. Tak přemůžeš svou bolest!“ Povstal ihned, neboť tušil cosi jako hlas s nebe. Představil si utrpení Páně a v něm ztratil utrpení svoje, takže ho již nikdy podobným způsobem nepocítil.

Služebník: Má sladká Moudrosti! Ty znáš všechna srdce a víš, že především dychtím, aby se mi Tvé utrpení nad jiné lidi hluboko vrylo do srdce a aby se z mých očí staly tekoucí studnice hořkých slz. Leč, musí ti žalovati má duše, že nemohu o tobě vždy rozjímati tak, jak toho zasloužíš. Proto pouč mne, co mám činiti.

Věčná Moudrost: O mých mukách se nesmí rozjímati kvapem, nýbrž s vroucí láskou a s útrpným účastenstvím, neboť jinak zůstává srdce nedotčeno zbožností, tak jako ústa po nerozmělněném sladkém dřevě. Nemůžeš-li se slzícíma očima rozjímati o mém utrpení, proživej je aspoň s veselícím se srdcem pro dobro přinášející radost, jež v něm nacházíš. Nemůžeš-li se však ani smáti ani plakat, projdi je k mé cti v té vyprahlosti, v níž jsi. a nezpůsobíš mi tím menší radost, než kdyby ses rozplýval v slzách nebo v sladkosti, neboť pak jednáš z lásky ke ctnosti

a ne ze samolásky. A aby ti mé utrpení vždy hlouběji k srdci pronikalo, slyš ještě více:

Má přísná spravedlnost nenechá v celém světě jak velké, tak ani nejnepatrnější bezpráví nepotrestané. Musí býti odčiněno a napraveno. Jak by mohl velký hříšník, jež tíží snad více než sto smrtelných hříchů a za každý by se měl sedm let káti, nebo hořeti v žhavém očišcovém plameni — jak by mohl dokonale zadostučiniti vlastním pokáním? Kdy by skončil jeho vzdech a jeho úpění? Ach, jak dlouho by to bylo jeho duši! A hle, to vše dostatečně splatí a smíří mým nevinným svatým utrpením, jestliže pochopí, jak se má využívat vzácného pokladu mých zásluh. A kdyby měla i tisíc let dlíti v očištcí, v krátkém čase se zbaví viny i trestu, takže bez očišce spěje přímo do nebe.

Služebník: Ó, vlídná, věčná Moudrosti, nauč mne tomu pro svoji dobrotu! Jak rád bych tak sáhl po těch zásluhách!

Věčná Moudrost: Uchopení mých zásluh záleží v tom, že člověk často a často váží velikost a množství svých přečinů, jimiž tolik rozhněval oči svého nebeského Otce. Dále je třeba, aby za nic nepokládal skutky svého zadostiučinění, neboť v porovnání k jeho hříchům jsou jako kapka v hlubokém moři. S radostí má též srovnávati nesmírnou velikost zadostiučinění, jež jsem já Otci podal; neboť nejmenší krůpěj mé drahocenné krve, jež

s nevýslovnou láskou z mého těla prýštila, shladila by hříchy tisíců světů.* Ale přece získává jedenkaždý pouze tolik zadostiučinění, čím více se mi svou soustrastí přiblíží.** Konečně má člověk pokorně a zkroušeně zakotviti a ponořiti svoji nepatrnost v moři mého zadostiučinění. Zkrátka, věz, že ani všichni mistři míry a čísla nemohou vypočísti, co vše je skryto v horlivém rozjímání mého utrpení.

Služebník: Ó, Pane, ukonči proto již svoji řeč. a ještě více mi odhal skrytý poklad svého sladkého utrpení.

XV.

OD SLADKÉHO LASKY ŠEPOTU POD KŘÍ- ZEM SE SVÝM BOHEM VRACÍ SE DUŠE OPĚT K JEHO UTRPENÍ.

Zjevil jsi mi, Pane, nesmírná muka, jež jsi navenek jako člověk vytrpěl na dřevě kříže, jak bylo ztrýzněno tvé tělo a semknuto těsnými pouty tvé bolestné smrti. Jak však bylo pod křížem? Stál někdo pod ním, nebo byl tu někdo, koho pohnula k srdečné lítosti tvá potupná smrt? Jak ses choval ve svých mukách k zarmoucené Matce?

* Myšlenka sv. Tomáše v básni: Adoro Te devote: Cuius una stilla sal'vum facere... Na okraji rukopisu je též sv. Tomáš udán.

** Přesně dle sv. Tomáše: 3. p. q. 19. a. 4. ad 2.

Věčná Moudrost: Slyš trudné věci; nechť pohnou tvým srdcem! Když jsem byl bolestně rozpjat a když jsem tak před nimi v úzkostech a smrtelné hrůze visel, blížili se ke mně mnozí a velmi potupně na mne volali, potřásali posměšně hlavami. Vyhladili mne úplně ze svého srdce, jako bych byl opovržený červ. Byl jsem však pevný a vroucně jsem za ně prosil svého milého Otce. Hle, já nevinná ovečka byl jsem postaven na roveň hříšníkům, a jeden z nich se mi též posmíval. Druhý mne však vzýval, i přijal jsem ho ihned na milost a odpustil mu veškeré zločiny — a otevřel mu nebeský ráj. Slyš hroznou věc! Rozhlédl jsem se kol a viděl, že jsem opuštěn od lidí. Přátelé, kteří mne následovali, stáli jen v povzdálečí, moji milí učedníci se rozprchli. Tak obnažen jsem tu pněl jsa zbaven svých šatů. Byl jsem jako přemožený a bezmocný. Nemilosrdně se mnou nakládali — leč já jsem tiše mlčel jak ovečka. Nevýslovný žal a strast mě pojaly, ať jsem se kamkoliv obrátil. Pode mnou stála bolestiplná Matka. Ve svém mateřském srdci trpěla vše, co trpělo mé tělo. Hluboce dojata bylo tím mé srdce, poněvadž jsem dokonale porozuměl jejímu zármutku, patře na její ztrhané rysy, slyše její vzdechy. Těšil jsem ji laskavě ve smrtelném rozloučení a odevzdal v synovské věrnosti svému milovanému učedníku, a jeho zas doporučil její mateřské věrnosti.

Služebník: Pane, kdož zde může co jiného činiti než zhloubi vzdechy vysílati a hořce plakati? Ó, krásná má Moudrosti, jak mohli býti vůči tobě, sladkému beránku, tak necitelní jako zuřiví lvi a hltaví vlci, že s tebou tak zacházeli? Och, kdybych tu tenkrát já ubohý služebník byl býval, abych mohl zastoupiti všechny lidi, abych tu stál před svým Pánem, nebo abych se svým jediným Miláčkem též podstoupil hořkou smrt; anebo abych aspoň mohl obejmouti v slzách a hoři duchovním náručím tvrdou skálu, aby pukla soustrastí a tak aby se i mé krvácející srdce rozskočilo touhou po Miláčkovi!

Věčná Moudrost: Bylo to mé odvěké ustanovení, abych v tu hodinu samotén vyprázdnil kalich všech muk za všechny lidi. Leč ty a všichni ostatní, kteří mne chtějí následovati, zapřete sebe samé, vezměte na sebe vlastní kříž a pojďte za mnou. Toto umírání jest mi tak milé, jako byste se mnou podstoupili hořkou smrt.

Služebník: Dobrý Pane, nauč mne, jak mám s tebou umíratí a co jest můj vlastní kříž, neboť vím, že nesmím již žíti pro sebe, když Ty jsi pro mne umřel.

Věčná Moudrost: Snažíš-li se vždy to nejlepší konati, jak myslíš, a když se ti pak za to od lidí dostává posměchu a potupy a když na tebe tak zanevrou v srdci, že si o tobě myslí, že nemůžeš a nemáš odvahy k pomstě, t. j. když tvému křesťanskému mlčení a tichosti podkládají

pouze přirozené pohnutky: slabost a zba-
hělost, jsi však při tom stále pevný, ne-
pohnutelný, a ještě za ně vroucně prosíš
nebeského Otce a láskyplně-li je před
ním omlouváš, tenkrát věz, kolikrát takto
z lásky odumíráš sobě, tolikrát se v tobě
obnovuje má smrt.

Žiješ-li čistě a nevinně, a jsou-li tvé
dobré skutky tak skryty, že tě — ovšem
k tvé radosti — hříšníkům na roveň kla-
dou, a když s radostí z celého srdce od-
pouštíš všem, kdo tě tupí anebo touží po
smíření s tebou, všechny jejich urážky,
jež jsi od nich zakusil, tak jako by se
nikdy nic bylo nestalo, a když jsi jim
ještě k tomu nápomocen slovem i skut-
kem, aby ses podobal mně odpouštějící-
mu na kříži, stojíš opravdově ukřižován
u svého Miláčka.

A když se zřekneš lásky, prospěchu
i útěchy všech lidí, vyjma toho, co vyža-
duje nejnutnější potřeba, nahrazuje tvé
zřeknutí se všeho, ty veškeré, kteří mne
v oné hodině opustili.

Když se tak odloučíš pro mne ode
všech svých přátel, jako by ti vůbec ne-
náleželi v tom všem, co by nás mohlo
rozloučiti, naleznu v tobě milovaného
učedníka a bratra pod křížem, jenž mi
pomáhá nésti utrpení.

Velká svoboda tvého srdce odívá a
krášlí mou nahotu. A když v každém
protivenství, jehož se ti od bližního do-
stane, z lásky a pro mne jsi jako bez-

branný, a když tiše přijímáš jako mlčelivý beránek hněv lidí, ať je od kohokoliv a ať máš pravdu nebo ne, takže svými mírnými slovy a laskavou tváří přemáháš zlobu bližních, hleď, tehdy je vystižen na tobě pravý obraz mé smrti. Ó, co slasti a zalíbení nacházím v sobě a nebeském Otci na člověku, jenž dosáhne této podobnosti!

Nuže, nos mé hořké utrpení v útrokách svého srdce, ve svých modlitbách i pracích. Tak dosáhneš zármutku i věrnosti mé čisté Matky i milovaného učedníka.

Služebník: Ó milý Pane, má duše touží, abys vyryl do ní a do mého těla obraz své žalostné smrti, ať je mi to libo nebo ne, k své chvále a podle své nejdražší vůle. Zvlášť si též žádám, aby ses ještě vrátil k hrozným duševním mukám své zarmoucené Mateře a řekl mi, co dělala pod křížem.

Věčná Moudrost: Na to zeptej se jí samé.

XVI.

O DŮSTOJNÉ CHVÁLE PREČISTÉ NEBES KRÁLOVNY.

Ó hlubokosti bohatství a moudrosti a vědomosti Boží, jak nepochopitelné jsou tvé soudy a neznámé tvé cesty! Ó, jak podivné míváš cesty, po nichž přivádíš zpět ubohé duše! Nač jsi myslel, anebo jak

Ti bylo v tvé věčné nezměnitelnosti, když jsi tak vznešeně stvořil čistého, spanilého, velebného tvora, čistšího všech tvorů. Mohl jsi právem zvolati: Ego cogito cogitationes pacis. Myslím myšlenky míru. Pane, ty sám ses odrážel v ní z hlubin své podstatné dobroty, v niž, jako v původ, zpět jsi uvedl všechny vytrysknuvší bytosti. (Jerem. 29, 11. Bůh zplodil věčné Slovo ve svaté Panně, odlesk sebe samého, jenž všechno lidstvo zpět k němu přivedl.) Ach, jak se mohl, věčný Otče, odvážiti hříšný člověk přijíti k tobě, kdyby tu nebylo jediné, vyvolené dítě, Věčná Moudrost, jež jsi nám dal za žebřík vedoucí k tobě? Jak by mohl míti ubohý hříšník tolik smělosti ukazovati před takovým jasnem čistoty svou nečistotu, kdyby nebylo Matky všeho milosrdenství, kdyby se neutekl pod ochranu Matky veškerého milosrdenství? Tys, věčná Moudrosti, můj bratr, ale též můj Pán, jsi pravý člověk, ale též pravý Bůh a přísný soudce zločinů.

A proto, poněvadž nezměrná duševní muka napínají jako skřípec naše ubohé duše a nemůžeme se hnouti ani sem ani tam, nezbyvá nám než obrátiti uslzený zrak k Tobě, vznešené královně nebeské. Proto buď pozdravena ode mne i ode všech hříšných kajících srdcí, bleskotavé zrcadlo záře věčného Slunce, skrytý poklade nekonečného Božího milosrdenství! Vystupte, vznešení duchové, čisté duše,

chvalte a velejte a oslavujte rozkošný ráj všech ctností a slastí, velkou Královnu, neboť nejsem toho hoden, leč by mi to pro svoji dobrotu dovolila. Vyvolený miláčku Boží, překrásný Trůne věčné Moudrosti, dovoľ mně, ubohému hříšníkovi též o svých nedostatcích trochu s tebou pohovořiti. Má duše padá před tebou s nejistým zrakem, s tváří politou studem a se sklopenýma očima. Ach, Matko milostí, tak často se mi zdá, že ani má ani jiná hříšná duše nepotřebuje u tebe dovolení nebo prostředníka. Tys bezprostřední prostřednice všech hříšníků. Čím hříšnější je duše, tím více se jí zdá, že má k tobě volný přístup, čím více přečinů ji tíží, tím spíše se vine k tobě. Proto volně pokroč vpřed, duše má! Stravuje-li tě velikost tvých nepravostí, naplní tě znovu její nevyčerpatelná laskavost. Pročež, jediná útěcho všech hříšných srdcí, jediné útočiště provinilých, k níž se obrací mnohé vlhké oko, k níž vzdychá nejedno zraněné ubohé srdce, buď milostivou prostřednicí a smírkyní mezi mnou a věčnou Moudrostí! Rozpomeň, rozpomeň se, dobrá, vzácná Královno, že k vůli nám hříšníkům máš veškerou svou důstojnost. Co tě učinilo Matkou Boží, archou, v níž sladce spočinula věčná Moudrost? Paní, to způsobily naše hříchy.* Jak bys jinak

* Dle nauky sv. Tomáše nevztělila by se druhá božská Osoba, kdyby nebyl Adam zhřešil a tak nebyla by též Maria Matkou Boží.

mohla slouti Matkou milosrdenství než pro naši bídu a ubohost, jež potřebuje milosti a milosrdenství! Naše chudoba tě obohatila, naše skvrny tě povýšily nade všechny čisté tvory.

Proto obrať ke mně ubohému oči svého milosrdenství, jež nikdy neodvrátilo tvé srdce od hříšníka nebo od člověka prahnoucího po útěše. Vezmi mne, Paní, ve svou ochranu, neboť v tobě je má útěcha a naděje. Co je duši, jež se odřekly Boha a nebe, a tak zapřely Boha, které ztratily důvěru v něho a trudně byly od něho odloučeny — až se tebe zachytily! A ty jsi je vlídně přijala a svou milostí je zase zpět přivedla k milosti Boží. Kdo jest takový hříšník, aťsi spáchal jakékoliv zločiny a rouhání, jemuž by nedodala mysl vzpomínka na Tebe? Jediná, vyvolená útěcho nás ubohých hříšníků, nevýslovná dobrota Boží tě učinila tak dobrotivou ke všem hříšníkům, že musíme zatoužit po Tobě pro tvou překypující dobrotu. Hleď, když se ponoří v myšlenkách má duše do Tebe, jása moje mysl a zdá se mi lehkým, že by až k ústům vyskočilo radostí tonouc v slzách mé srdce, kdyby to bylo možné — Tvé jméno se rozplývá jako medový plást v mé duši. Nazývají tě Matkou, Královnou milosrdenství; ó, vlídná Matičko, laskavá královno nevyčerpatelného milosrdenství, jak slavné je tvé jméno! Jak hluboká jest bytost, jejíž jméno je tak bohaté milostmi!

Zněla by tak sladce hudba strun v rozbouřeném srdci, jako tvé sladké jméno v kajícím srdci našem? Před tímto vznešeným jménem by se měly skloniti všechny hlavy a pokleknouti veškerá kolena. Jak často jsi od nás zahнала nepřátelskou moc zlých duchů! Kolikrát jsi odvrátila spravedlnost rozhněvaného soudce! Kolikrát jsi nám vyprosila od něho milost a potěchu! Co máme na to říci my, ubozí hříšníci? Jak jí poděkujeme za tak velká dobrodiní? Všechny jazyky andělské, všichni čistí duchové a duše nebe, země a vše, co je v nich, nemohou sdostatek vychváliti její důstojnost, líbeznost, milostnost a nekonečnou čest. A co potom my, ubohá, hříšná srdce? Učiňme aspoň to, co můžeme, vzdejme jí dík a chválu, její velká dobrota nehledí na nepatrnost dárku, nýbrž na čistotu vůle. Nezáleží, co darujeme, ale s jakým úmyslem a čistotou.

Ó sladká Královno, jak se může tebou chlubit ženské pokolení, neboť ač je věčně neblahá Eva, že požila ovoce, buď tisíckrát pozdravena (druhá) Eva, jež nám podala sladký plod nebeský! Nestěžuj si nikdo na ztrátu ráje; jeden jsme ztratili, a dvou nabyli. Či není rájem Ona, v níž rostl plod věčného stromu, v níž všechna slast a radost byla uzavřena? * Či není rájem Onen, v němž mrtví znovu procitli,

* Myšlenka z traktátu k chvále P. Marie, neprávem sv. Bernardu připisovaná.

požili-li z jeho plodů, z jehož rukou i nohou i z boku prýští živá zřídla, jež zavlažují celý okrsek zemský, studně nevyčerpatelného milosrdenství, bezedné moudrosti, překypující sladkosti, vroucí lásky a zdroj věčného života? Vpravdě, milý Pane, kdo okusil tohoto ovoce, kdo se napil z těchto zřidel, ví dobře, že tyto dva ráje (Maria a její Syn) daleko převyšují ráj pozemský.

Vzácná Královno, Ty brána milosti a slitování, jež se nikdy nezavřel Nebe i země dříve pomínou, než Ty propustíš někoho bez pomoci, kdo Tě opravdu hledá. Proto první můj pohled ráno vždy tvůj jest a i poslední, když se na lože kladu. Co podají a odporučí tvé čisté ruce, i když je to malé a nepatrné, jak může býti odmítnuto, když to Ty, přechistá, odevzdáš svému milému dítěti? Proto sladká, vyvolená, přijmi mé nepatrné skutky a předlož je za mne, aby ve tvých rukou byly něčím před očima všemohoucího Boha. Ty jsi nachově zlatá nádoba, milostí spojena, vykládaná safíry a smaragdy ctností. Pohled na ni předčí všechny ostatní v očích nebeského Otce. Ó, vyvolená, milostná nevěsto Boží, když byl král Assur uchvácen v srdci krásou spanilé Esthery, když ona našla přede všemi ženami milost a zalíbení v jeho očích, takže učinil vše, co si přála — ó, jak se asi dá uchvátiti nebeský král tvou perlíci čistotou, tichou pokorou, vonnou schránkou všech

ctností a milostí? Kdo chytil nespoutaného jednorožce* nežli Ty? Co nesmírného zalíbení nade všechny ostatní našla v Božích očích tvá krása, proti níž každá krása hasne jako světélkující svatojanská muška proti slunečnímu jasul! Co milostí jsi našla před ním pro sebe i pro nás, milostí tolik potřebných! Jak ti pak může nebeský král něco odepřít? Plným právem můžeš zvolati: „Můj jest můj miláček a já jsem jeho.“ Ach, ano, Ty jsi Boží a Bůh jest tvůj. Vy dva hrajete spolu věčnou hru lásky, vás nikdy nerozdvojí neshoda. Ó, rozpomeňte se a nezapomeňte nás ubohých žiznivců, kteří se ještě tak krušně vlekou tížící bídou. Nuže, povstaň, vznešená paní nebes i země, buď naši prostřednicí a zjednej nám milosti u svého sladkého dítěte, u věčné Moudrosti!

Věčná Moudrosti, ještě nyní mi něco odepřeš? Tak jako tebe představuji nebeskému Otci, tak představuji tobě před oči čistou, laskavou, vyvolenou Matku. Ó, přívětivá, krásná Moudrosti, pohlédni na ni, popatř do spanilých očí, jež tolikrát na tebe tak laskavě zíraly; poznej spanilou líč, již tak často tiskla na tvé dětské tvářinky. Pohled na sladké rty, jež tě tak něžně zulíbaly, na čisté ruce, jež tobě tak

* Středověká báje, představující si zvíře s koňskou podobou, mající na čele ostrý roh, zvíře neobyčejné síly a divokosti. Bájili o něm, že se dá chytit pouze od panny.

často sloužily! Laskavá vlídnosti, jak můžeš něco odříci té, jež tě s láskou mlékem kojila, na svých loktech nosila, chovala a něžně pěstila?

Pane, připomínám ti všechnu lásku, již se ti od ní dostalo v dětských letech, když ses na jejím mateřském klíně tak něžně zářícíma očkama usmíval, když jsi s nevýslovnou láskou a milováním objímal dětskou ručkou!

Rozpomeň se však též na velká muka, jež její mateřské srdce samojediné pod křížem trpělo, když tě zřela v smrtelných úzkostech a když její duše a srdce s tebou v zármutku a hoři tolikrát umíraly, abys mi k její slávě poskytl pomoc, abych odklidil všechny překážky, abych si získal tvou milost a již nikdy jí neztratil.

XVII.

O JEJÍM NEVÝSLOVNÉM HORI.

Kdo dá mým očím tolik slz, co písmen je, abych jasnými slzami popsal hořké slzy nesmírného utrpení mé milé Paní? Čistá Paní a jasná Královno nebeské říše i okruhu země, pohni mým kamenným srdcem jednou ze svých žhavých slz, jež jsi ronila pro palčivá muka svého milého dítěte pod křížem, aby se obměkčilo a mohlo tě správně oceniti. Bolest srdce je taková, že jí nikdo nepochopí, leč ten, koho se dotkne. Nuže, dotkni se

mého srdce, vyvolená Paní, svými truchlivými slovy a sděl mi krátce a výstižně k mému povzbuzení, jak ti bylo, a jak ses chovala pod křížem, když jsi na něm viděla tak potupně umíratí své drahé dítě, krásnou věčnou Moudrost.

Odpověď: Naslouchej s žalem a bolestí, neboť, ačkoliv jsem nyní prosta všeho utrpení, nebylo tomu tak, když jsem dlela na světě. Než jsem došla pod kříž, zakusila jsem mnoho velkých a nevýslovných bolestí a zvláště na místě, kde jsem po prvé spatřila, jak bijí mého Syna, jak ho strkají a surově s ním zacházejí. Opustily mne síly, a tak bezmocná vlekla jsem se za ním až pod kříž. Tážeš se, jak mi bylo a jak jsem se chovala. Nuže slyš; pokud možno, ráda ti sdělím, neboť není srdce, jež by to mohlo dokonale procítiti.

Hleď, všechna muka, jež kdy nějaké srdce vytrpělo, byla by pouhou kapkou proti moři při porovnání s hořem, jež zakusilo mé mateřské srdce. A k tomu ještě: čím více jest milována drahá bytost, čím je rozmilejší a sladší, tím bolestnější jest její ztráta a smrt. Ach, kdy se narodil zde na světě někdo ušlechtilejší, kdo viděl kdy co láskyplnějšího, než byl můj jediný, vyvolený miláček, v němž jsem měla vše, co může svět dáti? Již dříve jsem odumřela sobě a žila v něm, a když nyní zabili mou krásnou lásku, odumřela jsem všemu úplně. Jako má láska jedna, jediná byla, láska nade všechny lásky, tak i mé

hoře bylo bolestné nade všechny bolesti, jediné svého druhu. Ráda jsem patřila na jeho krásné, líbezné človecenství, lahodným divadlem mi bylo jeho božství. Myslití na něho byla slast mého srdce, zábava hovor o něm; naslouchati jeho slovům byla mi sladká hudba. V něm se jako v zrcadle shlíželo mé srdce, on byl blahem mé duše, nebe i země i vše, co je v nich, měla jsem v něm, v jeho slastičné přítomnosti.

Ó, jak strašný byl tedy okamžik, když jsem svoji jedinou lásku zřela rozpjatu a v smrtelných bolestech! Ó, bolestná chvíle! Jak mi ochabovalo srdce, jak se mi ztrácelo vědomí, jak mne opuštěly síly a smysly! Když jsem pohlédla vzhůru, nemohla jsem pomoci drahému dítěti, když dolů zabloudil zrak, spatřila jsem, jak nelítostně s ním zacházejí! Ó, jak úzko mi bylo na světě! Byla jsem o srdce oloupena, hlas oněměl, i síly vyprchaly. A přece, když jsem se vzpamatovala, promluvila jsem smutně ochraptělým hlasem k svému synu: Ach, dítě mé, mé dítě! Ach, líbezné zrcadlo mého srdce, v němž jsem se tolikrát plna blaha shlížela, jak zbědovaný se jevíš mému zraku! Žel, klenote vzácnější nad celý svět, matko má, můj otče a mé vše! Vezmi mne s sebou! Nebo komu tu zanecháš svoji zarmoucenou matku? Kdo mi dá, drahé dítě, abych s tebou podstoupila hořkou smrt? Ó, jaké hoře pro matku zbavenou lásky! Ach, jak

jsem vpravdě oloupena o veškerou radost, lásku svou i útěchu! Proč mne šetříš, toužebně očekávaná smrti? Vezmi ubohou matku za jejím synem, neboť život je jí hořčí než smrt. Vždyť zřím umírati toho, jež miluje má duše. Ó, žel, mé dítě, ach, drahé dítě mé!

Když jsem tak tonula v strastech, těšil mne dobrotivě můj syn řka, že lidské pokolení nemohlo jinak býti vykoupeno, a že třetího dne zase vstane z mrtvých a ukáže se mně i učedníkům: „Zeno, neplač, zastav své slzy, krásná matičko! Neopustím tě navždy.“ Když mne tak laskavě těšil a odevzdával milovanému učedníku, jenž rovněž pln zármutku stál pod křížem, zabodávalo se mi bolestně každé slovo do srdce, že ie i duši zranilo jako ostrý meč — a i tvrdá srdce byla pohnuta k soucitu. Zdvihla jsem ruce i ramena a v úzkostech tak ráda bych objala svého miláčka, leč — nemožno! Přemožena bolestí klesla jsem pod křížem. a omdlela — a to častěji. Když jsem přišla k sobě a nic jsem nemohla změnití, líbala jsem krev. iež prýštila z jeho ran, takže se krví zardělv mé pobledlé líce a rty.

Služebník: Ó, tichosti nekonečná! Tak nekonečné utrpení jest tato strast! Ke komu se mám obrátiti. nebo na koho mám upříti zrak? Pohlédnu-li na spanilou Moudrost, ó, žel. hned zřím hoře, v němž tone má duše. Zvenku slyšeti různá volání, uvnitř ho obklopují stíny smrti;

všechny žíly jsou napjaty, krev crčí proudem z těla, ach, toť žalostné a smutné, toť umírání bez úlevy. Zadíívám-li se pak k přečisté Matce, zřím zraněné ušlechtilé srdce, jako by v něm bylo tisícové ostří vetknuto, zřím v mukách svíjeti se její čistou duší. Nikdo nespatriil smutnější tváře, nikdo neslyšel žalostnějšího mateřského stesku. Její slabé tělo kleslo bolesti, její spanilá tvář byla potřísněna ztuhlou krví. Ach, zde žal a bolesti nad bolesti! Jeho srdce puká bolestí nad jejími mukami, a jí zas plní srdce žal jeho nevinná smrt, smrt trpčí pro ni, než její vlastní. On patří na ni s kříže, těší ji dobrotivě, ona vztahuje k němu žalostně ruce, a tak ráda, ráda by za něho umřela! Ach, kdo zde více trpí? Jeden má větší bolest než druhý. Tak slabě je jí a potácí se na všechny strany, až běda. Ó, srdce mateřské a jemný ženský cit! Jak tvé srdce, srdce mateřské sneslo toto veškeré utrpení? Budiž požehnáno srdce, proti jehož utrpení vše, co kdy bylo o utrpení řečeno neb napsáno, jest jako sen proti pravdě. Buď požehnána nade všechny tvory, vycházející zoře! A požehnána budiž rozkvetlá růžová niva tvé krásné tváře, ozdobená rubíny Krve věčné Moudrosti.

Ach, jak vadneš, rozkošný obličejí spanilé Moudrosti! Ach, krásné tělo, jak jsi rozpjaté! Ach, běda, čistá krev, jak padáš horká na Matičku, jež tobě dala počátek. Ó, lkejte všechny matky, všechna nevinná

srdce, oplačte v srdci růžovou krev, jež kane na čistou Matku. A vy všechna srdce, jež jste kdy bolest a strast pocítily, pohlédněte a lkejte, neboť nebylo nikdy podobného utrpení. Není divu, že se naše srdce rozplývají žalem a soucitem; vždyť utrpení bylo tak velké, že i skály pukaly, země se třásla, slunce se zatmělo, trpíce se svým Tvůrcem.

XVIII.

CO SE DALO V TĚTO HODINĚ V JEHO NITRU.

Věčná Moudrost! Čím více sleduji toto nekonečné utrpení, tím bezměrnější se mi jeví. Měl jsi mnoho strastí pod křížem, a ještě více jsi jich vytrpěl na těle na kříži, když jsi trpěl bolesti hořké smrti. Leč, Pane, co se dalo v tvém nitru, v tvé duši? Nebylo v ní aspoň trochu útěchy nebo sladkosti, jako u mučedníků, takže by se tvé hrozné bolesti aspoň poněkud zmírnily? A kdy se vše skončilo?

Věčná Moudrost: Nuže, slyš bolest všech bolestí, o nichž jsi dosud slyšel. Ačkoliv má duše, co se týče nejvyšších schopností, stále patřila a požívala čirého Božství právě tak jako nyní,* přece nižší síly vnějšího i vnitřního člověka

* S. Th. 3. p. q. 46. a. 8. De verit. q. 26. a. 10. Superior pars animae perfecte fruebatur (fruitione beata) Christo patiente.

byly tak opuštěny, a to až do poslední krůpěje bezmezné hořkosti v tomto celém hrozném utrpení, že nikdo něčeho podobného nezakusil. Ach, slyš: když jsem zde tak opuštěn a bez pomoci stál s otevřenými ranami v těle, se slzícím zrakem, s rozpjatýma rukama a křečovitě staženými žilami v smrtelné úzkosti, pozvedl jsem žalostný hlas a volal k Otci: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ A přece byla moje vůle s jeho vůlí co nejtěsněji spojena. A když mi vyprchaly síly a když se vyřinula krev z ran, pocítil jsem v smrtelných bolestech nesmírnou žízeň; leč daleko více jsem žíznil po spáse všech lidí. A v palčivé žízni podali žluč a ocet žíznivým rtům. Když jsem dokonal dílo lidského vykoupení, zvolal jsem: „Consummatum est!“ Byl jsem dokonale, až k smrti poslušen svého Otce. Odevzdal jsem ducha do jeho rukou řka: „In manus tuas commendo spiritum meum.“ Vtom se oddělila má duše od božského těla. Pak vrazili ostré kopí do pravého boku; vytrvskl pramen drahocenné krve a s ní zdroj živé vody.

Popatř, milé dítě, takovými strastmi jsem vykoupil vyvolené a živou obětí své nevinné krve jsem je vysvobodil od věčné smrti.

Služebník: Ach, rozmilý, dobrý Pane a bratře můj, jak strašně a bolestně jsi mne vykoupil! Jak vroucně jsi mne, šlechtný Pane, miloval a jak přátelsky jsi mne vysvobodil! Jak ti mám poděkovati,

spanilá Moudrosti, za tvoji lásku a za tvé utrpení? Hleď, Pane, kdybych měl Samsonovu sílu, krásu Absolonovu, Šalamounovu moudrost a bohatství a důstojnost všech králů, rád bych ti to vše obětoval k tvé slávě a službě. Ale tak, Pane, jsem nic, a proto nic nemohu a ničeho nejsem schopen. Ach, jak ti mám poděkovati?

Věčná Moudrost: I kdybys mluvil ústy všech andělů a kdybys měl dobré skutky všech lidí a dary všech tvorů, nemohl bys mi náležitě poděkovati ani za nejnepatrnější utrpení, jež jsem z lásky k tobě podstoupil.

Služebník: Nuže, milý Pane, dej mi, abych se ti aspoň tvou laskavostí zalíbil, kdž nikdo nemůže splatiti tvoji lásku.

Věčná Moudrost: Často si stav před oči můj kříž a vroucně přemýšlej o mém hořkém utrpení, a podle toho zařid' pak utrpení své. Dopustím-li na tebe bezútěšnost, strasti, suchopárnost, když dopustím, abys prahnul a strádal bez jakékoliv sladkosti, jako na mne Otec dopustil, nehleď cizí útěchy! Tvé úněnlivé volání ať směřuje k nebeskému Otci; zapři sebe sám, hledaje zalíbení v jeho otcovské vůli. Hle, čím trpčí pak je navenek tvé utrpení a čím odevzdanější jsi uvnitř, tím více se mi podobáš a tím jsi milejší mému nebeskému Otci. Podobně bývají nejzbožnější lidé zkoušeni. Jestliže však tě touha svádí hledati rozkoš a slast v něčem, co

jí lahodí, zanechej toho, a tvé žíznivé rty budou s mými napojeny hořkostí. Musíš žízniti po spáse všech duší. Rovněž své dobré skutky musíš uspořádati v dokonalý život a přivésti je též k úplnému výsledku. Rád podrob svoji vůli poslušnosti svých představených, měj duši, jež se vším, co jest a co má, odevzdává se do rukou nebeského Otce, a ducha odloučeného ode všeho časného, na způsob chvíle mé poslední hodinky. Hleď, potom se podobá tvůj kříž mému kříži a potom může v něm býti zušlechtěn a zdokonalen. Uzavři se do otevřeného boku k mému srdci láskou zraněnému a zde si zvol bydliště a stánek. Zde tě očistím živou vodou a ozdobím svou růžovou krví. Spojím se s tebou a nic nás na věky nerozdvojí.

Služebník: Žádný magnet přitahující tvrdou ocel není tak silný jako tvé vznešené, milostné utrpení, jež všechna srdce s sebou spojuje. Nuže, přitáhni mne, milý Pane, láskou i hořem tímto světem k svému kříži; připodobni mne dokonale svému kříži, aby tě požívala má duše v tvém zářivém jasu.

XIX.

O SNÍMANÍ S KŘÍŽE.

Přečistá Máti a laskavá Paní, kdy skončilo tvé hořké a bolestné utrpení pro Syna?

Odpověď: Nuže, slyš s vřelým soucitem! Když skonal můj milý Syn a když tak mrtev přede mnou visel a srdce mé i mysl chvěly se jak zlomené, nemohla jsem nic jiného, jen občas žalostně jsem pohlédla na mrtvé dítě. Tu přišli lidé chtějící ho sejmouti; i procitla jsem jako by ze smrti probuzena. Jak mateřsky jsem objala jeho mrtvá ramena, s jakým zármutkem jsem je tiskla na svou zakrvácenou tvář, jak láskyplně jsem ho objala a k mateřskému srdci tiskla svou jedinou lásku! Zulíbala jsem jeho čerstvé rány a zsinanou líc, jež se nyní halila, jako celé tělo, nevýslovnou krásou. Vzala jsem si rozmilé dítě na klín a dívala jsem se na něho — byl mrtev. — Patřila jsem na něho opět a opět — bezduchý — němý! Hleď, znovu se mi sevřelo srdce, a ze všech těch ran tak rádo by se rozskočilo na tisíc kousků! Tehdy jsem vyslala k nebi mnoho vroucích vzdechů, mé oči vyronily mnoho bolestných, hořkých slz; celá jsem zesmutněla. Když jsem naříkala, přerýval bol má slova, takže ani celá nevycházela z úst. Tehdy jsem pravila: „Ach, kdy bylo s kterým člověkem na světě tak krutě nakládáno, jako s tebou, mé nevinné, drahé dítě! Ach, dítě mé, má útěcho i jediná radosti, proč jsi mne opustilo? Proč ses změnil v takovou hořkost? Kde je radost, kterou jsem měla z tvého narození? Kde je slast, kterou mi působilo tvé rozmilé dětství? Kde čest a dů-

stojnost, již jsem měla z tvé přítomnosti? Kam zmizelo vše to, co těšilo mé srdce? Ó, hrůzo a hořkosti a bolesti! Vše se mi obrátilo v bezedné hoře a smrtelnou bolest! Ach, mé dítě, mé dítě, jak jsem zbavena vši lásky, jak prázdné útěchy jest moje srdce!" Tak a podobně jsem vzlykala nad mrtvým Synem.

Služebník: Ó, spanilá a přechistá Matičko, dovoľ mi, abych ještě jednou osvěžil své srdce láskou tvou a tvého Pána, věčné Moudrosti, dříve než se nám bude s ním rozloučiti a než ho ponesou ke hrobu. Čistá Matko, jakkoliv nesmírné bylo tvé hoře, takže je s to pohnouti každým srdcem, přece se mi zdá, že jsi cítila aspoň něco slasti, když jsi objímala své mrtvé dítě. Čistá, něhyplná Paní, hle, dychtim po tom, abys mi položila v tomto okamžiku na klín mé duše svého milého Syna, abych aspoň duchovně a v rozjímání zakusil toho, co ty jsi skutečně prožila.

Pane, obracím k tobě oči v nejvřelejší radosti a v nejsrdečnější lásce tak, jako patří milující na svou jedinou lásku. Pane, srdce se mi rozvírá, aby tě přijalo, jako útlá růže proti slunečnímu jasu. Pane, duše má rozvírá k tobě ramena v nevýslovné touze. Ó, láskyplný Pane, objímám tě v horoucí tužbě, s díkem a chválou a tisknu si tě do hlubin srdce a duše a připomínám ti tuto milostiplnou hodinu, aby nebyla pro mne marná, a tou-

žím upřímně, aby ani život ani smrt, ani slast ani strast mne neodloučily od tebe!

Pane, mé oči se noří v tvůj svatý obličej a duše líbá hluboko tvé čerstvé rány, a všechny mé smysly se sytí tímto sladkým plodem pod tímto živým stromem kříže. Pane, jedni nalézají útěchu v nevinности svého života, druzí v přísnosti a kázni svého života, leč moje veškerá naděje a důvěra spočívá pouze v tvém utrpení, v tvém zadostiučinění a v tvých zásluhách. A proto je budu vezdy nositi na dně srdce a ve všech svých slovech i skutcích ukazovati dle všech svých schopností Jeho obraz.

Ó, slastiplný lešku věčného světla, ach, jak jsi pohasl, a to k vůli mně! Ó, uhas planoucí žádosti všech mých nectností!

Ó, čisté zrcadlo božské Velebnosti, jak jsi bylo znečištěno! Ó, očisti mne od vředů mých nepravostí! Ó, rozkošný obrazy otcovské dobroty, jak jsi byl zohaven a pošpiněn! Ó, obnov zohavený a zaslý, vybledlý obraz mé duše!

Ó, nevinný Beránku, jak ukrutně s tebou nakládali! Ó, zadostiučň a napravuj za můj život hříšný a plný vin!

Ó, Králi všech králů, Pane pánů, jak zbědovaného zří tě to má duše zde ležet! Propůjč mi, aby duše má, jež tě nyní v slzách a s žalostí objímá, s radostí a plesem tě objala ve tvém věčném jasul

BOLESTNĚ LOUČENÍ U HROBU.

Laskavá Paní, ustaň v svém hoři a řekni mi, jak ses rozloučila se svým miláčkem?

Odpověď: Ach, bolno vidět i slyšet! Bylo to hodně trpké, pokud byl ještě Ježíš na živu. Ale když mi vzali mrtvé dítě s mého dohasínajícího srdce a z mých loktů, od mého obličeje, jež jsem naň tiskla, a když ho pochovali, ó, tu mně bylo tak bolestně, že tomu těžko věřit, a co hoře a žalu bylo vidět, když jsem se s ním měla rozloučiti! Neboť když mne zbavovali mé lásky, uchvátilo loučení mé srdce jako hořká smrt. Bolestně jsem kráčela pryč, když mne od hrobu odváděli, neboť jsem byla zbavena veškeré útěchy a mé srdce se obracelo v roztouženém stesku stále k své lásce, v níž jediné byla moje důvěra, jemu jedinému zachovala jsem věrnost a pravé přátelství až do hrobu.

Služebník: Milovaná, sladká Paní, proto tě pozdravují veškerá srdce a chválí všechny jazyky, neboť veškeré Dobro, jež nám Otcovské srdce dává, teklo tvýma rukama. Tys počátek i střed, ty budeš i konec. Ó, spanilá, přecistá Matko, rozpomeň se na bolestné rozloučení s drahým Synem a dopomoz mi k tomu, abych nikdy nebyl odloučen od tvého ani od jeho obličeje.

Hle, čistá Matko, jako nyní stojí má duše s vroucí účastí u Tebe, a přijímá Tě s vřelou touhou a s díkem a chválou vede Tě v rozjímání od hrobu branou města k Jerusalemu, tak toužím, abys Ty, dobrá Matko, v níž končí veškerá má útěcha, dovedla moji duši k její otčině, aby tam byla utvrzena ve věčné blaženosti. Amen.

DÍL II.

XXI.

JAK SE MAME UČITI UMÍRATI. JAK VY- PADA SMRT BEZ PŘÍPRAVY.

Věčná Moudrosti, i kdyby mi někdo dával celý okrsek zemský, nebylo by mi to tak milé, jako pravda a užitek, jež jsem našel v tvém sladkém učení. Proto toužím z celého srdce, abys mne ty, věčná Moudrost, ještě více poučila. Co vlastně se hodí nejlépe pro služebníka věčné Moudrosti, jenž chce býti jenom tvůj? Pane, rád bych něco slyšel o spojení pouhého rozumu s nejsv. Trojicí, poněvadž je v otázce Zplození věčného Slova a východu Ducha svatého sebe samého a všech prostředků zbaven.

Odpověď věčné Moudrosti: Kdo stojí na nejnižším stupni života, nemá se tázati na nejvyšší pravdy učení. Sdělím ti něco, co jest pro tebe užitečnější.

Služebník: Čemu mne to chceš, Pane, učit?

Věčná Moudrost: Chci tě naučiti žiti i umíratí. Chci tě učit, jak mne máš láskyplně přijímati a mne vroucně chváliti. Hleď, to se pro tebe hodí!

Služebník: Věčná Moudrosti, kdybych

ovládal svá přání, nevím, zda bych zde chtěl něco jiného slyšeti, než že mám sobě a všem věcem odumřiti a jen tobě žiti, celým srdcem tě milovati, s láskou přijímati a důstojně chváliti. Ó, Bože, jak šťastný je člověk, jenž je toho schopen a jenž tak krásně tráví svůj život! Leč míníš, Pane, duchovní nebo tělesné umírání?

Věčná Moudrost: Obojí.

Služebník: Pane, k čemu potřebuji poučení o tělesné smrti; vždyť mne sama dostatečně poučí, až přijde.

Věčná Moudrost: Kdo odkládá s poučením až na onu chvíli, ten je hodně zanedbal.

Služebník: Ach, Pane, to uslyším zas něco trpkého o smrti.

Věčná Moudrost: Hleď, právě pro takový názor se množí hrozné smrti bez přípravy, jichž svět i kláštery jsou plny. Již mnohokráte tě držela smrt, aniž jsi o tom věděl, a chtěla tě odnésti, jako se to nesčíslným jiným stává, mezi nimiž ti jednu osobu ukáži. Nuže, otevři své vnitřní smysly a viz a slyš a pozoruj obraz smutné smrti na svém bližním a dobře poslouvej jeho žalostný hlas.

Služebník naslouchal v duchu, jak hrozivý zjev člověka umírajícího bez přípravy volal: *Circumdederunt me gemitus mortis...* Schvátily mne úzkosti smrti. Ach, Bože nebeský, proč jsem se jen na-

rodil na světě! Začátek mého života byl provázen pláčem a nářkem a i konec svůj smáčím v slzách a bédování. Ach, smrtelné vzdechy mne obklíčily, bolesti pekla mne obklopily. Ó, smrti, krutá smrti, jak nevčasný host jsi mému mladému veselému srdci! Ach, jak málo jsem se tebe nadál! Překvapilas mne, zezadu jsi na mne vpadla. Ach, běda, ty mě vlečeš ve svých poutech, jako vodívají odsouzence na popraviště. Spínám kolem hlavy ruce a lomím jimi v bolesti, neboť bych jí rád unikl. Patřím kolem sebe do všech končin tohoto světa, zda by mi někdo poradil nebo pomohl — leč marně! Jen smrt slyším k sobě hrobovým hlasem mluvit: „Ani přítel, ani statky, ani věda, ani nadání tu nic nezmohou. Co musí býti — bude!” Ach, a musí to býti? Můj Bože, musím ze světa? Nastává mi rozloučení? Ó, proč jsem se narodil! Ó, smrti, ó, smrti, čeho se na mně dopouštíš?

Služebník: Příteli, proč se tak zoufale tváříš? Vždyť to je společný osud bohatých i chudých, starých i mladých, a více jest těch, kteří předčasně, uprostřed svých dnů umírají. Nebo domníváš se, že ty sám unikneš smrti? To by byl velký nerozum!

Odpověď nepřipraveného člověka: Ach, Bože, jak hořká je to útěcha! Nejsem bez rozumu; ti jsou bez rozumu, kteří nežili dle té pravdy a ani smrti se nedají zastrašiti. Jsou slepí, umírají jako nemá tvář a ani nevědí, co je čeká. Nenaříkám si, že

musím zemřít, ale, ach, lkám, že musím zemřít nepřipraven; umírám, a to bez přípravy. Nepláči jen nad koncem svého života, ale křičím a hořekuji, že jsou mé krásné dny tak ztraceny a že beze všeho užitku tak uplynuly. Podobám se nešťastnému, předčasnému zrozenci, vichrem servanému květu v máji. Mé dny minuly rychleji, než vyletí šíp z luku. Zapomněli již na mne, jako bych nikdy nebyl žil, zmizel jsem beze stopy, jako dráha ptáka letícího vzduchem, jenž se za ním zavře. Proto jsou slova má plná hořkosti a řeč má plná zármutku. Ó, kdo mi dá, abych byl, co jsem byl před tím! Ó, kéž bych měl před sebou drahocenný čas a věděl to, co nyní vím! Když jsem ještě žil, nevážil jsem si ho a pošetile a neužitečně jsem ho promrhal; nyní jest ode mne odňat a nemohu si ho již získati. Každou hodinku jsem měl vysoko ceniti a vděčně přijímati jako chudšas, jemuž dávají království. Hleď, proto roní mé oči lesklé slzy, protože nemohu ničeho zpět přivést. Ó, žel Bohu, proč jsem tak mnohý den nesmyslně proseděl, tak málo mi to je nyní platno! Ó, proč jsem se neučil stále umírati? Pohleďte na mne, kvetoucí růže, jež máte ještě naději na život, naučte se moudrosti, a obraťte k Bohu své mládí a jen jím hleďte trávit svůj čas, aby se vám podobně nepříhodilo! Ó, mládí mé, jak jsem tě promarnil! Pane na nebi, budiž ti věčně žalováno, nikomu

jsem nechtěl věřit a má nezkrocená mysl nechtěla nikoho slyšet. Nyní jsem upadl do tenat hořké smrti. Čas jest ztracen, mládí uprchlo, ó, lépe by mi bylo, kdyby mi bylo tělo matčino hrobem, než abych tak neužitečně probil vzácný čas.

Služebník: Obrať se k Bohu, lituj svých hříchů; je-li konec dobrý, vše jest v pořádku.

Odpověď umírajícího: Ach, co to mluvíš! Nyní mám litovati, teď se mám obrátiti? Nepozoruješ, jak jsem vylekán, co úzkostí se na mne hrne? Jsem jako rozčepýřené ptačátko, ležící pod pazoury dravcovými, jež v smrtelných bolestech smysly opouštějí. Nic nemohu dělati, jen bych rád unikl, a to nelze; tísní mne smrt a trpké loučení. Ó, jak jistá věc je lítost a obrácení zdravého člověka! Leč, kdo to zanedbá, ten budiž zanedbán! Ó, jak dlouho, dlouho odkládal jsem se svým polepšením! Zničila mne dobrá předsevzetí, jež jsem neuskutečňoval, dobré sliby bez vyplnění. Tak dlouho jsem si zahrával s Bohem, až mne schvátila noc smrti. Ach, všemohoucí Bože, není to neštěstí větší všech neštěstí, nemá mne to boleti, že jsem celý život, celých třicet let tak ztratil? Nevím ani, zda jsem jediný den ztrávil dle vůle Boží, zda jsem vykonal jeden bohumilý skutek. Ó, žel, to mi rozrývá srdce! Ó, Bože, jak nečestně se octnu před celým nebeským sborem! — Odcházím. V této hodině více by mě potěšilo

jedno Zdravas Maria zbožně pomodlené, než kdybych měl tisíc dukátů na dlani. Ó, co jsem vše zanedbal a jak velice jsem si uškodil, že jsem to neuznal, dokud byl ještě čas! Co hodin je pro mne ztraceno! Jakými malichernostmi jsem se dal připraviti o takovou blaženost! Bylo by mi milejší a větší odměnu by mi v nebi připravilo, kdybych se byl z lásky vzdal nějakých požitků ve společnosti svých přátel, než kdyby mi někdo po 30 let na kolenu vyprošoval od Boha odměnu. Slyšte, všichni slyšte, strašnou věc: Když již kvapil čas, šel jsem kolem a žebrol o almužnu ze zásluh dobrých lidí, a všichni mi odřekli, poněvadž se báli, že by se jim pak nedostávalo oleje do nádob. Ó, Bože na nebesích, pohni se k soucitu naďe mnou tím, že jsem si mohl tolikrát získati tak velké zásluhy, a zatím jsem byl tak lenivý a nečinný, a že musím nyní žebrol o almužnu, ne pro odměnu, ale v náhradu a — že ani té mi nikdo nedává. Vezměte si to k srdci, staří i mladí, pokud můžete, strádejte si zásluhy v příjemném čase, abyste se v této hodině nemusili státi žebráky a abyste nebyli odevšad odkázáni jako já.

Služebník: Milý příteli, dojímá mne tvá bída. Zapřisahám tě při živém Bohu, abys mi dal nějakou radu, abych neupadl do podobného osudu!

Odpověď umírajícího člověka: Nejlepší rada, největší moudrost a prozřetelnost

na zemi jest, aby ses připravil dokonalou svatou zpovědí a uvedl do pořádku vše, co ti překáží, a vždy tak žil, jako bys tohoto dne nebo tohoto týdne měl z mřítí. Představ si, jako by byla tvá duše na deset let odsouzena do očištění pro své viny a jako bys měl pouze jediný rok, abys jí pomohl. Popatř často na ni, jak k tobě úpěnlivě volá: „Ach, můj nejmilejší příteli, podej mi ruku, pomoz mi, abych se brzy dostala z tohoto ohně, neboť jsem tak opuštěná, že mi nikdo kromě tebe nepomůže. Celý svět na mne zapomněl, neboť každý kuje jen svůj osud.”

Služebník: To by bylo výtečné naučení pro toho, kdo by je tak procítil jako ty. Ač se hluboko zařezávají tvá slova, přece tu lidé klidně sedí a málo dbají tvých řečí. Mají uši, a neslyší, oči, a nevidí. Nikdo nechce umírat, pokud mu duše neuniká.

Odpověď umírajícího: Proto též, až budou trnouti smrtelným strachem a úzkostí volati, nebudou vyslyšeni. A jako mezi tisíci lidmi, majícími duchovní zevnějšek — o jiných ani nemluví — ani jeden neslyší mých slov, aby se obrátil a napravil svůj život, tak ani jeden z nich nezemře připraven. A nemusí ani obzvlášť náhle nebo bez vědomí zemřít! Marná čest, tělesné pohodlí, pomíjející láska a lačné ukájení potřeb zaslepují zástupy. Chceš-li však uniknouti s nepatrným hloučkem smrti bez přípravy, řiď se mým naučením. Hleď, hrozivá tvář smrti,

touha pomoci své duši, jež tak úpěnlivě k tobě volá, nabádá tě k tomu, abys nestál tak sám a bez bázně, ale abys sám čekal s touhou na smrt. Vzpomeň si každého dne na mne a zapiš si do srdce má slova. Pohleď na moji strast, jež i tebe čeká; popatř, jaká strašná noc to jest! Šťastný den zrození pro toho, kdo se dožije dobře připraven této chvíle, neboť dobře se mu odchází, ať je smrt trpká, jak chce, neboť světlí andělé ho střeží, svatí ho doprovázejí na cestě a celý nebeský sbor ho přijímá. Jeho poslední krok jest vjezd do věčné vlasti. Ale, ach, ó můj Bože, kde nalezne moje duše ještě této noci příbytek v cizí, neznámé zemi? Ó, jak je opuštěná má duše! Jak ubohá a bědná mezi všemi ubohými! Kdo mi podá opravdově pomocnou ruku?

Nuže, končím již svůj nářek. Přišla má hodina a pozoruji, že nemůže býti jinak. Ruce mi chladnou, tvář bledne a oči se obracejí v sloup. Rány nelítostné smrti zápasí s ubohým srdcem. Krátí se mi dech a hasne mi pozemské světlo. Otvírá se mi onen svět. Ó, Bože, hrozný pohled! Kolem mne se kupí hrozný zjevův černých bytostí, obstupují mne pekelné nestvůry a hledí na mou ubohou duši, jak by ji ulovily. Ach, spravedlivý soudce, na přís-
ném soudu jak těžce vážíš i nejnepatr-
nější věci, na něž nikdo nedbá pro jejich „malichernost“! Studený smrtelný pot mi hrůzou vyvstává na těle. Ó, jak rozhně-

vaný jest pohled přísného soudce a jak přísný jest jeho soud! Obracím se v myslí do onoho světa, kam budu nyní odveden — kde zapadnu do očístce; hrůzu a děs zřím v tomto kraji muk. Vidím tam nešťastníky, jimž žhavé plameny divoce šlehají kolem hlavy. V temných plamenech vystupují a klesají jako jiskry v ohni. Volají a vzdychají, jak veliké jest jejich utrpení: „Všechna srdce dohromady nemohou si představití různost a hořkost našich strastí.“ Tu a tam slyšeti hlasy: „Pomoc, pomoc! Ach, kde jest pomoc našich přátel? Kam se poděly veškeré sliby našich falešných přátel? Jak nás opustili a na nás zapomněli! Ach, smilujte se, smilujte se nad námi aspoň vy, naši nejmilejší přátelé! Ach, jak nás necháváte hořeti v tomto žárovišti! Jak jsme vám sloužili a lásku vám věnovali, a toto jest nám odměnou! Ó, že jsme to sami od sebe neodvrátili! A jen tak maličko bylo k tomu třeba. Nejmenší muka jsou zde větší, než veškerá muka mučeného na zemi. Jedinká hodina v očístci jako sto let dlouho trvá. Leč ze všeho nejvíce bolí, že tak dlouho musíme býti zbaveni jasného obličej Božího. To ničí srdce, rozum, smysly.“ — Nuže, s Bohem, již se loučím...

Služebník: Ó, věčná Moudrosti, tys mne opustila! Ach, Bože, jak blízko mi stojí smrt, jako by byla přítomna. Duše má, dlíš ještě v těle? Pane na nebi, žiji

ještě? Nuže, Pane, chválím tě a slibuji polepšení až do nejdelší smrti.

Ach, jak jsem polekán! Vpravdě, Pane, tento okamžik musí mi prospěti! Každého dne chci jíti ke hranicím říše Smrti a pohlednouti se, zda po mně neslídí. Chci se učit umíratí a obracetí svoji pozornost k onomu světu. Poznávám, Pane, že zde není mé setrvání, a proto nechci odkládati lítost a pokání až na poslední okamžik. Vždyť již nyní jsem tak poděšen, že se divím, že jsem dosud duši nevypustil. Ó, odstraň ode mne pohodlné lože, dlouhý spánek, dobré jídlo a pití, světskou čest, choulostivost a veškerou rozkoš! Každé nepatrné utrpení mne zde tolik bolí — jak bych snesl pak ~~tak~~ nesmírné strasti? Ach, Pane, co by se se mnou stalo, kdybych tak umřel, kdybych byl v tomto stavu mrtev? Co toho mám ještě na svědomí! Ode dneška budu považovati za chudou a ubohou svoji duši, a zatím co ji všichni přátelé opouštějí, chci se nad ní smilovati a jí dobře činiti.

Věčná Moudrost: Hleď, na to vše máš mysliti, pokud jsi ještě mlád, zdráv a silen a pokud ještě můžeš činiti pokání. Když však přijde ona hodina a ty již nic nebudeš moci odčiniti, na nic ve světě se neohlížej, než na moji smrt a na mé milosrdenství, aby tvá důvěra nezakolísala.

Služebník: Pane, klesám ti k nohám roně slzy a prosím tě, abys mne zde trestal, jak chceš, jen abys mne tam ušetřil.

Ach, Pane očistce, jak jsem byl dosud pošetilý, že jsem o tom smýšlel tak lehkomyslně; ó, jak se toho nyní děším!

Věčná Moudrost: Vзмуž se! Tato bázeň jest počátek veškeré moudrosti a cesta k blaženosti. Nebo jsi již zapomněl, co praví Písmo svaté, jak velká moudrost se halí v bázni svaté a v ustavičném rozjímání o smrti? (Esd. 7, 40.) Rovněž sluší se, abys ustavičně Boha chválil, neboť z tisíce lidí ani jednomu se nedostalo takového poznání jako tobě. Ó, slyš hroznou věc: Slyší o tom lidé mluvit, vědí již předem o tom, ale nechají věci jíti svou cestou, nedbají toho, až je smrt uchvátí. Pak volají, křičí a naříkají, ale je již pozdě. Nuže, otevři oči a počítej třeba na prstech, kolik jich z tvého okolí za několik let zemřelo. Měj s nimi soucit v srdci a přidej k nim svého starého člověka, jako by byl mrtev, vyptávej se jich a slyš, s jakými povzdechy a pláčem ti praví: „Ó, šťastný den zrození pro toho, kdo dbal té útěchyplné rady a kdo zmoudřel z cizí škody.”

Dobře se připrav na odjezd, neboť se podobáš ptáčetí na větvi sedícímu, nebo člověku stojícímu na břehu a dívajícímu se za lodí, v níž má plouti do neznámých končin, odkud se nikdy nenavráť.

Zařid' podle toho svůj život, abys byl připraven, až smrt přijde a abys s radostí odsud odlul.

JAK MÁME VNITRNÉ ŽITI.

Pane, jest mnoho různých cvičení a způsobů života. Jeden takový a druhý zase jiný, i moudrých lidí jest přemnoho a jeden se liší od druhého. Nesčíslný počet jest knih a nauk bez počtu. Věčná Moudrosti, pouč mne krátce o tom, co skrývají hlubiny těchto věcí, čeho bych měl nejvíce dbáti na cestě pravého života.

Věčná Moudrost: Toto jest pravé, nej-užitečnější a nejkratší poučení, jaké jen možno v knihách nalézt, abys byl stručně poučen o veškeré pravdě, co se týče nejvyšší dokonalosti posvěceného života: Odluč se ode všech lidí, očisti se ode všech představ, osvobod se ode všeho, co by s sebou mohlo přinésti přilnutí, starostlivost a malichernost, a zaměř svoji mysl k ustavičnému, tajemnému patření na Boha, v němž bys mne po všechn čas nosil před svým zrakem s pevným upřením, od něhož by tvé oko nikdy neupustilo. Ostatní cvičení v chudobě, postu, bdění nebo jiná umrtvování k témuž cíli zařid'. A tolik je pěstuj, kolik tě mohou k němu dovésti. Hle, tak získáš nejvyšší stupeň dokonalosti, což mezi tisíci ani jeden nepochopí, poněvadž vidí svůj cíl v jiných cvičeních. Proto bloudí tak dlouhou dobu.

Služebník: Pane, kdo může ustavičně patřiti na tvoji tvář?

Věčná Moudrost: Z těch, kdo žijí v tomto světě, nikdo. Právil jsem ti to jen proto, abys věděl, kde máš přistati a kam máš spěti a kam máš táhnouti své srdce. A když je ti odňat pohled na mne, má ti býti, jako bys ztratil věčnou blaženost, a máš se opět navrátiti, odkud jsi vyšel, a míti se na pozoru, neboť jestliže jej ztratíš, jsi jako plavec, jenž v divokém burácení vichru ztratí stožár a jenž neví, kam by se obrátil. Nedovedeš-li však ještě trvale při něm prodlévati, nechť tě dovede množství návratů a stálých útěků k ustálení a návyku, pokud ovšem je to možno. Slyš, slyš milé dítě, upřímná naučení svého věrného Otce, a zapamatuj si je, uzavři je do svého srdce. Považ, kdo je ten, kdo ti dává toto naučení, a jak vážně to myslí. Chceš-li býti stále dokonalejší, stav si to před oči; ať sedíš, stojíš nebo chodíš, stále si myslí, jako bych tě právě napomínal řka: „Milé dítě, žij vnitřním, čistým a vznešeným životem, a tak brzy pronikneš má slova a poznáš i dobro, jež ti bylo ještě mnoho, mnoho ukryto.”

Služebník: Buď na věky pochválena, věčná Moudrosti. Kdybych to ale nechtěl, můj Pane a věrný Příteli, činiti, přinutí mne k tomu svými sladkými slovy a láskyplnými naučeními. Pane, chci — a musím vynaložiti na to veškerou péči, abych to uskutečnil.

XXIII.

S JAKOU LASKOU MAME BOHA PŘI- JÍMATI.

Věčná Moudrosti, kdyby mohla má duše překročiti Tvoji tajemnost, ještě více bych zpytoval o lásce. Prozatím táži se jen, zda jsi mohl, Pane, ještě více lásky prokázati, než kolik jsi ji vylil ve svém utrpení.

Věčná Moudrost: Jako nelze čisti hvězdy na nebi, tak jsou i nesčíslné důkazy mé nevyčerpatelné lásky.

Služebník: Ach, sladká Lásko, milovaný, něhyplný, vyvolený Pane, ó, jak volá duše má po tvé lásce! Nakloň svůj láskyplný obličej ke mně, bídnému stvoření, hled, jak všechno ve mně mizí a schází, až na jediný poklad můj, žár tvé horoucí lásky, a rci mi něco více o tomto skrytém klenotu. Víš, Pane, že jest to právo lásky, že milovaný jí nikdy nemá dosti, a čím více jí má, tím více že po ní touží, i když se cítí jí nehoden, neboť tak nesmírnou silou působí láska. Ach, spanilá Moudrosti, řekni mi, které jest největší a nejlibeznější znamení lásky, jež jsi nám prokázal v lidském těle, vyjma svou hořkou smrt?

Věčná Moudrost: Nejdříve ty mi odpověz otázku: Co je ze všech věcí lásku nesoucích nejmilejší milujícímu srdci od jeho miláčka?

Služebník: Dle mého zdání není nic milejšího milujícímu srdci, než milený sám, než jeho sladká přítomnost.

Věčná Moudrost: Tak tomu jest. Hleď: aby mému miláčku nic nescházelo k pravé lásce, pohnula mne má nekonečná láska, když jsem se měl hořkou smrtí odebrati k Otci a když jsem napřed viděl stesk a touhu milující duše po mně, k tomu, abych sám sebe a svoji přítomnost daroval svým učedníkům při poslední večeři a po všechny dny světa svým vyvoleným.

Služebník: Ale, milený Pane, jsi to zde ty, pravý a tentýž?

Věčná Moudrost: Ve svátosti máš mne před sebou právě tak a skutečně, jako Boha a člověka, s tělem i duší, s masem i krví, tak jako mne nosila Matička na ruce a jako jsem v nebi ve svém dokonalém lesku.

Služebník: Ještě jedno tkví, sladký Pane, v mé duši. Smím to vysloviti? Pane, není to nevěra, věřím, že můžeš vše, co chceš. Ale to mne naplňuje podivem, smím-li tak mluvit, jak se krásné, spanilé, oslavené tělo mého dobrého Pána se svou celistvostí i velikostí mohlo skrýti tak přetajemně v nepatrné podobě chleba, jenž jest v hrozném nepoměru s tvoji velikostí. Milený Pane, nehněvej se proto na mne, neboť poněvadž jsi má drahá, vyvolená Moudrost, rád bych slyšel něco z tvých sladkých úst o tvých milostech.

Věčná Moudrost: Žádný jazyk nemůže zcela úplně vysvětliti, jak dlí má duše a mé tělo v nejsvětější svátosti, ani rozum pochopiti. Toť dílo mé všemohoucnosti! Proto musíš prostě věriti a nehlobati o tom. Leč přece ti něco o tom sdělím. Chci ti tento div jiným divem osvětliti. Řekni mi, proč se veliký dům v malém zrcátku odráží, ba i v jeho úlomcích? Nebo, jak je možno, že se tak velké nebe zračí v nepatrném oku, když jest mezi nimi tak ohromný rozdíl?

Služebník: Opravdu, Pane, to nevím. Toť div, neboť oko jest jako tečka proti celému nebi.

Věčná Moudrost: Ačkoliv je to něco zcela zvláštního, čemu v přírodě nic není rovno, přece to příroda může učiniti. Proč bych tedy já, Pán přírody, nemohl ještě podivnější věci nadpřirozeným způsobem učiniti? Nuže, rci mi dále, není to právě tak veliký div nebe i zemi a všechno tvorstvo z ničeho učiniti, jako chléb neviditelně proměnit?

Služebník: Pane, dle mého mínění, jest ti právě tak možno něco v něco proměnit, jako něco z ničeho učiniti.

Věčná Moudrost: A nenaplnuje ani to ani ono podivem? Ty věříš, že jsem nasýtil pět tisíc lidí pěti chleby. Řekni mi, kde jest tajemná hmota, jež poslouchala mých slov?

Služebník: Pane, to nevím.

Věčná Moudrost: Anebo věříš, že máš duši?

Služebník: Pane, to nevěřím, poněvadž to vím, vždyť bych jinak nemohl žítí.*

Věčná Moudrost: Ale vždyť nemůžeš přirozeným zrakem duši spatřiti. Myslíš, že nejsou jiné bytosti než ty, jež možno viděti a slyšeti?

Služebník: Pane, vím, že je více bytostí, jež se tají lidským očím, než těch, jež možno viděti.

Věčná Moudrost: Nuže, slyš, jsou lidé tak hrubých smyslů, že přece nechtějí věriti, že jest též něco jiného, čeho nemohou smysly pochopiti, ačkoliv to i učenci dotvrzují. Podobně je to s lidským rozumem vůči Boží moudrosti.

Kdybych se tě nyní zeptal, jak vypadá jícen propasti, nebo jak jsou rozloženy vody po nebi, odpověděl bys mi asi: „To jest pro mne příliš vysoké, to nemohu věděti, nikdy jsem nesestoupil do propasti ani nevzletěl nad oblaky.“ — Hle, tázal jsem se tě na pozemské věci, a neodpověděl jsi mi; jak bys chtěl pochopiti, co převyšuje zemi i nebe i veškeré smysly?

Tvůj podiv i takové pochybnosti pocházejí pouze z hrubosti smyslů, jež měří božské a nadpřirozené dle lidského oka. Kdyby porodila matka dítě ve vězním vězení a kdyby tam dítě bylo vychováno

* Dle nauky sv. Tomáše nemůže týž rozum totéž zároveň věděti a věriti. Q. 14. de verit. a. 9; 1—2, q. 67. a. 3.

a matka by mu vyprávěla o slunci a o hvězdách, velmi by se tomu dítě divilo a zdálo by se mu to nápadné a neuvěřitelné, a přece to matka všechno dobře zná.

Služebník: Věru, Pane, nemám již co namítat, neboť jsi nyní osvítil moji víru, takže se již nesmím zabývat pochybnostmi a divením. Nebo, jak chci dosáhnouti nejvyššího vrcholu, když ani nejjednodušší věci nemohu pochopiti? Tys pravda, jež nemůže klamati, Tys svrchovaná Moudrost, jež všechno ví, Tys všemohoucí, jenž všechno může učiniti.

Hle, dobrotivý, jasný Pane, často jsem si ze srdce přál, abych tě v chrámě se starcem Simeonem skutečně na ruce přijal, a mohl tě přitisknouti na svoji hrud' a do své duše, abych tak zakusil polibku tvé přítomnosti jako on. Ó Pane, nyní vidím, že tě vpravdě tak přijímám, ba ještě lépe, neboť nyní jest tvé tělo oslavené a neschopné utrpení, kdežto tenkrát ještě bylo podrobeno utrpení.

Proto, kéž by mělo mé srdce lásku všech srdcí, mé svědomí čistotu všech andělů, a duše má krásu veškerých duší, abych byl Tebe tvou milostí hoden; pak bych tě chtěl dnes s takovou vroucí láskou přijmouti a ponořiti do své duše, aby mne od tebe nemohly ani život, ani smrt již^o dloučiti.

Ó, sladký Pane, kdybys mne na tomto světě pouze svým poslem navštívil, nevěděl bych, jak bych ho dosti důstojně při-

jal. A jak se mám chovati k tomu, jenž tak miluje moji duši? Tys Jediné, v němž všechno jest zahrnuto, po čem jen může dychtiti zde i na věčnosti mé srdce. Nebo snad jest ještě něco vedle tebe a co nejsi ty, po čem by toužila má duše? Ať ani nemluvím o všem, co jest proti tobě a bez tebe, neboť se mi to protiví. Tys ze všech nejkrásnější mému zraku, nejsladší mým rtům, nejjemnější mému hmatu, nejmilejší mému srdci. Pane můj, ve všem, co tu jest, nevidí nic duše má ani neslyší a necítí, neboť vše nalézá tisíckrát lepší a milejší v Tobě, svém vyvoleném. Pane, jak se mám k tobě chovati jsa pln radosti a údivu? Tvá přítomnost mne rozžhavuje, ale děsí mne tvá velikost. Rozum tě chce ctíti jako svého Pána, a srdce tě chce milovati jako svoji jedinou lásku a vroucně Tě obejmouti. Jsi můj Pán a Bůh, ale též můj bratr, a smím-li tak říci, můj milený choť. Ach, co lásky, slasti a radostí, co důstojnosti nalézám v Tobě — jediném!

Zdá se mi, sladký Pane, kdyby se mi dostalo té milosti, že bych z otevřených ran svého miláčka neb z jeho srdce dostal jednu jedinou krůpěj do úst, ó jakou sílu touhy bych obdržel! Ale, vroucí, nepochopitelný dive! Neobdržel jsem pouze z jeho srdce, rukou, nohou a ostatních posvátných ran, nedostal jsem pouze jednu nebo dvě krůpěje, nýbrž veškerou jeho žhavou červenou krev přijal jsem ústy do svého srdce a do duše. Není to velký div?

Nemám si vážit toho, co bylo i andělům odřeknuto? Pane, přál bych si, aby veškeré mé údy a vše, co jsem a mohu, proměnily se v hlubokou lásku pro toto milostiplné znamení Tvé lásky. Právem se nazývá svátostí Lásky. Kdo kdy slyšel nebo viděl něco příjemnějšího, než přijmouti samu Lásku a milostí sám se státí láskou? Pane, nevidím rozdíl, než že tě Simeon přijal viditelně, já pak neviditelně. Ale právě tak jako málo může spatřiti mé tělesné oko tvoji pravou lidskou přirozenost, zrovna tak málo mohlo i jeho oko viděti tehdy Božství, vyjma ovšem, že je viděl okem víry, tak jako i já zde. A co by mi vlastně prospělo tělesně tě viděti? Komu se otevřely duchovní oči, nedbá mnoho na tělesnou tvář, neboť duchovní oči vidí opravdověji a věrněji. Pane, když věrou vím, pokud to ovšem v děti mohu, že tě zde mám, co chci ještě více? Pane, mnohokrát je mi užitečnější, že tě nemohu viděti, neboť jak bych se mohl odvážití tebe požívatí? Ale takto zůstává láska láskou a ostatní je odstraněno. Pane, když se tak zamyslím, jak důmyslně, láskyplně a účelně jsi vše uspořádal, volá hlasitě mé srdce: O, hlubokosti bohatství a moudrosti a vědomosti Boží, (Řím. 11. 33.) jak velebná jsi teprve sama v sobě, když tak veliká jsi ve svých výronech!

A nyní pohled, vroucně milený Pane, na touhu mého srdce. Pane, nikdy nebyl

žádný král a císař tak důstojně přijat, žádný cizinec tak pohostině přivítán. žádný ženich tak něžně a pozorně do domu veden a častován. jako má duše touží dnes přijmouti Tebe, svého nejlepšího vladaře, nejsladšího hosta svého srdce, nejmilovanějšího hosta své duše, do svého domu a uvéstí tě do jeho nitra a nejlepších komnat, jež ti může mé srdce a má duše poskytnouti, a s takovou úctou ti to nabídnouti, iaká jen kdy byla od tvora prokázána. Proto, pouč mne. Pane. iak se mám k Tobě chovati a jak Tě krásně a láskavlně mám přijmouti.

Věčná Moudrost: Důstojně mne přijmi a pokorně mne poživei. Zahrň mne láskou iako svou snoubenku a stále měj na očích moji božskou Velebnost.

Spíše nechť tě žene ke mně duševní hlad a živá zbožnost, než zvyk. Duše, jež mne chce vnitřně přijmouti v tajemné poustce odříkavého života, a zde sladce požívati, musí se napřed očistiti od chyb a vad, ozdobiti se ctnostmi, obléci se odloučením od všeho, pokrýti plamennými růžemi horoucí lásky, líbeznými fialkami pokorného ponížení a posvpatí bělostnými liliemi neposkvrněné čistoty. Ať mi připraví odpočinek v míru, neboť v míru jest mé přebývání, ať mne obejmě v náručí a vyloučí ze svého milování cizí lásku. Nechť mi věje píseň Sionu. to jest hymnus vroucí lásky a chválv. Pak ji obejmě a ona může spočinouti na mém

srdci. Dostane-li se ji tu tajemného hledání, nazírání, požívání a předchuti věčné blaženosti, nechť si to ponechá pro sebe, neboť nepocítí toho, kdo tomu nerozumí. Nuže, rci s upřímným povzdechem: „Vpravdě, tys skrytý Bůh, tys skryté dobro, jež nikdo nemůže poznati, kdo je nepocítí!”

Služebník: Ach, mé velké slepoty, v níž jsem dosud žil! Trhal jsem červené růže, ale nepřivoněl jsem k nim, šel jsem kolem rozkošných květín, a neviděl jsem je; byl jsem jako suchá větev v sladké májové rose. Nikdy nepřestanu oplakávati, žeš mi tolikráte byl tak blízko, a já — tak daleko od tebe! Ó, sladký Pane, jak jsem dosud s tebou jednal, jak se nepěkně k tobě zachoval! Jak málo jsem lačněl po slastiplném andělském pokrmu! Měl jsem balsám v ústech, a necítil jsem ho! Ó, líbezná slasti všech andělů, jak nedostatečně jsem se z tebe radoval! Kdyby ke mně měl ráno přijíti pozemský přítel, celou noc bych se na něho těšil. Ó, nepřipravoval jsem se, vzácný hosti, jemuž se koří nebe i země, nepřipravoval jsem se na tebe tak, jak se patřilo! Ach, jak rychle jsem se odvracel od tebe a jak často jsem tě vypudil z tvého vlastnictví! Ach, milovaný Pane, ty sám jsi zde přítomen, kolem tebe obletují zástupy andělů, a já jsem se při tom tak nedbale choval! Kdybych byl, Pane, slyšel o přítomnosti andělově na některém místě, třeba míle vzdáleném, jistě

bych tam pospíšil, a i kdybych ho nemohl viděti, aspoň velkou radost bych cítil v srdci.

Leč, sladký Pane, zde dlíš Ty sám, Pán všech andělů, jichž celé legiony kolem tebe krouží, a já jsem si toho místa více nevážil! Ó, jak mne to bolí! Vždyť jsem se měl skloniti na tom místě, kde dlíš, a na nic jiného nemyslit!

Ó, jak často jsem stál bezmyšlenkovitě a bez zbožnosti na místě, kde jsi přede mnou a u mne přebýval ve Svátosti! Tělo bylo přítomno, ale duch těkal kdovíkde. Jak často jsem šel kolem tvého svatého místa, a ani jsem nevzpomněl na Tebe, že jsem ti neposlal ani srdečný pozdrav se zbožnou úklonou. Pane, můj dobrý Pane, mé oči měly na tebe patřiti s planoucí láskou, srdce mé tě mělo milovati veškerou touhou, ústa má tě měla chváliti vroucím jásotem, všechny síly mé se měly rozplývati v tvé službě. Co konal tvůj sluha David, jenž před archou, v níž pouze manna a pozemské věci byly, nadšeně poskakoval?

Hle, Pane, stojím tu před tebou a před tvými svatými anděly, padám ti k nohám a tonu v slzách. Rozpomeň se, dobrotivý, něžný Pane, že tu dlíš s námi se svým tělem jako náš bratr, odpusť a zapomeň na veškeré mé urážky, jichž jsem se proti tobě dopustil, neboť bolí a musí mne bolet, že se mi světlo moudrosti teprve nyní rozbřeskuje. Nyní budu ctíti toto místo

nejen jako sídlo tvého božství, ale i tvého sladkého člověčenství.

Ó, láskyhodné dobro, velebný Pane a slastiplný Hosti, duše má by se ráda na něco otázala. Dobrý Pane, řekni mi, co přinášíš milované duši, jež tě toužebně a láskyplně přijímá, svou přítomností v nej-světější svátosti?

Věčná Moudrost: Poslyš, jest to vlastně vhodná otázka od milující duše? Copak mám lepšího než sebe sám? Kdo má moji lásku, po čem ještě se má sháněti? Dávám sebe tobě a odnímám ti tebe a spojuji tě se sebou, ty se ztrácíš sobě a proměňuješ se ve mně! Co skýtá slunce ve svém lesku na blankytné obloze? Co přináší vycházející jitřenka temné noci? Nebo co skýtá rozkošné léto po smutných, studených zimních dnech?

Služebník: Přehojná dobrodiní.

Věčná Moudrost: Zdají se ti býti hojná, protože jsou viditelná. Hleď, nejnepatrnější dar, prýstící z této velebné svátosti, jest nekonečně jasnější a skvělejší, než každý jiný pozemský jas; jest jasnější než jitřenka. Má věčnou krásu a půvabně tě zdobí, půvabněji, než kdy jaké letní krásy zdobily zemi. Není má vznešená duše zářivější než všechny hvězdy, mé oslavené tělo rozkošnější nad všechnu jarní krásu?

Služebník: Ach, Pane, proč to nepocítím? Časem se vzmáhá ve mně taková suchopárnost, že je mi pak světlo, milost

a sladkost tak vzácné, jako člověku od narození slepému, jenž ho nikdy nespasil. Pane, kdybych směl vysloviti své přání, žádal bych tě, abys podal více známek své přítomnosti.

Věčná Moudrost: Čím méně máš zde známek, tím čistší je víra a tím větší tvoje zásluha. Pán přírody působí ve stromech, že velmi krásně přibývají a mohutnějí, a přece to nevidí ani oko ani nepostřehne jiný smysl, dokud není vývoj ukončen. Nejsem zde ve svátosti světlo navenek zářící, ani dobro navenek se ukazující, ale právě proto, čím je to vše duchovnější, tím je to i vznešenější.

Služebník: Ó, jak je málo lidí, kteří si opravdu váží toho, co zde přijímají! Většina jich přistupuje špatně a bez přípravy, a proto tak prázdní odcházejí, beze všech milostí... Když požívají tento pokrm, neuvažují, co v něm přijali.

Věčná Moudrost: Já jsem živý Chléb pro ty, kdo se dobře připraví; špatně připraveným jsem chlebem suchým, nepřipraveným jsem však těžkou ranou, smrtelným pádem a věčnou kletbou.

Služebník: Ó, jak strašná to věc! Dobrý Pane, které nazýváš připravenými, špatně připravenými a nepřipravenými?

Věčná Moudrost: Dobře připravení jsou ti, kdož se očistili, špatně připravení jsou upoutáni, nepřipravení jsou hříšníci, kteří žijí ve smrtelném hříchu.

Služebník: Ale když v té chvíli srdeč-

ně hříchů lituje a vynasnaží se, aby dle křesťanských pravidel se jich zbavil?

Věčná Moudrost: Tehdy již nežije více ve hřichu.

Služebník: Pane, podle mého názoru jest jedna věc ze všech největší, již může pouze dlouhý čas dáti: Pane, kdo žil kdy na zemi, jenž by se na Tebe mohl hodně připravit?

Věčná Moudrost: Takový člověk, jenž by se k sv. přijímání důstojně, *ex cōdigno*, připravil, ještě se nenarodil, a i kdyby měl neposkvrněnost andělů, čistotu všech svatých a dobré skutky všech lidí, ještě by nebyl dosti hoden.

Služebník: Ach, milený Pane, s jakým třesením máme tedy přistupovati k Tobě my, lidé neužiteční a prázdní milosti?

Věčná Moudrost: Učiní-li člověk vše, co může, nikdo nebude od něho více požadovati, neboť Bůh doplní, co schází. Takový churavec nechť odvrhne veškerou ostýchavost a přiblíží se k lékaři, jehož pomoc ho vyléčí.

Služebník: Milený Pane, co jest lepší, častější nebo řidší sv. přijímání?

Věčná Moudrost: Komu se jím rozmnožuje úcta a bázeň, tomu horlivost prospívá (t. j. častější sv. přijímání. 4. dist. 12. q. 3. a I. q. 2.).

Služebník: Ale, neví-li člověk, patří-li k těm či oněm, anebo trpí-li velkou vyprahlostí?

Věčná Moudrost: Čini-li člověk své,

netřeba, aby se vzdálil pro vyprahlost sv. přijímání, neboť častěji bývá dokonána spása duše, jež strádá suchopárností, v čisté víře, než ve velké sladkosti. Já (Sv. Th. Opusc. 58 c. 14) jsem dobro, jež vzrůstá jsouc požíváno a jež se menší, když ho šetříme. Jest lepší z lásky přistoupiti než ze strachu vynechati. Jest lepší (Coll. patrum Abbas Theonas. Coll. 23. c. 21.) každého týdne přistoupiti s hlubokou pokorou, než jednou za rok s nadutostí a vědomím své spravedlnosti.

Služebník: Pane, kdy se vylévá milost ze Svátosti?

Věčná Moudrost: V okamžiku přijímání. (Sv. Th. 3. p. q. 80. a. 8, ad 6. *Maxima devotio requiritur in ipsa sumptione huius sacramenti, quia tunc percipitur Sacramenti effectus.*)

Služebník: Pane, co činiti, když duše úpí a vzdychá po tvé přítomnosti a přece se jí musí vzdáti?

Věčná Moudrost: Mnohý člověk, ač mne nepožil, přece je mne pln, a jiný u mého stolu hladoví, neboť přijímá pouze tělesně — onen však duchovně. (Duch. sv. přijímání není zavedeno od mystiků, jak tvrdí protestantští bohoslovci. Viz S. Th. 3. p. q. 80. a. 1—3. a q. 79. a. 3.)

Služebník: Pane, má více onen člověk, jenž tě přijímá tělesně i duchovně, anebo kdo tě přijímá pouze duchovně?

Věčná Moudrost: Ty mi řekni, má více

ten, kdo přijímá mne i mou milost, či ten, kdo přijímá pouze moji milost?

Služebník: Pane, jak dlouho zůstáváš v tělesné přítomnosti u přijímajícího tě člověka?

Věčná Moudrost: Pokud trvají svátostné způsoby. (Sv. Tomáš 3. p. q. 76. a. 6. ad 3.)

TOTO SE MODLI, NEŽ PRISTOUPÍŠ
KE STOLU PANĚ.

Ó živý plode, líbezná poupě, rozkošné rajske jablko kvetoucího otcovského Srdce, sladký hrozne cyperský ve vinici Engaddi, kdo mi dá, abych tě dnes tak důstojně přijal, aby se ti u mne zalíbilo, abys u mne zůstal a nikdy se již ode mne neodloučil? Ó nekonečné dobro, jež naplňuješ nebe i okrsek zemský, skloň se dnes milostivě ke mně a nezavrhuj svého ubohého tvora. Pane, ačkoliv jsem Tebe nehoden, přece Tebe potřebuji. Což nejsi to Ty, jenž stvořil jediným slovem nebe i zemi? Pane, jediným slovem můžeš uzdravit moji churavějící duši. Ó, sladký Pane, učiň se mnou podle svého nevýslovného milosrdenství a ne podle mých zásluh. Tys nevinný velkonoční Beránek, jenž má být obětován za hříchy všech lidí. Ó, sladký, lahodný nebeský Chlebe, jenž obsahuje v sobě veškerou líbeznost, jaké si jen srdce přeje, občerstvi dnes sebou zvadlé rty mé duše, nasyť mne a na-

poj, posilní a ozdob a spoj se láskyplně se mnou.

Ó, věčná Moudrosti, přijď s takovou silou do mé duše, že rozprášíš všechny mé nepřátele, shladíš má provinění a odpustíš mi všechny hříchy. Osvěť můj rozum světlem pravé víry, zapal mou vůli svou sladkou láskou, ozař moji paměť svou radostiplnou přítomností a dej všem mým silám ctnost a dokonalost. Ochraňuj mne v hodině smrti, abych mohl tebe požívat ve věčné blaženosti. Amen.

XXIV.

JAK MÁME V KAŽDÝ ČAS NEKONEČNĚ BOHA CHVÁLITI.

Lauda anima mea Dominum, laudabo Dominum in vita mea. (Psal. 145.) Ach, kdo dá, Bože, mému srdci, aby se má touha ještě před smrtí vyplnila v tvé chvále? Kdo mi dá, abych za živa důstojně chválil milostivého Pána, ježž miluje má duše? Ó, kéž by se vyřinulo z mého srdce více a krásnějších tónů, než jaké kdy vydal sladký strunový nástroj, více než je listů a travin, a aby všechny zaletěly na tvůj nebeský dvůr, aby se z mého srdce linula tak líbezná a dosud nikdy neslyšená chvála, aby se to líbilo Tvému srdci, a aby to působilo radost celému nebeskému dvůru!

Pane, ačkoliv nejsem hoden tě chváliti,

přece touží duše má po tom, aby tě chválilo nebe, v celé své kráse, se svým slunečním jasem a leskem nesčíslného počtu mihotavých hvězd, aby tě chválila pestrá lučina, jež se stkví v letním půvabu tolikými květy a přirozenou ladností, i všechny sladké a vroucí touhy, jež kdy plnily čisté milující srdce, ozářené blaženou letní slastí tvého osvěcujícího Ducha.

Pane, myslím-li jen na tvou vznešenou chválu, rozplynulo by se nejraději vlásce mé srdce, nedostává se mi myšlenek, a chybí mi slov. Něco se skví v mém srdci, co nikdo nemůže vysloviti, když chci tebe, nevýslovné Dobro, chváliti. Když přistoupím k nejkrásnějším tvorům, k nejvyšším duchům, k nejčistším duchům, to vše Ty převyšuješ, a sestoupím-li do hlubin propastí tvé vlastní dobroty, mizí veškerá má chvála svou nepatrností.

Pane, popatřím-li na krásné, živé postavy a rozkošné tvory, praví k mému srdci: „Ach, viz, jak rozkošný jest ten, z něhož my jsme povstali, od něhož se vyřinula veškerá naše krása!“ Procházím nebem i zemí, světy i propastmi, lesy i pustinami, jdu-li přes hory i údolí, pěje vše mému sluchu záplavu zvuků tvé nasmírné chvály. Oněmím, když vidím, jak jsi vše neskonale krásně a účelně uspořádal, jak dobro, tak zlo. Ale když si, Pane, vzpomenu, že Tys chvályhodné dobro, že jsi ten, jehož si vyvolila má duše, a jehož si má duše vyvolila za jednu jedi-

nou milovanou Lásku, ach, Pane, srdce by se mi chválou rozskočilo! Ach, milý Pane, popatř na milující touhu mého srdce a mé duše a nauč mne Tebe chváliti, nauč mne důstojně Tebe chváliti, než se odtud odstěhuji, když po tom touží duše má v své lásce!

Odpověď věčné Moudrosti: Ty bys mne tedy rád chválil?

Služebník: Ach, Pane, proč mne zarmucuješ? Ty znáš přece všechna srdce, ty víš, že by se mé srdce rádo proměnilo ve své lásce opravdovou touhou, již jsem po tom prahl od svých dětských dnů.

Věčná Moudrost: Poctivým sluší zpívat i chválu.

Služebník: Ach, můj Pane, veškerá má spravedlnost spočívá v tvém milosrdenství. (Sr. sv. August. Conf. I. s. 13. Ipsa tua merita illius dona sunt.) Milený Pane, vždyť i žáby v příkopě Tě chválí, a poněvadž nemohou zpívat, kvákají aspoň. Ach, dobrý Pane, vím a dobře poznávám, co jsem, poznávám, že bych měl k Tobě spíše lkati pro své hříchy, nežli Tě chváliti; ale, přece, nesmírné dobro, nepohrdej touhou po tvé chvále ode mne, ošklivého červa. Pane, kdyby Tě chválili všichni cherubové i serafové a velký počet vznesených duchů, jak jen nejlépe dovedou, oč více by mohli učiniti vůči tvé nesmírné důstojnosti, povznesené nade vši chválu, než nejnepatrnější tvor? Pane, ty nepotřebuješ tvorů, ale tím více zakoušíme

tvé nekonečné dobroty, čím více nám ji nezaslouženě poskytuješ.

Věčná Moudrost: Kdo by mne chtěl důstojně tak, jako toho zasloužím, chváliti, rovná se tomu, kdo honí vítr a kdo chce uchopiti stín; ale přece jest ti a všem tvorům dovoleno podle svých schopností mne chváliti. Neboť nebylo nikdy a nebude tvora tak malého nebo velkého, dobrého nebo zlého, jenž by mne buď nechválil nebo nepřispíval k mé chvále; a čím více jest se mnou spojen, tím chvályhodnější jsem mu, a čím podobnější bude tvá chvála nebeské slávě, tím větší jest pro mne. A tím více se podobá nebeské slávě ona chvála, čím více jest zbavena stvořených představ a se mnou spojena v pravé pobožnosti. (Sv. Bernard.) Leč mému sluchu lépe zní vnitřní rozjímání, než pouze ústní chvála, a vroucí srdečný vzdech zaznívá lépe než velkolepé volání. Pokorné pohrdání sebou v pravém podrobení Bohu a všem lidem, s rozhodnutím nechtíti nic svého, zní přede mnou nade všečen krásný zvuk. Nebyl jsem tu na zemi nikdy tak chvályplný před svým Otcem v nebesích, jako když jsem visel na kříži, všemu odumřev. Někteří lidé mne chválí pouze krásnými slovy, ale srdce jejich jest daleko ode mne; tuto chválu cením pramálo. (Sv. Řehoř Vel. Moral. V. 71.) A jiní mne též chválí, když se jim vše daří podle jejich přání, ale když se jim začíná vésti zle, mizí chvála; taková

jest mi nemilá. Ale to jest cenná chvála v mých božských očích, chválíš-li mne vroucně, srdcem, slovy i skutky, v žalosti jako v radosti, v protivenství i když se ti daří dobře, neboť tak nemiluješ sebe, nýbrž mne!

Služebník: Pane, nežádám utrpení od Tebe, ani nechci býti příčinou těchto věcí; ale zcela se odevzdávám dle touhy svého srdce Tvé věčné chvále, neboť nikdy jsem sám ze sebe nemohl úplně se odevzdati. Pane, kdybys na mne dopustil, abych byl nejopovrženější člověk, jež kdy země nosila, Pane, i to bych chtěl z lásky ke Tvé chvále trpěti. Pane, odevzdávám se dnes tvé milosti, a i kdyby mne někdo obvinil z nejhorších zločinů, jež kdo kdy spáchal, takže kdo by mne spatřil, naplil by mi do tváře, i to bych rád chtěl snášeti ke Tvé chvále, jen kdybys byl nevinný ve tvých očích. A kdybys byl vinný, snášel bych to ke cti Tvé velebné spravedlnosti, jejíž čest jest mi tisíckrát milejší než moje vlastní čest, a za každou potupu bych Ti vzdal zvláštní dík a zvolal bych s lotrem na kříži: „Pane, já zaslouženě trpím, ale co Ty jsi učinil? Pane, rozpomeň se na mne ve svém království!“ A kdybys chtěl, abych nyní odešel, a kdyby to bylo k tvé chvále, neohlížel bych se za žádnou záminkou. I kdybys byl tak stár jako Metusalem, jen o to bych žádal, aby každý rok dlouhých věků, každý týden celého roku a každý den v týdnu a každá ho-

dinka dne i každý okamžik tě ode mne chválily tak líbeznou chválou, jakou Tě kdy chválil nějaký světec ve svaté záři, a to vícekrát, než je v slunci prášků, a kéž to vše vyplní má žhavá touha tak, jako bych to zde skutkem konal.

Pane, vezmi mne k sobě brzy nebo později, neboť jen to si přeje mé srdce. abys nakládal se mnou, jak chceš, a nikoliv, jak já. A ještě více dím, Pane! Kdyby byla Tvá vůle. abych se rozloučil se světem a padesát let úpěl v očištcí, a kdyby tak mělo býti pro Tvoji chválu, skláním se. Pane, k Tvé chvále pod Tvé nohy a přijímám to ochotně k Tvé věčné chvále. Buď požehnán očištec, v němž Ti bude vzdána mnou chvála! Pane, jen Ty, a ne já, jen Ty jsi to, co mám na mysli, co miluji a co hledám, a nikoliv já! Pane, Ty víš všechno a znáš veškerá srdce, Ty víš, jak slavnostně jest v mé mysli. A přece i kdybych věděl, že mám na věky dlíti v pekelné propasti, ačkoliv by to velmi bolelo moje milující srdce, že mám býti oloupen o slastičné patření na Tebe, přece neodřekl bych Ti chválu! Kdybych mohl zpět přivést veškeren ztracený lidský čas, odkáti veškeré hříchy a všechny urážky, jež byly proti Bohu spáchány, úplně nahraditi chválou a ctí, s radostí bych to chtěl učiniti; a kdyby to bylo možné, i z nejtemnějších pekelných hlubin musila by vytrvsknouti ze mne líbezná chvála, jež by pronikla peklo, okrsek zem-

ský, ovzduší a nebesa, a doletěla by před Tvoji božskou tvář. Ale poněvadž je to nemožné, proto Tě chci zde před tím více chváliti, abych zde Tebe tím více mohl užiti. Pane, učiň na mně, ubohém stvoření, co jest k Tvé chvále, a nechť se se mnou děje cokoliv, jen chválu Tvou chci pěti, pokud se bude chvítí dech na mých rtech. A až ztratím jednu řeč, žádám si, aby pokyn mých prstů potvrdil a uzavřel veškerou chválu, již jsem tady pronesl, a až se rozpadne v prach mé tělo, přál bych si, aby z každého toho prášku pronikla nekonečná chvála tvrdým kamenem, nebesy, až k Tvé božské tváři a až do posledního dne, kdy se spojí duše s tělem k Tvé chvále.

Věčná Moudrost: Vytrvej v této žádosti až do smrti; to jest mi nejmilejší chvála.

Služebník: Milený Pane, když Ty dychtiš po chvále ode mne, ubohého hříšníka, toužím i já, abys mne poučil, zdali je zevnější chvála, jež se projevuje zpěvy neb modlitbou, též žádoucí?

Věčná Moudrost: Jest opravdu žádoucí, a to obzvláště, pokud jest s to povzbuditi vnitřního člověka, hlavně pro začátečníky.

Služebník: Drahý Pane, cítím též v sobě ustavičnou žádost — od té doby, co jsem zde začal to, v čem mám na věčnosti pokračovati — abych dosáhl vroucí chvály a abych již ani na okamžik nebyl bez ní. Často jsem mluvil o této touze: „Ach, ne-

be, proč pospícháš? Jak rychle letíš! Toužím a ždám: zastav se v této chvíli, dokud bych nevyslovil dle touhy svého srdce chválu svému jedinému, vyvolenému, sladkému Pánu!" A když jsem byl nějakou chvíli vzdálen Tvé chvály, jakmile jsem se k sobě vrátil, řekl jsem si: „Ach, Pane, již je tomu tisíc let, co jsem nemyslel na svého Pána! Ach, láskyplný Pane, nauč mne, pokud je to ovšem možno, pokud je duše s tělem spjata, abych dosáhl stálé, nikdy nepřestávající chvály."

Věčná Moudrost: Kdo mne má na zřeteli při všech věcech a střeží se hříchu a snaží se po ctnostech, ten mne neustále chválí. Ale přece, poněvadž toužíš po nejvyšší chvále, poslouvej dále! Duše se podobá prachovému peří, a proto snadno svou přirozeností stoupá k nebi; je-li však něčím zatížená, klesá k zemi. Podobným způsobem se zvedá k nebi i mysl očištěná od těžkého hříchu svou přirozenou vzneseností s pomocí duchovního rozjímání. A proto, očisti-li se mysl ode všech tělesných žádostí a v klid se ponoří, takže se veškerý její zřetel obrátí neodvratně k nezměnitelnému dobru, vzdává mi ustavičnou chválu. Neboť v čistotě, pokud to ovšem možno vyjádřiti, utone lidská bytost a pozemské se promění v andělskou duchovní podobu; a co pak člověk zevně přijímá. činí a koná, ať jí nebo pije, ať spí nebo bdí, vše jest pouze moje přečistá chvála.

Služebník: Ach, dobrý můj Pane, jak sladká jest to nauka! Milená Moudrosti, nyní bych se rád od Tebe dověděl ještě čtyři věci. Za prvé: V čem naleznu hlavní předmět Tvé chvály?

Věčná Moudrost: V prazdroji všeho dobra a potom v potůčku (t. j. ve tvorech. Cf. s. Th. Contra Gentes a. 2, 2.) z něho vyvěrajícím.

Služebník: Pane, zřídlo jest pro mne příliš vysoké a neznámé, to by Tě měly chváliti libanonské cedry nebeských duchů a andělské mysli. Ale přece chci i já nevzhledný bodlák předstoupiti s chválou, aby tito vidouce moji neschopnost vyplniti onu tužbu, byli upozorněni na její velikou vznešenost a povzbuzeni její jasnou čistotou, tak jako kukačka pobádá slavíka k líbeznému zpěvu. Ale nejlépe se pro mne hodí chváliti výron Tvé dobroty. Pane, zamyslí-li se vážně, čím jsem byl, před čím a jak často jsi mne ochránil, od jakých nebezpečných pout, z jakých lécek jsi mne vysvobodil — že se nerozplyne mé srdce v Tvé chvále! Pane, jak dlouho jsi na mne čekal, jak přátelsky jsi mne přijal, jak často jsi mi sladce, tajemně vyšel vstříc a uděloval vnitřní napomenutí! A jakkoliv jsem byl za to nevděčný, neustal jsi, dokud jsi mne nepřitáhl. Nemám Tě za to chváliti? Ó ano, Pane! Můj dobrý Pane, toužím vzdáti Ti za to hojnou chválu, jež by pronikla před Tvůj zrak, podobnou velké, radostiplné

chvále, jakou pojali andělé v prvním okamžiku, vidouce svou stálost a zavržení svých druhů, a s radostí, kterou mají ubohé duše, když vyjdou z žaláře strašného ohně před Tebe a po prvé spatří Tvou spanilou, milostnou tvář, a v nekonečné chvále, jež povstane na nebeských luzích po posledním soudu, až budou spravedliví od zlých s věčně platnou jistotou odděleni.

A ještě bych se rád, Pane, od Tebe dověděl, jak bych mohl veškerého přirozeného dobra použití k Tvé chvále.

Věčná Moudrost: Poněvadž nikdo nyní nemůže znáti dokonalý rozdíl mezi milostí a přirozeností, proto povstane-li co v tobě, ať od přirozenosti ať od milosti, buď krásného nebo radostného a potěšujícího, obrať se tím ihned k Bohu a slož mu to, aby to bylo ztráveno v mé chvále, neboť já jsem Pán přirozenosti i milosti; tak se ti stane přirozené nadpřirozeným.

Služebník: Pane, jak bych obrátil k Tvé věčné chvále i představy zlých duchů?

Věčná Moudrost: Při našeptávání zlého ducha rci si: „Pane, kolikrát budí ve mně zlý duch nebo kdokoliv jiný takové ošklivé myšlenky proti mé vůli, tolikrát budiž Ti vzdána chvála mou pevnou vůlí, a to v nekonečné věčnosti, již by Tebe zlý duch chválil, kdyby byl obstál ve zkoušce, tak abych byl jeho zástupcem, když on jest zavržen; a kolikráte sesílá na mne tato ošklivá pokušení, tolikrát Ti za to posílám ono dobro.”

Služebník: Pane, vidím, že dobrým všechny věci napomáhají k dobrému, když i to nejhorší zlých duchů se jim může k dobrému obrátiti.

A ještě jedno mi řekni: Ach, láskyplný Pane, jak mám obrátiti k Tvé chvále vše, co slyším nebo vidím?

Věčná Moudrost: Když uvidíš něco nesmírně velikého, něco výjimečně krásného, řekni vždy v hloubi svého srdce: Tolikrát a tak krásně musí Tě dnes za nine chváliti tisíce tisíců nebeských duchů, již stojí před Tebou, a touhy všech svatých místo mne toužiti a krása všech tvorů Tě ctíti na mém místě."

Služebník: Ach, milený Pane, jak jsi osvěžil a poctil moji mysl chválou!

Ale, Pane, pozemská chvála pobízí mé srdce a pronikla moji duši touhou po věčně trvající chvále. Ach, má vyvolená Moudrosti, kdy se rozbřeskne jasný den, kdy nastane radostná chvíle dobře připraveného odchodu z této bídy k mému Miláčkovi? Ach, jen tělesně na Tebe patřím a tělesně jen Tě chválím! Pane, začínám tak teskniti a vroucně toužiti po jediné slasti mého srdce! Ach, kdy toho dosáhnu? Ó, jak se to prodlužuje, ó, jak zvolna se šíří, než budu moci patřiti tváří v tvář na blaho svého srdce a Tebou se kochati do sytosti! Ó, vyhnanství, jak hrozné jsi pro člověka, jenž se opravdu cítí vyhnancem! Viz, Pane, jest jen málo lidí na zemi, kteří najdou, co hledají, kteří mají místo,

kde by si noha na chvílku odpočinula. Ach, mé jedno Jediné, po němž touží a jež hledá má duše, Ty víš, že jsem jeden z těch, kteří jen Tobě se úplně odevzdali. Pane, slyším-li nebo vidím-li něco, v čem Tebe nenalézám, toť mukou pro mne, a přítomnost všech lidí vyjma pro Tebe, jest mi hořkostí. Ach, Pane, co mne povzbudí a co mne udrží zpříma?

Věčná Moudrost: Zaidi si často do tohoto rozkošného krásného stromořadí mé kvetoucí chvály. Není lepší předchuti nebeských slastí zde na zemi než u těch, kteří s veselou radostí Pána chválí. Není nic jiného, co by více rozšiřovalo radosti naší mysl a ulehčovalo ve strastech, co by zahnavlo zlé duchy a zapudilo trudnomyslnost, než radostná chvála.

Bůh se blíží takovým lidem, andělé jsou jim přáteli a sami sobě prospívají; tato chvála napravuje bližního, radostí naplňuje duše a celému nebeskému dvoru prokazuje velkou čest.

Služebník: Milený Pane, má spanilá věčná Moudrosti, jak toužím po tom, když se mi otevrou ráno oči, aby i srdce mé se otevřelo a aby z něho vyšlehl zažehující ohnivý plamen tvé lásky a chvály, s nejsladší láskou nejohnivější milujícího srdce, jež bije na světě, podobnou nejžhavější lásce nejvyšších serafských duchů na věčnosti, a nekonečné lásce, již Ty, nebeský Otče, miluješ své drahé dítě ve vyzařující lásce Ducha vás Obou, a aby ta

chvála sladce zněla tvému otcovskému srdci, tak jako zde na zemi, ovšem svým způsobem, zaznívá sladký souzvuk milostně sladěných strun, a aby z tohoto ohně lásky vystupovala tak líbezná vůně chvály, jako by byla nevýslovně posypána vonnými kořeními všech vzácných bylin a kořenů, a schránek všech ctností ve své nejvyšší čistotě a aby jeho pohled na ni tak krásně rozpučel milostí, tak jako nikdy nezahořel máj v rozkošném květu, aby to skýtaló líbeznou podívanou očím Tvým i celému nebeskému dvoru. A žádám si, aby tento žár lásky vždy vyšlehoval ve všech mých modlitbách, aby tryskal z mých úst, z mého zpěvu, aby háral v mých myšlenkách, slovech i skutcích, aby zahnal veškeré mé nepřátele, zničil mé chyby, vyprosil milost a zjednal svatou smrt, aby konec této pozemské chvály byl začátkem věčně trvajícím, neustávajícím chvály.

DÍL III.

STO ROZJÍMÁNÍ A POVZDECHŮ, JICHŽ TŘEBA DENNĚ ZBOŽNĚ UŽÍVATI.

Kdo touží po tom, aby uměl zkrátka, správně a láskyplně rozjímati o sladkém utrpení Pána našeho Ježíše Krista, v němž je naše spása, a býti vděčný za jeho nesčetná utrpení, nechť se naučí dle smyslu nazpaměť těmto sto krátkým rozjímáním a nechť je denně zbožně probírá. Může je provázeti i stem venii, jak se mu právě hodí. Při každé venii ať se pomodlí Pater noster, nebo Zdrávas Královno, či Zdrávas Maria, rozjímá-li o Naší Paní. Tato rozjímání byla od Boha zjevena jistému bratru kazateli, právě když stál po jitřních před křížem a upřímně si Bohu stěžoval, že není schopen rozjímati o jeho utrpení a že je mu velmi nepříjemné takové rozjímání, poněvadž cítí pak velké obtíže.

I byl zbaven těchto obtíží.

Připojil k tomu též krátké povzdechy touhy, aby mohl každý vzbuditi v sobě podobné city a touhy.

1. Ó, věčná Moudrosti, mé srdce Tě upomíná na to, jak ses po poslední Večeři krvavě potil pro úzkost svého citlivého srdce.

2. Jak jsi byl od nepřátel zajat, pevně svázán a bezohledně odveden.

3. Jak jsi byl v noci zasypán tvrdými ranami, posměchem a jak Ti rouhavě zavázali spanilé oči.

4. Časně zrána jsi byl tupen u Kaifáše a uznán za hodna smrti.

5. S nesmírnou bolestí patřila na Tebe Tvá něžná matka.

6. Potupně Tě postavili před Piláta, nespravedlivě na Tebe ža ovali, až jsi byl konečně odsouzen na smrt.

7. Ty, věčná Moudrost, byl jsi u Heroda jako blázen s posměchem oblečen v bílé roucho.

8. Tvé útlé tělo bylo při bičování bolestně rozedráno a zohaveno nesčíslnými ranami.

9. Tvou svatou hlavu rozbodali ostrými rny, až Ti krev stéka a po svatých lících.

10. A nyní jsi byl hanebně odsouzen a potupně veden na smrt se svým křížem.

Ach, proto Ti to připomínám, jediné útočiště mé, abys mi otcovsky přispěl na pomoc ve všech mých strastech. Vyprosti mne z těžkých pout hříchů, chraň mne i před tajnými hříchy i před veřejnými neřestmi, střež mne před špatnými radami mého nepřítele a dej mi vroucně pocítiti utrpení své i své dobré Matky.

Milosrdně mne suď, Pane, až odejdu ze světa, a nyní nauč mne pohrdati světskou ctí a horlivě sloužiti Tobě. Kéž jsou všechny mé chyby a nedostatky shlazeny

v Tvých ranách, kéž se posílí můj rozum
v bolestech Tvé hlavy proti všem útokům
a kéž podle možnosti následuji Tvé utrpení.

(Těchto pět rozjímání je vlastně dodatek ke každému rozjímání. Právě jako dalších pět.)

1. Rozmilý Pane, jako ve výši na dřevě kříže pohasly a v sloup se zvrátily Tvé oči,

2. jako Tvůj božský sluch byl naplněn posměchem a rouháním,

3. Tvůj útlý čich naplněn nepříjemným zápachem,

4. Tvá sladká ústa hořkým nápojem,

5. a Tvůj jemný hmat bolestnými ranami,

tak si přeji a toužím, abys ochraňoval mé oči před všetečnými pohledy, můj sluch před marnivými řečmi. Pane, odejmi mi zalíbení v tělesných věcech, učiň mi odporným vše časné, a zbav mne přílišné citlivosti tělesné.

1. A jako, Pane, Tvá hlava v bolesti a nepohodlí klesala,

2. Tvé hrdlo krutě zraněno,

3. Tvůj čistý obličej zahrnut krví a sliznicí,

4. Tvá barva pobledla a zsinála,

5. a zhroutila se Tvá krásná postava,

tak, dej mi, Pane, milovati tělesné nepohodlí a odpočinek můj jen v Tobě hledati, ochotně snášeti zlo, jež mi druzí při-

praví, toužiti po potupě, prchati před vlastními žádostmi a odumřítí všem svým choutkám.

1. Milený Pane, jako byla proražena Tvá pravá ruka,

2. probita Tvá levice,

3. jako bylo napjato Tvé pravé ramě,

4. a bolestně roztaženo ramě levé,

5. jako byla probodena Tvá pravá noha,

6. a proklána levá,

7. jako jsi visel v mdlobě,

8. a s hroznou únavou všech svých božských údů,

9. a jako byly Tvé něžné údy tak pevně připjaty na kříž, že ses ani hnouti nemohl,

10. a Tvé tělo na mnoha místech zalito horkou krví,

tak, láskyplný Pane, toužím, abych v strasti i slasti k Tobě byl pevně přibit, aby všechny schopnosti duševní i tělesné byly rozpjaty na Tvůj kříž, a rozum můj i moje tužby k Tobě připoutány. Dej mi neschopnost k tělesným radostem, rychlost k vyhledávání Tvé cti a chvály. Přeji si, aby nebylo údu na mém těle, jenž by nenesl Tvé smrti a jenž by neukazoval podobnost s Tvým utrpením!

1. Milený Pane, Tvé kypící tělo schlo a strádalo na kříži.

2. Tvá znavená záda měla v něm velmi tvrdé opěradlo.

3. Tvé těžké tělo klesalo.

4. Tvé celé tělo bylo zraněno a zmučeno.

5. A všechno to s radostí trpělo, Pane,
Tvé srdce!

Pane, Tvé chřadnutí buď mým věčným
zelenáním, Tvé tvrdé opěradlo mým du-
chovním odpočinkem, Tvé klesání mou
vztyčenou pevností, všechno Tvé utrpení
nechť zmírní moje strasti a Tvé láskyplné
srdce ať zažehne vroucím žářem moje
srdce.

1. Milovaný Pane, v Tvé smrtelné úz-
kosti se Ti posmívali potupnými slovy,

2. potupnými posunků,

3. zcela skleslý jsi byl ve svém srdci,

4. a přece i jsi byl pevný

5. a prosil láskyplně za ně Otce.

6. Ty, nevinný Beránku, byl jsi uznán
rovným zločincům.

7. Zavrhován lotrem po levici,

8. vzýván ale lotrem po pravici pňicím,

9. Ty s mu odpustil veškeré hříchů

10. a otevřel mu nebes ráj.

Nuže, milovaný Pane, nauč svého slu-
žebníka pevnou myslí trpěti pro Tebe
všechna potupná slova, posunků, skleslost
a láskyplně omlouvat před Tebou všech-
nu své protivníky. Ó, nekonečná laska-
vosti, hle, já dnes nabízím očím nebes-
kého Otce Tvou nevinnou krev za svůj
život plný vin. A s lotrem volám k Tobě,
Pane: „Pamatuj, pamatuj na mne ve svém
království.“ Nezavrhuj mne pro moje zlo-
činy, odpusť mi všechny hříchů a otevři
mi nebeský ráj.

1. Milený Pane, v té hodině jsi byl pro mne ode všech lidí opuštěn.
2. Tvoji přátelé se vzdálili od Tebe.
3. Obnažen jsi stál beze cti a šatů.
4. Tvá síla se zde zdála přemožena.
5. Nemilosrdně s Tebou nakládali, a Ty jsi vše mlčky a tiše snášel.
6. Ó, Tvé ubohé srdce, jež jediné dokonale znalo hroznou bolest něžného srdce Matčina!
7. Tys patřil na její ztrápenou tvář.
8. Slyšel jsi její žalostná slova.
9. V hodině smrtelného rozloučení jsi ji odevzdal svému učedníku, aby mu byla matkou
10. a jí svého učedníka, aby jí byl věrným synem.

Ó, spanilý vzore všech ctností, zbav mne vši škodlivé pozemské lásky, nezřízené věrnosti všech přátel, zbav mne veškeré netrpělivosti, dej mi pevnost proti všem zlým duchům. a laskavost ke všem prudkým lidem. Vtiskni mi, Pane, svou hořkou smrt v hlubiny mého srdce. do mých modliteb a skutků. Ó, dobrý Pane, odevzdávám se dnes věrnosti a ochraně Tvé spanilé. čisté Matky a Tvého milovaného učedníka.

Zdrávas Královno nebo Zdrávas Maria.

1. Nuže, čistá, spanilá Máti, připomínám Ti dnes Tvé bezmezné hoře, jež jsi pocítila při prvním pohledu na svého Syna rozpjatého na kříži v smrtelných úzkostech.

2. Tys mu nemohla pomoci.
3. Tvůj obličej se zastřel smutkem nad umíráním Synovým.
4. Tak bolestně jsi nad ním naříkala!
5. A on Tě dobrotivě těšil.
6. Jeho laskavá slova Ti rozdírala srdce.
7. Tvé smutné vzezření obměkčilo i tvrdá srdce.
8. Tvé mateřské lokty a ramena se žalostně rozpjala.
9. A Tvé slabé tělo bezmocně klesalo.
10. Něžná ústa Tvá líbala vroucně jeho stékající krev.

Proto, Matko veškerých milostí, ochraňuj mne mateřsky v celém životě a milostivě opatruj při smrti. Ach, sladká Paní, pro tuto hodinu chci povzdv být tvým služebníkem. Toť ona hrozná hodina, před níž se děsí srdce i duše, neboť potom je marné každé volání a každá prosba, pak nevím, ke komu se mám já ubohý obrátiti. Proto padám Tobě k nohám, nekonečná hlubino Božího milosrdenství, s vroucím úpěním svého srdce, abych se stal potom hodným Tvé slastičné přítomnosti. Jak by mohl zoufatí ten, neb co by mohlo tomu uškoditi, koho Ty, čistá Máti, budeš chrániti?

O, jediná útěcho moje, chraň mne potom před hrozným pohledem zlých duchů, stráž mne před nepřátelskými dlaněmi. Budiž útěchou ztišen můj bolestný vzlyk, popatři dobrotivě očima svého smilování na moji smrtelnou slabost, podej mi něžné

ruce, přijmi moji ubohou duši, a svou různorodou lící veď mne k nejvyššímu Soudci, abych zakotvil ve věčné blaženosti.

1. Ó, milované Zalíbení nebeského Otce, jak jsi byl i vnitřně zcela zbaven vši sladkosti i útěchy kromě zevnějších bolestí hořké smrti!

2. Tys volal úpěnlivě k svému Otci.

3. Svou vůli jsi dokonale spojil s vůlí jeho.

4. Pane, Tys žíznil tělesnou palčivou horkostí.

5. Tys žíznil duchovně nesmírnou láskou.

6. Hořkostmi tě napojili.

7. A když jsi vše dokonal, zvolals: Consummatum est.

8. Až na smrt jsi byl poslušen Otce.

9. Do jeho otcovských rukou jsi odporučil svého ducha.

10. Pak se odloučila Tvá vznešená duše od božského těla.

Milenv Pane, pro tuto lásku (jež všechno vykonala), prosím Tě, abys v každém utrpení laskavě mi pomáhal. abys vždy slyšel mé volání a dal mi vůli, jež bv byla ve všem vždy spojena s vůlí Tvou. Ó. uhas ve mně. Pane, žízeň po tělesných věcech, a dej mi prahnouti po duchovních. Milý Pane, Tvůj hořký nápoj nechť v sladkost promění veškerá má protivitství. A poskytni mi milost, abych byl stálý v správných myšlenkách i skutcích

až do smrti, a nikdy se neprovinil proti poslušnosti k Tobě.

Věčná Moudrosti, odevzdávám dnes ducha svého do Tvých rukou, abys ho pak radostně přijala i v hodinu mé smrti.

Pane, dej mi život, jenž by Ti byl příjemný, smrt dobře připravenou a konec Tebou zajištěný. Pane, kéž rozmnoží Tvá hořká smrt mé nepatrné skutky, aby v onu hodinu byly viny i pokání dokonale zaplacený.

1. Ach, Pane, rozpomeň se, jak ostré kopí projelo Tvým božským bokem.

2. Jak se z něho vyřinula drahocenná rudá krev.

3. Jak z něho kanula živá voda.

4. A jak draze jsi mne, Pane, získal.

5. Jak ochotně jsi mne vykoupil.

Láskyplný Pane, Tvá hluboká rána nechť mne ochrání přede všemi nepřáteli, Tvá živá voda kéž mne očistí ode všech mých hříchů, Tvá rudá krev ať mne ozdobí všemi milostmi a ctnostmi. Dobrý Pane, Tvé hořké zásluhy nechť mne k Tobě připoutají a Tvé dobrovolné vykoupení kéž mne na věky s Tebou spojí!

1. Ó, vyvolená útěcho všech hříšníků, sladká Královno, rozpomeň se nyní na onen okamžik, kdy jsi stála pod křížem, kdy skonala Tvůj Syn a visel mrtev před Tebou, ó, kolikrát jsi to pohlédla vzhůru!

2. Jak mateřsky jsi ho vzala do náručí!

3. Jak věrně jsi ho tiskla na svou tvář krví skropenou!

4. Jak jsi zlíbala jeho otevřené rány a mrtvou tvář!

5. Kolik smrtelných ran pocítilo tehdy Tvé srdce!

6. Kolik vroucích, upřímných vzdechů jsi vydalal

7. Jak mnoho bolestných, hořkých slz jsi vyplakalal

8. Tak žalostně zněla Tvá slova!

9. Tvá krásná postava tonula ve smutku.

10. A od nikoho nedalo se potěšit Tvé ubohé srdce.

Nuže, čistá Paní, rozpomeň se, že jsi ustavičnou ochránkyní mého života a mojí věrnou vůdkyní. Obracej ke mně milosrdně v každý čas laskavé oči, přijmi mne mateřsky, kdykoliv u Tebe pomoci hledám, a ve svých něžných loktech mne věrně opatruj přede všemi mými nepřáteli. Tvé rozmilé zlíbání jeho ran kéž mi vymůže u něho smíření, Tvé smrtelné rány kéž mi zjednají upřímnou lítost, Tvé vroucí vzdechy nechť mi přinesou stálou touhu a Tvé hořké slzy musí obměkčiti mé tvrdé srdce! Tvá bolestná slova nechť mi způsobí, že zanechám všech neužitečných řečí, Tvá smutná tvář ošklivost přede vši nevázaností, Tvé bezútěšné srdce pohrdání veškerou pomíjející láskou.

(Daších deset rozjímání se poněkud liší od předešlých. Neboť byla teprve dodatečně připsána.)

1. Ó, jak jsi pohasla, líbezná záři věč-

ného světla v tomto okamžiku, ve kterém
Tě má duše s díky i bolesti pod křížem
objímá mrtvého na klíně Tvé zarmoucené
Matky! Uhas ve mně planoucí žádosti
všech nectností!

2. Ó, jak jsi bylo znečištěno, jasné,
čisté zrcadlo Boží velebnosti, pro svoji
lásku ke mně! Očisti mne od vředů mých
hříchů.

3. Ó, jak jsi byl znešvařen, krásný,
světlý obraze otcovské dobroty! Obnov
zase poškozený obraz mé duše!

4. Jak hrozně s Tebou nakládali, ne-
vinný Beránku! Naprav a polepši za mne
můj hříšný a vin plný život.

5. Králi králů a Pane pánů, tak jako
Tě nyní s pláčem a žalem objímá moje
duše v Tvém ponížení, tak dej mi též, aby
Tě s radostí objala v Tvé věčné slávě!

1. Milená, čistá Matko, rozpomeň se
nyní na svůj žalostný stav, když Ti vzali
od srdce Tvé mrtvé dítě!

2. Rozpomeň se na své bolestné rozlou-
čení.

3. Na své bolestné kroky.

4. Na krvácející srdce, jež se stále vra-
celo k Tvému Synu.

5. Na věrnou stálost, kterou jsi mu sa-
motná až do hrobu prokazovala ve všech
jeho strastech.

A vypros mi na svém milém Synu,
abych ve Tvém i Jeho utrpení překonal
veškeré své hoře a utrpení, abych se uza-
vřel do jeho hrobu před pozemskými sta-

rostmi, aby mi svět jen za hořkost platil, abych jenom po Něm nevýslovně toužil a abych v Jeho chvále a Tvé službě až do hrobu setrval.

Když to vše dokončil a napsal na papír, zbývalo mu ještě cosi změnit na jistém závěru, jenž se týkal Naší milé Paní. Po-
nechal tedy pro to prázdné místo, až mu i to bylo od Boha sděleno. Neboť po dlouhou dobu, ani nevím kolik měsíců, trpěl vyprahlostí, takže to nemohl dokončiti. Proto přišel k Naší Paní, aby to doplnila. Kdysi v noci o svátku sv. Dominika, když byly dozpívány o něm jitřní hodinky, zdálo se mu ve snu, že jest v jakési světnici. Co zatím takto seděl, vstoupil dovnitř spanilý jinoch s líbeznou harfou a s ním čtyři jiní mladíci se šalmajemi. Jinoch s harfou přisedl k bratrovi a sáhl do strun a hrál. Bratr s rozkoší naslouchal a pravil: „Ó, kdybys též přišel také tam, kde bydlím, abys mne občas povznesl a povzbudil!“ Jinoch se zeptal bratra, zda se již douho po něčem snažil. Na to řekl: Ano. Jinoch odpověděl: „Těžká to věc!“ Na to se obrátil ke čtyřem jinochům se šalmajemi a pravil jim, aby zahráli. Kdosi z nich odvětil, že snad dva stačí. Onomu jinochu však to nestačilo a proto řekl, aby zahráli všichni čtyři, a naznačil jim jakousi melodii, již asi dobře rozuměl — ale nikoliv bratr. Na to hráli. Při tom však ani neviděl ani neslyšel nějakého strunného nástroje. Jinoši měli pouze pod rukama

přerozkošný a roztomilý obrázek Naší Paní, jenž byl vyšit na šátku. Plášť Matky Boží byl rudý, purpurový — vzácná východní práce, což se pěkně vyjímal. Podklad pak byl bílý jako sníh. Bratr se velice podivil, kochal se tímto pohledem a poznal, že chtějí obraz dokončiti; nejdříve dokončili podklad. „Hleď“, pravili, „jak roste!“ Díval se, jak jej tvoří. Potom vzal jeden z nich jehlu s nití a vyšil vpředu na plášti napříč dvě jemné stuhy. Byly velmi vkusné a zdobily Matku Boží. Tu se mu otevřely oči a on porozuměl tomu, že již skoro ani nepochyboval o tom, že se mu nyní dostalo oné milosti doplniti onen podklad, ono prázdné místo a duchovní obraz, což mu dříve tak dlouho bylo nemožno. Neboť byl již na to zvyklý, že i dřívější věci (totiž, co již napsal), vždy mu byly zjeveny nějakým podobným způsobem. Příštího jitra ucelil své dílo.

O B S A H:

Slovo překladatelovo	5
Předmluva	7

DÍL I.

I.

Bůh táhne k sobě duše, aniž to pozorují . . .	15
---	----

II.

Před ukřižováním	19
----------------------------	----

III.

Co vše Spasitel na kříži jako člověk smysly vytrpěl	25
--	----

IV.

Láska Páně v utrpení	25
--------------------------------	----

V.

Pod křížem může duše nabýti srdečné lítosti a sladkého odpuštění	27
---	----

VI.

Jak jest klamná láska pomíjející a jak lásky- plný jest Bůh	33
--	----

VII.

Jak láskyhodný jest Bůh	41
-----------------------------------	----

VIII.

Výklad otázek, jež by mohly milujícího u Boha snad zarazit. První: Jak to, že se nám někdy rozhněvaným zdá, ač přece jest tak lásky- plný	49
--	----

IX.

Druhá: Proč se Pán vzdaluje svým přátelům svou slastí a po čem lze poznati jeho pra- vou přítomnost	51
---	----

X.

Třetí: Proč dopouští Pán, že se zde tak zle vede jeho přátelům?	57
--	----

XI.

O věčném sténání pekelném	58
-------------------------------------	----

XII.

O nesmírné nebeské slasti	62
-------------------------------------	----

XIII.

O vznešenosti pozemského utrpení	69
--	----

XIV.

O nevýslovné slasti rozjímání o božském utr- pení	76
--	----

XV.

Od sladkého lásky šepotu pod křížem se svým Bohem vrací se duše opět k jeho utrpení . .	81
--	----

XVI.

O důstojné chvále přečisté nebes Královny	85
---	----

XVII.

O jejím nevýslovném hoři	92
------------------------------------	----

XVIII. .

Co se dalo v této hodině v jeho nitru . . . 97

XIX.

O snímání s kříže 100

XX.

Bolestné loučení u hrobu 104

DÍL II.

XXI.

Jak se máme učit umírat. Jak vypadá smrt
bez přípravy 109

XXII.

Jak máme vnitřně žít 120

XXIII.

S jakou láskou máme Boha přijímat 122

XXIV.

Jak máme v každý čas nekonečně Boha chvá-
lit 137

DÍL III.

Sto rozjímání a povzdechů, jichž třeba denně
zbožně užívat 153

NIHIL OBSTAT

P. M. Habáň O. P.

Olomucii, 5. II. 1937.

IMPRIMATUR

P. Thomas M. Dittl O. P.,

Provincialis.

Olomucii, 7. II. 1937.

Reg. pag. 233.

NIHIL OBSTAT

P. Aem. Soukup O. P.,

censor ex offio.

IMPRIMATUR

Dr. Joannes Martinů,

Vicarius Generalis.

Olomucii, die 12. II. 1937.

Nr. 2446.

EDICE KRYSTAL
KNIHOVNA REVUE NA HLUBINU

Svazek 26.

BL. JINDŘICH SUSO:
O VĚČNÉ MOUDROSTI.

Přeložil

P. SILV. M. BRAITO O. P.

Vytiskla

Valašská knih- a kamenotiskárna

ve Valašském Meziříčí

L. P. 1937.